

Կրթություն

Շաբաթերթ «Krtutian» (education) weekly «Кртутян» (образование) еженедельник 09.05.2018թ. չորեքշաբթի թիվ 20-21 (837-838)

ՀՀ վարչապետի՝ ըստ Սահմանադրության՝ Խորհրդարանում, իրականում՝ համաժողովրդական ընտրությամբ մեկնարկեց Նոր Հայաստանի տարեգրությունը. Աստված մեզ օգնական

Մեր բաժին հաղթանակը

Երկիր

ՀՀ Ազգային ժողովի հատուկ նիստում

Առաջին աշխարհամարտը մեզ «պարզեց» ցեղասպանություն... Երկրորդ աշխարհամարտում մեր մասնակցությունն ամենաընդգծվածն էր՝ պատերազմի ներքաշված բոլոր ժողովուրդների համեմատությամբ... Միակ ազգային դիվիզիան **Հայկական Թամանյանն** էր, որ խորհրդային զորքերի թվում մտավ Բեռլին, ու մենք պարտված Ռայխստագի առջեւ պարեցինք մեր ավանդական «**Քոչարին**»... **Մայիսի 9-ը** հետագայում մեզ համար նշանավորվեց նաեւ ազգային բովանդակությամբ. նախօրյակին, 1992թ., ազատագրվեց **Շուշին**, եւ մեր տոնացույցում ընդգրկվեց **Մայիսի 8-ը՝ որպէս Երկրապահի օր**: Իսկ Մայիսի 9-ը մենք անվանեցինք **Հաղթանակի եւ խաղաղության տոն**: Տա՛ Աստված, որ չուշանա մեր **Մեծ Հաղթանակն** ու նախորդի հետագա երկարատեւ **Մեծ Խաղաղությանը**:

տես նաեւ՝ էջ 2

Սարդարապատից՝ Շուշի

Ի՞նչ է **Սարդարապատը** մեզ համար. բացի այն, որ մեր զորական ուժի տարած ամենափայլուն հաղթանակներից մեկն է մեր պատմության ընթացքում, նաեւ այն կարեւորագույն իրադարձությունն է, որ վերականգնեց մեր **հավաքական ինքնավստահությունը, հավատը սեփական ուժի հանդէպ**: Սարդարապատով հիմնավորվեց **Երրորդ ուժի բացառման** գաղափարը, ինչն, ավա՛րդ, հետագայում կրկին մոռացության մատնվեց, երբ մեր 300-ամյա **ստրկախտը կարմիր** գույն հագավ... Սարդարապատով նաեւ սկզբնավորվեց **Հայկական հարցի** լուծման նորագույն փուլը, այն հասցնելով առ այսօր միջազգային իրավունքի տեսակետից ուժը պահպանած՝ **Մերի պայմանագրի** իրողությանը, որը դարձյալ մոռացության մատնվեց մեր պատմության 20-րդ դարի 70-ամյա խորհրդային հատվածում...

... Բայց այդ նույն 20-րդ դարը նշանավորվեց **Արցախյան** հուժկու շարժումով, որն ունեցավ **Համազգային** ընդգրկում, վերածվեց **Ազատամարտի** եւ մեզ պարզեց մի նոր փայլուն հաղթանակ՝ **Շուշին**... Շուշիի պատմական հաղթանակին հաջորդեցին մեր տարածքների **ազատագրումը**, Արցախի փաստացի **վերամիավորումը** Մայր Հայաստանի հետ, **Հայկական երկրորդ պետության** հիմնադրումը... Այսքանով հանդերձ՝ Շուշին նաեւ **երկրորդ Սարդարապատ** է, որ մեր **հավաքական գիտակցության** մեջ կրկին արթնացնում է **հավատը սեփական ուժի հանդէպ**, հոգեբանական պարարտ հող դառնում **ստրկախտը** վերջնականապէս թոթափելու եւ **հայկական հարցի** լուծումը վերջնական **հաղթական** փուլ տեղափոխելու համար:

... 100 (1918-ից) եւ 26 (1992-ից) տարիների հեռավորությունից ակնհայտ է Սարդարապատի եւ Շուշիի **միացյալ քաղաքական դասը**. **Մեր մեծագույն հաղթանակները մենք ձեռք ենք բերում, երբ «մեծ քաղաքականությունից» կտրվում ենք եւ մնում ինքնուրույն, երբ մեր «բարեկամները» մերքին հեղափոխական իրադարձությունների բովում մոռանում են մեզ եւ մե՜նակ են թողնում...** Դա չի՞ նշանակում արդյոք, որ **եթէ մեզ ընդհանրապէս հանգիստ թողնեն, մեր հաղթանակները կդառնան շարունակական**:

ՀՀ Ազգային ժողովն «Աժ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի 140-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ իրավունքի ուժով մայիսի 8-ին գումարել է հատուկ նիստ՝ քննարկելու ՀՀ վարչապետի ընտրության հարցը:

ՀՀ Աժ նախագահ **Արա Բաբլոյանը** նշել է, որ ՀՀ Սահմանադրության 149-րդ հոդվածի երրորդ մասով եւ ՀՀ «Աժ կանոնակարգ» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 140-րդ հոդվածի վեցերորդ եւ յոթերորդ մասերով սահմանված կարգով՝ ՀՀ Աժ պատգամավորների առնվազն մեկ երրորդը վարչապետի թեկնածու է առաջադրել **Նիկոլ Փաշինյանին**:

Վարչապետի թեկնածուին ներկայացրել է ՀՀ Աժ «Ելք» խմբակցության անդամ **Լենա Նազարյանը**: «Մեծ ուրախություն է ՀՀ վարչապետի պաշտոնում ներկայացնել համաժողովրդական, խաղաղ հեղափոխության առաջնորդ եւ ժողովրդի մեծամասնության աջակցությունը վայելող **թեկնածուին**», - ասել է նա: Անդրադառնալով թեկնածուի անցած ուղուն՝ պատգամավորը նշել է, որ հնարավորություն է տրված դեմ չգնալու Հայաստանի ժողովրդին, Հայաստանի եւ Արցախի պետական շահերին, ազգային անվտանգությանը եւ կոչ է արել օգտվել այդ բացառիկ հնարավորությունից:

Այնուհետեւ ելույթ է ունեցել ՀՀ վարչապետի թեկնածու **Նիկոլ Փաշինյանը** (ելույթն ամբողջությամբ **տես՝ էջ 4**):

շարունակությունը՝ էջ 2

2018 թվականի միասնական քննությունների օրերը՝ ըստ առարկաների

- «Կենսաբանություն», «Աշխարհագրություն», «Համաշխարհային պատմություն»՝ **1-ը հունիսի 2018թ.,**
- «Հայոց լեզու եւ հայ գրականություն»՝ **5-ը հունիսի 2018թ.,**
- «Ֆիզիկա»՝ **8-ը հունիսի 2018թ.,**
- «Օտար լեզուներ»՝ **12-ը հունիսի 2018թ.,**
- «Մաթեմատիկա»՝ **15-ը հունիսի 2018թ.,**
- «Հայոց պատմություն», «Քիմիա»՝ **19-ը հունիսի 2018թ.,**
- «Ռուսաց լեզու»՝ **22-ը հունիսի 2018թ.:**

Գնահատման եւ թեստավորման կենտրոն

Այս համարում

● 2017-2018 ուսումնական տարվա սովորողի գիտելիքների ստուգման, ավարտական եւ պետական ավարտական քննությունների օրերը՝ ըստ առարկաների **տես՝ էջ 3**

● ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության կողմից 2016 թվականի սեպտեմբերից մինչեւ 2018 թվականի ապրիլ ամսվա ընթացքում իրականացված աշխատանքների հաշվետվությունը (առաջին մաս) **տես՝ էջ 13**

Աշխարհամարտ

Մարդկության մասնակցությունը

• Երկրորդ աշխարհամարտին մասնակցել է 61 պետություն՝ երկրագնդի բնակչության 80%-ը: Ձորակոչվել է 110 մլն մարդ:
• Ընդհանուր մարդկային կորուստները կազմել են 50-55 մլն մարդ: Ռազմաճակատներում սպանվել է 27 մլն մարդ:
• Ռազմական ծախսերն ու ռազմական վնասը կազմել է 4 տրիլիոն դոլար:
• Նյութական ծախսերը հասել են պատերազմող երկրների ազգային եկամտի 60-70%-ին: Խաղաղության հաստատումով ազատագրվել է գաղութներում ապրող բնակչության 97%-ը:
• Սովետա-գերմանական ճակատում ջախջախվել են ֆաշիստական կոալիցիայի հիմնական ռազմական ուժերը՝ 670 դիվիզիա: Անգլո-ամերիկյան զորքերը ջախջախել ու գերեվարել են 176 դիվիզիա: Գերմանիան արել էյան ճակատում կորցրել է մոտ 10 մլն մարդ, 62 հազար ինքնաթիռ, 56 հազար տանկ եւ գրոհիչ հրանոթ, 180 հազար հրանոթ եւ ականանետ:
• Ռազմական գործողությունները սովետա-գերմանական ճակատում տեւել են 1418 օր, 3յուսիս-Աֆրիկայում՝ 1068 օր, արեւմտակովկասկանում՝ 338 օր:

Հայ ժողովրդի մասնակցությունը

• Սովետա-գերմանական ռազմաճակատում պատերազմին մասնակցել են հայկական ազգային 6 դիվիզիաներ՝ 89-րդ, 390-րդ, 408-րդ, 409-րդ, 261-րդ եւ 76-րդ:
• Երկու հայկական պարտիզանական ստորաբաժանում մասնակցել են օկուպացված խորհրդային տարածքներում ծավալված պարտիզանական շարժմանը:
• Ընդհանուր առմամբ՝ Հայաստանից պատերազմին մասնակցել է շուրջ 600.000 մարդ... Ձոհվել է 300000-ը (այդ ժամանակ Հայաստանի բնակչությունը 1.8 մլն էր...):
• Հայաստանցիներից 104-ը արժանացան Սովետական Միության հերոսի կոչմանը, իսկ օդաչու Նելսոն Ստեփանյանը, ինչպես նաեւ մարշալ Բաղրամյանը՝ կրկնակի հերոսի:
• Փառքի երեք աստիճանի ասպետներ դարձան 27-ը:
• Սովետական զորավարների շարքում աչքի ընկան ռազմաճակատի հրամանատար, մարշալ Գրիգորիսյան Բաղրամյանը, ավիացիայի մարշալ Արմենակ Խամփերյանցը, ծովակալ Գրիգորիսյան Իսակովը, ավելի քան 80 հայ գեներալ:
• ԱՄՆ-ի բանակում կային 18,5 հազար հայ մարտիկներ ու սպաներ, որոնցից շատերն աչքի ընկան արիությանը:
• Մեծ Բրիտանիայի ու Ֆրանսիայի բանակներում ընդգրկվել է 10 հազար հայ: Սփյուռքահայերից շատերն էլ մասնակցել են մի շարք երկրներում ծավալված դիմադրական-պարտիզանական շարժմանը:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ընթացքում տոկոսային հարաբերությամբ ամենից շատ մասնակիցներ, ամենից շատ զոհեր եւ ամենից շատ հերոսներ ունեցան հայերը:

ՀՀ Ազգային ժողովի հատուկ նիստում

սկիզբ է տալիս

Ելույթներ են ունեցել ՀՀ ԱԺ պատգամավորները:

Արամ Սարգսյանը, շնորհավորելով Շուշիի ազատագրման, Երկրապահի օրվա կապակցությամբ, ընդգծել է, որ այսօր ընտրված են ոչ թե ԱԺ-ում ներկայացված խմբակցությունների մեկ երրորդի թեկնածուին, այլ կատարում են ՀՀ Սահմանադրության պահանջը, այն է՝ ժողովրդի կամքը: Նրա խոսքով՝ ժողովուրդը ցանկանում է իր իշխանության իրացումը տեսնել Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորությամբ: Պատգամավորը հուսով է, որ այն կառուցողական մոտեցումը, որ այսօր դրսևորելու է ՀՀ-ում, հետապնդել է կորսված ժողովրդի կամքը: Պատգամավորը հուսով է, որ այն կառուցողական մոտեցումը, որ այսօր դրսևորելու է ՀՀ-ում, հետապնդել է կորսված ժողովրդի կամքը: Պատգամավորը հուսով է, որ այն կառուցողական մոտեցումը, որ այսօր դրսևորելու է ՀՀ-ում, հետապնդել է կորսված ժողովրդի կամքը:

Արարատ Զուրաբյանը համոզված է, որ թե՛ Նիկոլ Փաշինյանը եւ թե՛ այն քաղաքական թիմը, որը պատասխանատվություն է ստանձնելու Հայաստանի Հանրապետության, հասարակության առջև, զբաղվելու է այն բոլոր խնդիրներով, որոնք թվարկվել է վարչապետի թեկնածուն իր ելույթում: Նա նշել է, որ ամեն ինչ պետք է արվի, որ բաց խոսքը Հայաստանում մշտապես կյանքի իրավունք ստանա:

Լենա Նազարյանը, արձանագրելով վերջին պատմական օրերի մեծագույն ձեռքբերումները, որոնք այսուհետ Հայաստանի հաղթանակած քաղաքացու կենսագրության անբաժանելի մասն են, նշել է, որ Հայաստանն աշխարհին ցույց տվեց, որ ի գործ է գործել որպես ինքնիշխան պետություն, միայն ու միայն Հայաստանի ժողովուրդն է որոշելու, թե ով է լինելու պետության ղեկին եւ միակ սուբյեկտը, որին պետության ղեկավարությունը պատասխանատու է, Հայաստանի ժողովուրդն է: Նրա խոսքով՝ հայերն աշխարհին նվիրեցին մեծ ու կարեւոր փորձառություն:

Նաիրա Զոհրաբյանի խոսքով՝ այսօրվա քվեարկությամբ ոչինչ չի ավարտվելու, այդ պահից սկսված միացվելու է նոր իշխանության վստահության ժամացույց: Ըստ նրա՝ փոփոխությունները չպետք է լինեն միայն անձերով եւ խմբավորումներով, ցանկություններով եւ հայտարարություններով, հին կուռքերը՝ նորերով փոխարինելով, հարկավոր են իրական, շոշափելի, տեսանելի փոփոխություններ: «Այլ ճանապարհ չկա: Պետք է տեղի ունենա արժեքների ու մտածողության հեղափոխություն: Եվ երբեք ժողովրդավարությունը չպետք է հակադրվի անվտանգությանը: Իրական, եկել է փոփոխությունների ժամանակը», - նշել է պատգամավորը:

Արարատ Միրզոյանը ՀՀ խորհրդարանում ներկայացված քաղաքական ուժերին, անհատ պատգամավորներին առաջարկել է դուրս չնսալ համազգային զարթոնքից, նոր Հայաստանից, եղբայրության, բարության, հավասարության մթնոլորտից եւ մաս կազմել այդ զարթոնքին՝ կողմ քվեարկելով Նիկոլ Փաշինյան վարչապետին:

ՀՀ ԱԺ նախագահ Արա Բաբոյանը, ի շարունակություն Լենա Նազարյանի խոսքի, ասել է. «Այո, աշխարհը զարմացավ, զարմացավ Հայաստանի պահվածքով, կեցվածքով, բայց կարծում եմ, որ կարելի էր եւ հատուկ նշել՝ զարմացավ իշխանության պահվածքով, իրավապահ մարմինների կեցվածքով՝ չմիջամտելով եւ խաղաղ ցույցերը չճնշելով, պահպանելով նրանց տարբեր վտանգներից եւ տարբեր սադրանքներից: Սա նույնպես աշխարհը գնահատեց եւ զարմացավ»:

Իրենց տեսակետներն են հայտնել ՀՀ ԱԺ խմբակցությունները

ՀՀ ԱԺ «Ելք» խմբակցության տեսակետը ներկայացրել է Էդմոն Մարուքյանը: Պատգամավորի խոսքով՝ քաղաքացիներն այսօր հնարավորություն ունեն կառուցելու նորն ու սկզբունքայինը՝ խարսխված կարեւոր արժեքներով, մարդու իրավունքների, հիմնարար ազատությունների, Հայաստանի Հանրապետության պետական շահերի վրա: Նա գործընկերներին հորդորել է աջակցել այդ հնարավորության իրականացմանը: Էդմոն

Մարուքյանը նաեւ տեղեկացրել է, որ «Ելք» խմբակցությունն անվերապահորեն աջակցելու է ձեռնարկվելիք կառավարության ծրագրերի իրականացմանը:

ՀՀ ԱԺ ՀՀԳ խմբակցության ղեկավար Արմեն Ռուստամյանը նշել է, որ խմբակցությունը չի փոխել դիրքորոշումը. այսօր այն ոչ միայն պաշտպանում, այլեւ առաջադրել է Նիկոլ Փաշինյանի թեկնածությունը վարչապետի պաշտոնում: «Այսօր այս ընտրությունը դարձել է ավելի հասունացած եւ անհրաժեշտ», - շեշտել է խմբակցության ղեկավարը: Նրա խոսքով՝ հաղթանակ պահելը պակաս կարեւոր չէ, քան հաղթանակին հասնելը. սա է այսօրվա խորհուրդը: «Մենք միասին էինք, երբ ազատագրեցինք Շուշին, միասին պետք է մնանք, որ պահպանենք Շուշին: Եվ ոչ միայն Շուշին, այլեւ այսօր արդեն 42.000 քառակուսի կմ դարձած նոր Հայաստանն ու Արցախը: Ոչ ոք չի ների մեզ, եթե սրանից մի բան պակասի», - ընդգծել է Արմեն Ռուստամյանը:

ՀՀ ԱԺ «Ծառուկյան» խմբակցության տեսակետը վարչապետի թեկնածության վերաբերյալ ներկայացրել է ՀՀ ԱԺ փոխնախագահ Միքայել Մելքունյանը: Շրջադարձային գնահատելով հայաստանյան վերջին դեպքերը՝ նա ասել է, որ ժողովուրդն զգացել է իր ուժը, փոփոխություններ իրականացնելու եւ որոշումներ կայացնելու հնարավորությունը:

Միքայել Մելքունյանը հավելել է, որ իրենց թեկնածուն Նիկոլ Փաշինյանն է, եւ կուսակցությունը ժողովրդի հետ է: Նա անդրադարձել է Հայաստանի տնտեսության վերջին 10 տարիների վիճակագրությանը, կարեւորել այն քայլերի իրականացումը, որոնք ներդրումներ կներգրավվեն եւ կզարգացնեն տնտեսությունը:

ՀՀ ԱԺ ՀՀԿ խմբակցության ղեկավար Վահրամ Բաղդասարյանը նշել է, որ թեկնածուի վերաբերյալ խմբակցության դիրքորոշումն ու տեսակետները չեն փոխվել, սակայն, ինչպես վաղորոք նշվել էր, ՀՀԿ-ն որոշում է կայացրել աջակցել պատգամավորների 1/3-ի կողմից առաջադրված թեկնածուին՝ կարգավորելու համար երկրում ստեղծված անկայուն իրավիճակը: Նրա խոսքով՝ խմբակցությունն ակնկալում է, որ որպես վարչապետ՝ Նիկոլ Փաշինյանը խորհրդարանին կներկայացնի կառավարության տրամաբանական ծրագիր, որպեսզի Հանրապետական խմբակցությունը կողմնորոշվի՝ արդյոք այն իրատեսական է եւ արժանի ՀՀԿ խմբակցության կողմ ծայնորին:

ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանը եզրափակիչ խոսքում շնորհակալություն է հայտնել ՀՀ Ազգային ժողովի ՀՀԳ, «Ելք», «Ծառուկյան» եւ ՀՀԿ խմբակցություններին՝ արտահայտած դիրքորոշումների համար: Նա ընդգծել է, որ ատելության էջը Հայաստանի Հանրապետությունում պիտի փակվի: Նիկոլ Փաշինյանի խոսքով՝ բոլորն էլ համոզված են, որ ատելությունը մեր պետությանը, ժողովրդին ոչ մի լավ տեղ չի տանի, իսկ փոխադարձ հարգանքը, հարգանքը խոսքի եւ իրավունքների նկատմամբ պիտի դառնա իրականություն:

59 կողմ, 42 դեմ ծայնորի հարաբերակցությամբ Նիկոլ Փաշինյանն ընտրվել է ՀՀ վարչապետ:

Շնորհակալություն հայտնելով քվեարկության եւ դիրքորոշման համար՝ ՀՀ նորընտիր վարչապետը նշել է, որ ծառայում է Հայաստանի Հանրապետությանն ու նրա ժողովրդին:

Անդրադարձ

«Դպրոցը, որպես կառույց եւ ինստիտուտ, չի կարող ունենալ քաղաքական դիրքորոշում»

Հարցազրույց ՀՀ կրթության եւ գիտության նախկին փոխնախարար Դավիթ Սահակյանի հետ: Նշենք, որ Դավիթ Սահակյանը մայիսի 1-ին հրաժարական է ներկայացրել:

- Դարո՞ն Սահակյան, Հայաստանում համաժողովրդական շարժման հաղթանակից հետո հայտնի դարձավ, որ Դուք որոշել եք հրաժարական տալ: Հեղափոխության առաջնորդները բազմիցս հայտարարել են, որ կառավարության կազմի բարձրակարգ մասնագետները, ովքեր կոռուպցիոն գործարքների մեջ թաթախված չեն, իսկ ոլորտում Դուք հայտնի եք որպես հենց այդ որակների կրող, կարող են շարունակել իրենց աշխատանքը: Ինչո՞ւ որոշեցիք հրաժարական տալ. դա պայմանավորված էր քաղաքական իրավիճակով:

- Մոտ մեկ տարի հինգ ամիս առաջ, երբ ընդունեցի կրթության եւ գիտության նախարարությունում աշխատելու առաջարկությունը, նպատակ ունեի մասնակցել կրթության փոփոխությունների՝ իրականացնելով կոնկրետ ծրագրեր: Իմ գալը նախարարություն որեւէ քաղաքական գործոնով պայմանավորված չի եղել: Նախարարությունից դուրս գալս նույնպես պայմանավորված չէ քաղաքական գործոններով: Ես որեւէ կուսակցության անդամ չեմ, երբեք կուսակցական չեմ

եղել եւ քաղաքականությամբ չեմ զբաղվել: Բայց այսօր Հայաստանում տեղի են ունենում արմատական փոփոխություններ կառավարությունում եւ ընդհանրապես ողջ երկրում: Բոլորիս աչքի առաջ ծնունդ է առնում նոր Հայաստան, եւ դա բերելու է նրան, որ բոլոր օրակարգերը, առաջնահերթություններն ու ծրագրերը խմբագրվելու են: Խմբագրումների համար պահանջվելու է ժամանակ: Այս փուլում, քանի դեռ տեղի են ունենալու օրակարգերի խմբագրումներ եւ հստակեցումներ, իմ մնալը կամ չմնալը նախարարությունում մեծ օգուտ կամ վնաս չի կարող տալ: Մնալու դեպքում, չեմ կարծում, թե այս փուլում իմ աշխատանքը կարող էր արդյունավետ լինել:

- Դուք նախարարությունում համակարգում եք զարգացման ծրագրերը եւ բազմաթիվ նոր համակարգային փոփոխությունների առաջարկություններ մշակման փուլում են գտնվում: Դրանք բոլորը կանցնո՞ւն են:

- Ոչ, իհարկե, ծրագրերը չեն կարող կանցնել: Աշխատանքների մի մասը հասցրել էինք կյանքի կոչել, մի մասը մեկնարկել ենք, եւ հույս կար, որ կավարտեն, մի մասն էլ դեռ զաղափարների մակարդակում էր: Իհարկե, կատարվածը ոչ թե անհատական, այլ թիմային աշխատանք է: Խոսքը կրթության համար օրհասական խնդիրների մասին է, որոնք

ժամանակի ընթացքում անպայման լուծում են ստանալու: Կրթությունը ինքնուրույն ոլորտ է, եւ բարեփոխումների արդյունքներ տեսնելու համար ժամանակ է պահանջվում: Եթե փորձեն թվարկել՝ ըստ առաջնահերթության, ամենակարեւոր ծրագրերից մեկը կրթության զարգացման ծրագիրն է, որն արդեն մշակվել է, թեպետ կարծում եմ, որ նոր կառավարության ձեւավորումից հետո, ելնելով երկրի զարգացման առաջնահերթություններից, այն կարող է որոշ փոփոխությունների ենթարկվել:

Հարունակությունը՝ էջ 5

«Վերջին գանգի» ընդառաջ

Առարկայական ծրագրերի եւ չափորոշիչների պահանջների կատարումն ապահովելու նպատակով ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարությունը դիմում է ուսումնական հաստատությունների տնօրեններին՝ ձեռնարկել համապատասխան միջոցներ՝ մինչեւ ուսումնական տարվա ավարտը բաց թողնված դասաժամերը լրացնելու համար:

Միաժամանակ տեղեկացնում ենք, որ համաձայն «Հանրակրթական հիմնական ընդհանուր պետական ծրագրեր իրականացնող հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 2017-2018 ուսումնական տարվա օրինակելի ուսումնական պլանների»՝ ուսումնական պարապմունքներն ավարտվում են 2018թ. մայիսի 25-ին՝ 5-օրյա աշխատանքային շաբաթվա եւ մայիսի 26-ին՝ 6-օրյա աշխատանքային շաբաթվա դեպքում:

* * *

ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարի պաշտոնակատար Վահրամ Մկրտչյանը շրջաբերական ցանկով դիմել է ՀՀ մարզպետներին եւ ժամանակավոր պաշտոնակատարներին, Երեւանի քաղաքապետին եւ ԿԳՆ ենթակայության ավագ դպրոցների տնօրեններին՝ «Վերջին դաս» միջոցառման նպատակով հնարավոր դրամահավաքն արգելելու վերաբերյալ: ԿԳՆ շրջաբերականում, մասնավորապես, նշվում է. «Մայիսի 25-ին ավարտական դասարանների «Վերջին դաս» միջոցառումն անհրաժեշտ է կազմակերպել եւ անցկացնել՝ դպրոցին, մանկավարժին եւ սովորողին վայել, օրվա խորհրդին համահունչ: Անհրաժեշտ է բացառել պարտադիր դրամահավաքի որեւէ դրսևորում կամ անհարկի ծախսերի որեւէ պարտադրանք: Դպրոցը, ուսուցիչը եւ սովորողը պետք է զերծ մնան «Վերջին դասը» արատավորող եւ ավելորդ շքեղություններ առաջացնող որեւէ երեւույթից»:

Շիրակի պետական համալսարանում կրքերը չեն հանդարտվում

Մայիսի 5-ին Շիրակի պետական համալսարանի մի խումբ ուսանողներ են դասախոսներ բողոքի ցույց են կազմակերպել՝ ռեկտոր Սահակ Մինասյանի հրաժարականի պահանջով:

Այս առնչությամբ ՀՀ կրթության նախարարությունը հանդես է եկել պաշտոնական հայտարարությամբ, որում մասնավորապես նշվում է. «ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարությունը կոչ է անում Շիրակի պետական համալսարանի ղեկավարությանը, պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմին եւ ուսանողներին՝ ձեռնարկել բոլոր միջոցներն ուսումնական հաստատությունում բնականոն ուսումնական գործընթացը վերականգնելու համար: Միաժամանակ ընդգծում ենք, որ անթույլատրելի է բուհում ծագած աշխատանքային չկարգավորված հարաբերությունները տարածել նաեւ ուսանողների վրա, հատկապես՝ նրանց համար այս պատասխանատու շրջանում, երբ առաջիկայում հերթական քննաշրջանն է եւ նման դրսևորումները կարող են լուրջ հետեւանքներ ունենալ ակադեմիական արդյունքների վրա: Անդրադառնալով ամիսներ շարունակ Շիրակի պետական համալսարանում ձեւավորված բարոյահոգեբանական մթնոլորտին՝ հարկ ենք համարում նշել, որ այդ խնդիրները բազմիցս քննարկվել են կրթության եւ գիտության նախարարության ներկայացուցիչների, մասնավորապես նախկին նախարար Լեւոն Մկրտչյանի եւ ՇՊՀ կառավարման խորհրդի նախագահ Ֆելիքս Ցոլակյանի մասնակցությամբ, որոնց վերաբերյալ կատարվել է հանրային իրազեկում:

Քննարկումների արդյունքում պայմանավորվածություն էր ձեռքբերվել աշխատանքային խնդիրները լուծել բացառապես իրավական ճանապարհով: Եթե առաջ են եկել նոր խնդիրներ եւս, ապա դրանց լուծման լավագույն տարբերակը կառավարման խորհրդի արտահերթ նիստ հրավիրելն է՝ մտահոգիչ հարցերից բխող օրակարգով:

Ինչ վերաբերում է շրջանառվող հայտարարություններին, թե ԿԳ նախարարի ժամանակավոր պաշտոնակատար Վահրամ Մկրտչյանը երկուշաբթի՝ ժամը 12-ին, պետք է լիներ Գյումրիում, հարկ ենք համարում նշել, որ նման պայմանավորվածություն չի եղել: Միաժամանակ տեղեկացնում ենք, որ նախարարի ժամանակավոր պաշտոնակատար Վահրամ Մկրտչյանը պատրաստ է մասնակցել ՇՊՀ կառավարման խորհրդի արտահերթ նիստին:

Հավելենք, որ ուսանողների բողոքի ակցիային, ի թիվս այլոց, միացել են նաեւ համալսարանի նախկին դասախոսներ Գագիկ Համբարյանն ու Հովհաննես Խորիկյանը, ովքեր ռեկտորատի որոշմամբ մոտ մեկ ամիս առաջ, հիմք ընդունելով ՇՊՀ

էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացությունը, ազատվել են աշխատանքից:

Մայիսի 3-ին աշխատանքից ազատման ծանուցագիր է ստացել նաեւ պրոռեկտոր Անահիտ Ֆարմանյանը. նա այդ փաստաթուղթը հրապարակել է ՖԲ էջում: Նա, սակայն, մայիսի 5-ին ցուցարարների բողոքին չէր միացել: Բուհում տեղի ունեցող գործընթացներից դժգոհ ուսանողների անուցից ելույթ է ունեցել ՇՊՀ ուսխորհրդի նախագահ Արմեն Մելքոնյանը, իրենց խոսքն են ասել նաեւ Գագիկ Համբարյանն ու Հովհաննես Խորիկյանը: Ցուցարարների պահանջով՝ նրանց հետ հանդիպման է եկել ռեկտոր Սահակ Մինասյանը: Նա հավաստիացրել է, որ լինելով իշխող ՀՀԿ անդամ՝ երբեք մտադրություն չի ունեցել քաղաքականացնել բուհը, ինչպես նաեւ անդրադարձել է նախկին ռեկտորի օրոք կուսակցված պարտքերին՝ նշելով, որ այդ մասին ժամանակին հողված է գրել «Ասպարեզ» ժուռնալիստների ակումբի նախագահ Լեւոն Բարսեղյանը:

«2016 թ-ի հուլիսին Լեւոն Բարսեղյանը մի հողված հրապարակեց՝ վերին աստիճանի ճշգրտությամբ անդրադառնալով հետեւյալին, որ Մինասյան Սահակին նշանակել են մի այնպիսի կառույցի ղեկավար, որտեղ կոռուպցիոն տարեկան շրջանառությունը կազմում է 450-500 հազար ԱՄՆ դոլար: Լեւոն Բարսեղյանը ծիշտ էր հաշվել, հարգելի՛ քաղաքացիներ: Այս աղմուկն այդ ամենը փակելու հետեւանք է, այ դա վերացնելու շնորհիվ է այս աղմուկը», - հայտարարել է ռեկտորը եւ հեռացել ցուցարարների «հեռացիր» կոչերի ներքո:

Կարինե ՄԱՆՈՒՎՅԱՆ

2018 թ. գիտելիքների ստուգման, ավարտական եւ պետական ավարտական քննությունների օրերը՝ ըստ առարկաների

- 12-րդ դասարան
  - «Հայոց լեզու եւ հայ գրականություն» (գրավոր)՝ 6-րդ հունիսի 2018թ.
  - «Մաթեմատիկա» (գրավոր)՝ 13-րդ հունիսի 2018թ.
  - «Հայոց պատմություն» (գրավոր)՝ 20-րդ հունիսի 2018թ.
- «Ֆիզկուլտուրա» (նորմատիվների հանձնում) ուսումնական պարապմունքների վերջին շաբաթվա ընթացքում (ստուգարք)
- 9-րդ դասարան
  - «Հայոց լեզու եւ հայ գրականություն» (գրավոր)՝ 4-րդ հունիսի 2018թ.
  - «Գրականություն» (բանավոր)՝ 7-րդ հունիսի 2018թ.
  - «Մաթեմատիկա» (գրավոր)՝ 11-րդ հունիսի 2018թ.
  - «Օտար լեզու» («Ռուսերեն», «Անգլերեն», «Ֆրանսերեն», «Գերմաներեն» եւ այլ լեզուներ) (բանավոր)՝ 14-րդ հունիսի 2018թ.
  - «Բնագիտություն» («Ֆիզիկա», «Քիմիա», «Կենսաբանություն», «Աշխարհագրություն») (գրավոր)՝ 18-րդ հունիսի 2018թ.
  - «Հայոց պատմություն» (բանավոր)՝ 21-րդ հունիսի 2018թ.
  - «Ֆիզկուլտուրա» (նորմատիվների հանձնում) քննաշրջանի ընթացքում
- 4-րդ դասարան
  - Մայրենի (գրավոր)՝ 2-րդ հունիսի 2018թ.
  - Մաթեմատիկա (գրավոր)՝ 5-րդ հունիսի 2018թ.

ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանի ելույթը Խորհրդարանի հատուկ նիստում

Երեւանի Հանրապետության հրապարակում հավաքված թանկագին բարեկամներ, Հայաստանում, Արցախում եւ Սփյուռքում համացանցով եւ հեռուստացույցով մեզ հետեւող սիրելի՛ հայրենակիցներ, հարգելի՛ լրագրողներ, Ազգային ժողովի հարգելի՛ նախագահություն, հարգելի՛ պատգամավորներ:

Այսօր հայոց արժանապատվության միջնաբերդի՝ Շուշիի ազատագրման 26-րդ տարեդարձն է, եւ ես նախ եւ առջ ուզում եմ բոլորիս շնորհավորել՝ այդ դարակազմիկ եւ շրջադարձային հաղթանակի առիթով. մեծ խորհրդանիշ կա նրանում, որ Հայաստանում տեղի ունեցած ոչ բռնի, թավշյա, ժողովրդական հեղափոխության դե յուրե հաղթանակը պետք է արձանագրվի հենց այսօր՝ Շուշիի ազատագրման տարեդարձի օրը:

Հայաստանի քաղաքացին եւ հայ ժողովուրդն այսօր ոգևորված են նույնքան, որքան Շուշիի ազատագրման օրերին, Հայաստանի քաղաքացին եւ հայ ժողովուրդն այսօր հաղթանակած է նույնքան, որքան Շուշիի ազատագրման օրերին: Հայաստանի քաղաքացին եւ հայ ժողովուրդն այսօր առավել քան երբեք վստահություն ունեն դեպի ապագան եւ հավատում են սեփական ուժերին: Հայաստանում տեղի ունեցած ոչ բռնի, թավշյա, ժողովրդական հեղափոխությունը զարմացրել ու հիացրել է ամբողջ աշխարհին:

Հայաստանի քաղաքացու եւ հայ ժողովրդի վարկանիշն այսօր աշխարհում առավել բարձր է, քան երբեք: Հայաստանի Հանրապետության միջազգային հեղինակությունն այսօր առավել ծանրակշիռ է, քան երբեք: Եւ սա մի բացառիկ հնարավորություն է, որը մենք պետք է ծառայեցնենք մեր ժողովրդի, Հայաստանի Հանրապետության եւ Արցախի Հանրապետության շահերին, անշրջելի եւ անառարկելի դարձնենք Շուշիի ազատագրման եւ ընդհանրապես 90-ականներին մեր ժողովրդի մղած ազատագրական պայքարի արդյունքները:

Եւ հիմա այս բարձր ամբիոնից, որպես Հայաստանի ժողովրդի կողմից առաջադրված վարչապետի թեկնածու, ուզում եմ սիրո եւ զորակցության ուղերձ հղել Արցախի Հանրապետությանը եւ նրա հերոսական ժողովրդին: Սիրելի՛ արցախցիներ, հանդգնված եղեք, որ Հայաստանում տեղի ունեցած սիրո եւ համերաշխության հեղափոխությունը ոչ միայն որեւէ վտանգ չի պարունակում, այլև նորանոր հնարավորություններ է բացում Արցախի ժողովրդի եւ Արցախի պետականության համար:

Սա համազգային եւ համաժողովրդական գարթոնքի բացառիկ ժամ է, եւ ինչպես 1988 թվականի համազգային շարժումը հանգեցրեց Արցախի դե ֆակտո ինքնորոշմանը, հայկական հեղափոխության արդյունքն է վերջո լինելու է Արցախի ինքնորոշման

իրավունքի դե յուրե միջազգային ճանաչումը: Այսօր, առավել քան երբեք, մենք մոտ ենք այդ նպատակի իրագործմանը, որովհետեւ մեր համախմբումն ու լավատեսությունը հիրավի գորավոր ուժ է, իսկ Հայաստանի քաղաքացին, հայ ժողովուրդը համախմբված են, լավատես ու հզոր՝ Հայաստանում, Սփյուռքում եւ Արցախում:

Հարկ եմ համարում ընդգծել, որ նման վիճակը վերջին մեկ ամսվա ընթացքում Հայաստանում տեղի ունեցած բուռն քաղաքական իրադարձությունների՝ առանց բացառության բոլոր կողմերի խոհեմության, պետական մտածողության եւ հայրենասիրության արդյունք է: Ներքաղաքական երկարամյա հակամարտությունների՝ 2008 թվականի մարտի 1-ի, 2004 թվականի ապրիլի 12-ի, 1996 թվականի սեպտեմբերի 26-ի միջով անցնելով՝ ներքաղաքական կյանքի բոլոր մասնակիցներս ըստ էության հանգել ենք լռելյայն մի կոնսենսուսի, որ վերջ, բռնությունն այլևս տեղ չունի Հայաստանի ներքաղաքական կյանքում, ներքաղաքական եւ ընդհանրապես ներհայաստանյան հարաբերություններում ավտոմատները պետք է լռեն հավիտյան, եւ ժողովրդական կամքի անառարկելիությունը պետք է լինի այն առանցքը, որի շուրջ պետք է տեղի ունենան հայկական պետականության հետագա կայացումն ու հզորացումը:

Սիրելի՛ հայրենակիցներ, հենց սա է լինելու ձեւավորվող կառավարության գործունեության առաջնահերթությունը՝ Հայաստանում, Արցախում եւ Սփյուռքում ձեւավորել ազգային համերաշխության մթնոլորտ, Հայաստանում հաստատել իրավունքի եւ օրենքի վրա հիմնված ազգային միասնություն:

Բոլոր մարդիկ հավասար են օրենքի առջ, Հայաստանում արտոնյալներ չեն լինելու եւ վերջ: Ընտրությունների արդյունքներն այլևս չեն կեղծվելու, ընտրակաշառք չի բաժանվելու եւ վերջ: Արիեստական տնտեսական մեծաշնորհներ չեն լինելու, յուրաքանչյուր ոք կարողանալու

է զբաղվել իր նախընտրած բիզնեսով եւ վերջ: Մարդու իրավունքները պաշտպանված են լինելու եւ վերջ: Իշխանությունը փող աշխատելու միջոց չի լինելու, երկրից արձատարվել է արվելու կոռուպցիան եւ վերջ: Հաստատվելու է օրենքի, իրավունքի գերակայություն եւ վերջ:

Որեւէ մեկը թող չկասկածի, որ թեկուզ անցումային այս ժամանակահատվածում մեր կառավարությունը շրջադարձային փոփոխություններ է իրականացնելու: Միեւնույն ժամանակ հարկ եմ համարում կրկին ընդգծել, որ այս խնդիրները լուծվելու են առանց վեճերի եւ անարդարության վերաբաշխման՝ խստորեն պահպանելով օրինականությունն ու բոլոր քաղաքացիների իրավունքներն ու օրինական շահերը:

Քաղաքական եւ տնտեսական հետապնդումների էջն այլևս փակված է Հայաստանում, եւ օրենքը հավասարաբար եւ նույն կերպ պիտի գործի ինչպես քաղաքական համախոհների ու մերձավորների, այնպես էլ քաղաքական մրցակիցների ու քննադատների նկատմամբ: Սա է հայկական հեղափոխության հիմնական եւ անենակարելու ուղերձը, որին մենք պետք է հավատարիմ մնանք ամենացորդ եւ մինչեւ վերջ:

Սիրելի՛ հայրենակիցներ, մենք հենց սա ենք համարում այն անկյունքաքար, որի վրա պետք է կառուցվի նոր Հայաստանը: Հենց այս սկզբունքի շրջանակներում պետք է ապահովվի նաեւ Հայաստանի տնտեսական հեղափոխությունը: Այս օրերին մենք տասնյակ ուղերձներ ենք ստանում Սփյուռքի մեր հայրենակիցներից, ովքեր հավաստիացնում են, թե կազմուպատրաստ սպասում են ներքաղաքական իրավիճակի հանգուցալուծմանը, որպեսզի վերադառնան Հայաստան եւ լծվեն սեփական հայրենիքի շենացման գործին: Եւ ես ուզում եմ քաջալերել բոլոր մեր հայրենակիցներին, ովքեր մտադիր են ներդրումներ անել Հայաստանում, նորանոր բիզնեսներ հիմնադրել, տասնյակ հազարավոր աշխատատեղեր ստեղծել: Ու-

զում եմ նաեւ դիմել մեր այն հայրենակիցներին, ովքեր արտերկրում բիզնես հաջողությունների են հասել, այդ ընթացքում, որպես օգնություն, միլիոնավոր դոլլարներ են ուղարկել Հայաստանում գտնվող իրենց հարազատներին ու բարեկամներին, բայց որեւէ բիզնես չեն հիմնադրել, որեւէ ներդրում չեն արել բոլորիս հայտնի արիեստական խնդիրների պատճառով եւ այժմ էլ դեռեւս վստահ չեն՝ արժե դա անել, թե ոչ:

Եւ ուրեմն, սիրելի՛ հայրենակիցներ, ձեր վերադարձի ժամը եկել է: Իմ վարչապետ ընտրվելն ինքնաբերաբար կնշանակի ձեզ հայտնի բոլոր տեսակի խոչընդոտների ու ապօրինությունների վերացում: Հայաստանի տնտեսական դաշտը սպասում է ձեր ներդրումներին, եւ այս գործընթացը պետք է սկսել անմիջապես եւ առանց հետաձգման, որովհետեւ սա ոչ միայն տնտեսական վերածննդի, այլև ազգային անվտանգության հրատապ հարց է: Հայկական կապիտալի ներհուսքին զուգընթաց պետք է մեկնարկի մեծ հայրենադարձության գործընթացը եւ հայ ժողովրդի ավելի քան հազարամյա արտագաղթի անփյղ պետք է ետ պտտվի՝ հանգեցնելով Հայաստանի բնակչության շարունակական աճի: Եւ հենց այս գործընթացն է, որ պետք է արժեւորի հայկական պետականության գոյությունը, որովհետեւ մեր ընկալմամբ Հայաստանի Հանրապետության գոյության անենակարելու իմաստն ու նպատակը հայության մարդկային, տնտեսական, ֆինանսական, մտավոր ներուժի կամ նրա հիմնական մասի կենտրոնացումն է սեփական տարածքում եւ այդ ներուժի անվտանգության ու բնականոն զարգացման ապահովումը:

Ուզում եմ ընդգծել, որ այս ձեւակերպումն ու նպատակը մենք համարում ենք հայ ժողովրդի ազգային գաղափարախոսության ողնաշարն ու առանցքը, եւ այս գաղափարի իրագործման շուրջ պետք է համախմբել մեր ողջ ազգային ներուժը:

Ըստ այդմ, մենք պետք է լրջազույն բարեփոխումներ իրակա-

նացնենք, որոնք ուղղված կլինեն Սփյուռքի ներուժը ոչ միայն Հայաստանի տնտեսության, գիտության, կրթության, անվտանգության, այլև պետականաշինության ոլորտներում առավել արդյունավետ ներգրավելու համար եւ լրջազույնս պետք է մտածել սրան խանգարող օրենսդրական կարգավորումները վերացնելու մասին: Մեր պատրաստակամությունն ենք հայտնում Սփյուռքի ներկայացուցիչների հետ այս թեմայով ինստիտուցիոնալ խոսակցություն սկսելու եւ գործնական քայլեր իրականացնելու վերաբերյալ:

Սիրելի՛ հայրենակիցներ, խոսելով Սփյուռքի ներուժի մասին՝ որեւէ կերպ չեմ ցանկանում նսեմացնել այն ներուժը, որ այսօր առկա է Հայաստանում: Մենք համոզված ենք, որ Հայաստանի պետական կառավարման քաղաքական համակարգում առկա են բազմաթիվ բարձր պրոֆեսիոնալներ, որոնց տաղանդն ու ստեղծագործական միտքը բավարար չափով չեն դրսևորվել քաղաքական լճացած իրավիճակի պատճառով:

Ուզում եմ հստակ ընդգծել, որ մենք ոչ միայն չենք պատրաստվում կադրային ջարդ իրականացնել, այլև, ընդհակառակը, ցանկանում ենք համախմբված տեսնել պետական կառավարման համակարգում առկա լավագույն ներուժը, մեկտեղել մեր ջանքերը հայրենիքի շենացման եւ հզորացման գործում: Մենք հույս ենք դնում պետական կառավարման համակարգում գործող բոլոր այն պրոֆեսիոնալների վրա, ովքեր իրենց դիրքին ու պաշտոնին հասել են տաղանդի ու աշխատասիրության շնորհիվ:

Եւ համոզված եմ, որ Հայաստանում կենտրոնացած է նաեւ լրջազույն տնտեսական ներուժ: Հայաստանյան բիզնեսը, ըստ էության, գերեզարկված է եղել իշխանական կոռումպացված համակարգի կողմից, եւ իմ վարչապետ ընտրվելու պարագայում երաշխավորում եմ բիզնեսի ազատագրումը կոռուպցիոն համակարգի առաջ ունեցած պարտավորություններից՝ ակնկալելով, որ արդյունքում ազատված միջոցները ոչ թե կծվարեն օտարերկրյա բանկերում, այլ կառուցան ներդրումներ Հայաստանի տնտեսության մեջ ու հատկապես այն մարզերում, որտեղ գործազրկության ծանր շունչը զգացվում է առավել ցայտուն:

Այսօր, ի դեպ, շատ է խոսվում այն մասին, որ գործարար դաշտում ընթացիկ քաղաքական փոփոխությունների վերաբերյալ մտավախություններ, լարվածություններ ու վախեր կան: Բայց էլի ուզում եմ ընդգծել, որ ազգային այս գարթոնքը, վերածնունդը հնից գատվելու շանս է տալիս յուրաքանչյուրին, ով պատրաստ է լինել նոր Հայաստանի նոր քաղաքացի, ով պատրաստ է չարհամարիել պետական եւ հանրային շահը:

Հարունակությունը՝ էջ 6

Բարեփոխումներ

Ֆինանսական կրթությունը սեպտեմբերից կներդրվի 350 դպրոցներում

Հայաստանի Հանրապետության հիմնական և ավագ 13 դպրոցում այս ուսումնական տարվա սկզբից ներդրվել է ֆինանսական կրթության փորձնական ծրագիրը: Ֆինանսական կրթության բաղադրիչն ինտեգրված է 2-11-րդ դասարանների «Ես և շրջակա աշխարհը», «Մաթեմատիկա», «Հանրահաշիվ» և «Հասարակագիտություն» առարկաների ծրագրերում: Այդ նպատակով նշված առարկաների ծրագրերում կատարվել է փոփոխություն, որը հաստատվել է ՀՀ ԿԳ նախարարի հրամանով: Ըստ այդմ՝ նշված առարկաների ծրագրերում ընդգրկվել են ֆինանսական կրթության թեմաներ, օրինակ՝ ինչպես վարկերի և ավանդների տեսակների, տոկոսագումարների, աշխատավարձերից կատարվող հարկային պահումների, եկամուտների և ծախսերի հաշվարկի, բյուջեի տնօրինման և ֆինանսական կրթությանն առնչվող այլ հարցերի վերաբերյալ: Ֆինանսական կրթության փորձնական ծրագիրն իրականացվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի աջակցությամբ: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության և ԿԲ ներկայացուցիչների կողմից կրթական ծրագիրը մշակող աշխատանքային խումբ է ստեղծվել, որը նաև իրականացրել է ուսուցիչների վերապատրաստում:

Ծրագրի ընթացքը և արդյունավետությունը քննարկելու նպատակով ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունում տեղի է ունեցել քննարկում դպրոցների ուսուցիչների, ՀՀ կենտրոնական բանկի և նախարարության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: ՀՀ ԿԳ նախարարության հանրակրթության վարչության պետ Աշոտ Արշակյանը, կարելուրեւի փորձնական ծրագրի ներդրումը հանրակրթության համակարգում, շնորհակալություն է հայտնել հանդիպման մասնակիցներին՝ առաջին քայլերը կատարելու համարձակության համար:

«Փորձնական ծրագրին մասնակցելու համարձակությունն առաջին կարգերի քայլն է՝ ֆինանսական կրթության ամբողջական ներդրման և հաջողության ուղղությամբ: Այս ամիսների ընթացքում դուք կուտակել եք փորձ, և այսօր մենք ուզում ենք խնդրել, որ դուք ներկայացնեք այն խնդիրները, որ արձանագրել եք, դրական և բացասական կողմերը, աշակերտների վերաբերմունքը և այլ հարցեր, որ կարելու է քննարկել: Անօրյա աշխատանքում ձեր արձանագրած խնդիրների վերլուծությունը հնարավորություն կտա վերանայել ծրագիրը»,- նշել է վարչության պետը և հավելել, որ ԿԳ նախարարությունը մտադիր է գալիք ուսումնական տարվա սկզբին ֆինանսական կրթությունը ներկայացրել են իրենց դիտարկումները դպրոցական առարկայական ծրագրերում ներառված ֆինանսական կրթությանն առնչվող թեմաներին: Ուսուցիչները համոզմունք են հայտնել, որ ծրագրի ներդրումն արդյունավետ է: Նշվել է, որ հատկապես բարձր դասարանների աշակերտների մոտ հետաքրքրությունն առարկայի նկատմամբ մեծ է, մասնավորապես՝ հետաքրքրվում են վարկերով և ավտովարկերով, բիզնեսի համար նախատեսված հարկերով, աշխատավարձի հաշվարկով և այլ հարցերով: Հանդիպման ավարտին պայմանավորվածություն է ձեռքբերվել՝ ներկայացված դիտարկումների և կարծիքների հիման վրա կատարել լրանցումներ:

Կարինե ՍԱՆՈՒԿՅԱՆ

«Դպրոցը, որպես կառույց և ինստիտուտ, չի կարող ունենալ քաղաքական դիրքորոշում»

սկիզբը՝ էջ 3

- Նախարարությունում ԵՄ աջակցությամբ ձեռնարկված մասնագիտական թիմ էր աշխատում, որի գործունեությունը Դուք էիք համակարգում: Կային ավարտական փուլում գտնվող ծրագրեր, որոնք դեռևս չէին էլ հայտարարվել: Կինդրեի մի քանի խոսքով ներկայացնել այդ ծրագրերը, որովհետև, անկախ հանգամանքից՝, Դուք լինելու եք, թե ոչ, մինչև ունենալ, այդ հարցերը լուծում են պահանջում:

- Նախարարությունում ԵՄ աջակցությամբ «Ես» ծրագրի շրջանակում երիտասարդ փորձագետների թիմ է աշխատում՝ համագործակցելով հանրակրթության վարչության հետ: Այդ ծրագրերը 4 հիմնական ուղղություն ունեն, որոնք, համոզված եմ, անպայման կյանքի են կոչվելու:

- Որո՞նք են դրանք:

- Առաջինը դպրոցների կառավարման համակարգի արդյունավետության բարձրացմանն է ուղղված, որտեղ քաղաքական ազդեցությունների նվազեցման խնդիր ենք դրել: Այստեղ փոփոխություններ են նախատեսվում և դպրոցների կառավարման խորհուրդների ձեռնարկմանն ու տնօրենների ընտրության կարգում: Սա օրինական խնդիրներից է, ամրագրված է մի քանի փաստաթղթերում, և առաջարկներն էլ ճանապարհ են անցել. համոզված եմ՝ կյանքի կկոչվեն:

Երկրորդը դպրոցների ռացիոնալ բաշխմանն է վերաբերում: Բնակչության թիվը տարիների ընթացքում նվազել է, իսկ դպրոցական և ուսուցչական համակազմերը գրեթե նույնն են մնացել: Սա իր հետ բերել է խնդիրներ, որոնք լուծում են պահանջում:

Երրորդը ուսուցիչների խրա-

խուսման և մասնագիտական որակի բարձրացմանն ուղղված ծրագիր է, որը համարյա ավարտական փուլում է և հիմնված է կոնկրետ հաշվարկների վրա: Մենք առաջարկում ենք կամավոր ատեստավորման հիման վրա ուսուցչի աշխատավարձի աստիճանաբար բարձրացում՝ այն հասցնելով երկրի միջին աշխատավարձի մակարդակին: Ծրագիրն արդեն համաձայնեցված է կառավարությունում, քննարկվել է ֆինանսների նախարարությունում և արդեն նախատեսվել էինք ներկայացնել հանրային քննարկման, որը, սակայն, տեղի չունեցավ:

Չորրորդը հեռավոր կրթության ծրագիրն է. հատկապես՝ հեռավոր մարզերում, որտեղ չկան որակավորված ուսուցիչներ, փորձում ենք հեռավոր կրթությամբ այդ բացը լրացնել:

Բացի քվարկվածներից՝ ԵՄ-ի հետ պայմանավորվածություն՝ կա Կրթության ազգային ինստիտուտի բարեփոխումների, հյուսիսային մարզերից մեկուսի պիլոտային ծրագրի և էլի այլ հարցերի հետ կապված:

- Ֆեյսբուքի Ձեր գրառման տակ, որտեղ տեղեկացրել էիք հրաժարականի մասին, ես բազմաթիվ մեկնաբանություններ կարդացի՝ արված ուղրտի մասնագետների կողմից: Նրանք ավստանք էին հայտնում, նշում էին, որ Դուք ուղրտին պետք է: Ձե՞ք ավստում այս բոլորն անավարտ թողնելու համար:

- Ափսոսում եմ, բայց նաև համոզված եմ, որ այս բոլոր ծրագրերը նոր կառավարության օրակարգի արդյունքով պիտի մայվեն: Ես բաց եմ համագործակցության համար, նախարարության թիմը այդ ծրագրերը կներկայացնի նոր կառավարությանը, կլինեն քննարկումներ, և եթե իմ կարիքը լինի,

սիրով պատրաստ եմ: Սա պետական համակարգում աշխատելու իմ առաջին փորձն էր: Եթե մինչ այդ հարցնեին, կասեի, որ չեմ պատկերացնում ինձ պետական համակարգում: Իսկ հիմա ասում եմ՝ երբեք մի ասա՝ երբեք: Ես, միեւնույնն է, մնում եմ կրթության ոլորտում. սա իմ ուղրտն է:

- Վերադառնալու եք «Այբ» դպրոց:

- Կցանկանայի, որովհետև «Այբ»-ը իմ հարազատ օջախն է, բայց այս պահին դեռ որեւէ բան միանշանակ ու հստակ չէ:

- Ի դեպ, «Այբ» դպրոցի Դիլիջանի մասնաճյուղը միացել էր Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորած համաժողովրդական շարժմանը, այդ մասին հայտարարություն արվեց: Դուք ինչպե՞ս եք գնահատում հայկական թավշյա հեղափոխությունը, հատկապես, որ դրան շատ ակտիվ մասնակցում էին ուսանողներն ու դպրոցականները: Ընդհանրապես դպրոցների ներգրավումը այս գործընթացներին ձիշտ համարո՞ւմ եք:

- Ես գտնում եմ, որ դպրոցը, որպես կրթական կառույց և ինստիտուտ, չի կարող ունենալ քաղաքական դիրքորոշում: Դպրոցում գտնվող մարդիկ համախմբված են կրթության և դաստիարակության և ոչ թե քաղաքական նպատակների շուրջ: Սակայն անձնակազմը՝ ուսուցիչները, երեխաները, որպես քաղաքացի և անհատ, անշուշտ պետք է ունենան քաղաքացիական դիրքորոշում: Նրանք կարող են իրենց կարծիքն ազատ արտահայտել բոլոր, այդ թվում՝ նաև քաղաքական հարցերի շուրջ, և որեւէ մեկը սահմանափակելու իրավունք չունի: Դա սահմանադրական իրավունք է, և որեւէ մեկը, մասնավորապես՝ դպրոցի տնօրենը, սահմանափակելու իրավունք

չունի: Իմ պատկերացրած լավ կրթությունը հետեւյալն է. դպրոցը պետք է ապահովի միջավայր՝ քննադատ մտածողությամբ աշակերտ ունենալու համար: Դրա համար պետք է քննարկումներ կազմակերպել տարբեր, այդ թվում՝ նաև քաղաքական հարցերի շուրջ, հնարավորություն տալ, որ յուրաքանչյուր երեխա ունենա իր դիրքորոշումը, սակայն երբեք չուղղորդել: Պետք է լինի ազատ կամարտահայտություն՝ պարտադրանքը անընդունելի է՝ անկախ նրանից, թե ում կողմից է դա արվում: Անձնական կապերով գիտեմ, որ «Այբ» դպրոցի և Դիլիջանի դպրոցի տարբեր ներկայացուցիչներ ակտիվ մասնակցել են շարժմանը, սակայն կրկնում եմ՝ իբրեւ անհատ քաղաքացիներ:

- Վերջին տարիներին կրթական համակարգը գերքաղաքականացվել է. տնօրենների մեծ մասը իշխող կուսակցության անդամ են: Դպրոցների ապաքաղաքականացման հարցը հիմա շատ արդիական է. այդ մասին շատերն են խոսում՝ Ե՛ւ մասնագետները, Ե՛ւ միջազգային կառույցները, Ե՛ւ շարժման ակտիվիստները: Կան տարբեր կարծիքներ. Դուք կո՞ւմ եք, որ օրենքով արգելվի ուսումնական հաստատության ղեկավարին լինել այս կամ այն կուսակցության անդամ:

- Դպրոցի քաղաքականացմանը դեմ եմ միանշանակ: Ձեր ասած տարբերակը, իմ կարծիքով, չի կարող լուծում լինել: Կողմ եմ, որ դպրոցում չպիտի լինի որեւէ քաղաքական քարոզչություն, դպրոցը ուղղորդված կամ պարտադրված չպետք է մասնակցի քաղաքական որեւէ պրոցեսի, բայց այստեղ առաջնայինը ոչ թե իրավական սահմանափակումներն են, այլ բարոյական և մաս-

նագիտական էթիկայի նորմերը: Ի վերջո, տնօրենը, չունենալով կուսակցական տոմոս, կարող է ապագայ քաղաքական համակարգի կամ այլ գործոնների ազդեցության ներքո նույն արատավոր արարքները կատարել. կարող է ծայրեր հավաքել, ցուցակներ կազմել և այլն: Եվ ընդհանրապես՝ տնօրենը կարող է լինել կուսակցական, սակայն իր դիրքորոշումը չպարտադրել: Մենք չենք կարող պնդել, որ բոլոր կուսակցական տնօրենները պարտադրում կամ ճնշումներ են բանեցնում: Կուսակցական լինելը տնօրենի անձնական գործն է, բայց դա չպիտի կապվի կրթության հետ:

- Որպես քաղաքացի՞ ինչպե՞ս եք գնահատում մեր երկրում կատարվածը:

- Մարդիկ, ովքեր դուրս էին եկել փողոց, ունեին արդարացի և հիմնավոր դժգոհություններ, որը հնարավոր չէր անտեսել: Ուրախ եմ, որ ունենք ակտիվ երիտասարդություն: Անկախ վարչապետի ընտրությունից և արտահերթ ընտրություններից՝ մենք այսօր ունենք նոր Հայաստան. սա փաստ է: Այն ժամանակ, որ նոր Հայաստանը կառուցվելու է ոչ միայն նոր կարգերի, այլ առաջին հերթին մարդկանց մտածելակերպի փոփոխության վրա, որը լավ իրողություն է: Այն, ինչ տեղի ունեցավ Հայաստանում, համաշխարհային քաղաքականություն պատմության մեջ դասադրային երեւույթ է դառնալու՝ վստահ եմ: Սյուս կողմից՝ ցանկացած փոփոխության մեջ կան վտանգներ և հնարավորություններ: Ամեն ինչ կախված է նրանից, թե ինչպես ենք օգտագործելու հնարավորությունը և նվազագույնի հասցնելու վտանգները:

Հարցազրույցը՝ Կարինե ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆԻ

ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանի ելույթը Խորհրդարանի հատուկ նիստում

սկզբը՝ էջ 4

Սիրելի՛ հայրենակիցներ, հարկ եմ համարում ընդգծել, որ չափազանց կարևորում եմ տնտեսական զարգացման սոցիալական էֆեկտը: Տնտեսության զուտ վիճակագրական աճերը, որոնք եական ոչինչ չեն փոխում մարդկանց կյանքում, մնում են՝ որպես սովորական վիճակագրություն: Մինչդեռ մեզ հարկավոր է կիրառել տնտեսական զարգացման այնպիսի մոդել, որն իրապես կփոխի մարդկանց կյանքը, կդառնա գործազրկության կրճատման եւ աղքատության հաղթահարման իրական գործիք: Մեզ հարկավոր է կիրառել տնտեսական զարգացման այնպիսի մոդել, որը կտրուկ կմեծացնի պետական բյուջեի եկամուտները, ինչն իր հերթին հնարավորություն կտա մտածելու կենսաթոշակների եւ բյուջետային հիմնարկների աշխատողների աշխատավարձերի իրական աճի մասին: Այս առումով ուզում եմ ընդգծել տնտեսական զարգացման երեք հիմնական առաջնահերթություն:

Առաջնահերթություն 1:

Հայաստանում հեղափոխական տեմպերով պետք է զարգացնել բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտը, ինչի նախապայմանները, ըստ էության, այսօր առկա են մեր երկրում: Ոլորտի զարգացման ռազմավարական նպատակը պետք է լինի ռազմարդյունաբերական համալիրի կայացումը, որն ի վիճակի կլինի ապահովել մեր բանակի մարտունակության եւ ազգային անվտանգության մակարդակի բարձրացումը: Ընդ որում, ռազմարդյունաբերական համալիր ասելով՝ մենք պետք է հասկանանք ոչ միայն այսօր գոյություն ունեցող տեխնոլոգիաների որդեգրումն ու կիրառումը, այլև պետք է մտածենք նոր, հեղափոխական գաղափարների մասին, այնպես, ինչպես սմարթֆոնների հեղինակներն էին մտածում այն ժամանակներում, երբ աշխարհում հաստատվել էր բջջային հեռախոսների գերիշխանություն: Այս մոտեցումը մեզ հնարավորություն կտա արագ եւ արդյունավետ կերպով վերականգնել Հայաստան-Ադրբեյջան խախտված ռազմական հավասարակշռությունը:

Առաջնահերթություն 2:

Հայաստանում հեղափոխական տեմպերով պետք է զարգացնել նաեւ գյուղատնտեսությունը: Նոր տեխնոլոգիաների կիրառումը պետք է լայնորեն տարածվի նաեւ գյուղատնտեսության ոլորտում՝ այս պարագայում էլ որպես ռազմավարական նպատակ ունենալով չնչակվող գյուղատնտեսական հողերի թվի շեշտակի նվազումը եւ ի վերջո այդպիսի հողերի գոյության բացառումը: Այս նպատակին հասնելու համար մենք պետք է դրամատիկ ջանքեր գործադրենք, նորանոր խթաններ ու մեխանիզմներ մտածենք, ընդհուպ հարկային եւ այլ արտոնություններ սահմանենք: Այս համատեքստում իհարկե չափազանց

կարելու է, որ կառավարությունը օգնի գյուղացուն՝ վարկային անտանելի բեռները թեթևացնելու հարցում: Ինչպես արդեն ասել եմ, մենք մտադրված ենք բանկերի ու վարկային կազմակերպությունների հետ ինտենսիվ բանակցություններ սկսել ֆիզիկական անծանց ունեցած հատկապես գյուղացիական վարկային պարտավորությունների մասնակի կամ ամբողջական ներում իրականացնելու համար՝ պետական բյուջեի, բանկերի համար ընդունելի վճարի շրջանակներում: Իսկ ընդհանուր առմամբ, անգն աչքով էլ նկատելի է, որ գյուղատնտեսության ոլորտում արտահանման ահռելի պոտենցիալ կա, որը չի օգտագործվում այդ թվում՝ արտահանման ոլորտում առկա փաստացի մենաշնորհների գոյության պատճառով: Այս իմաստով առաջիկայում բոլորի համար նոր հնարավորություններ կբացվեն, մասնավորապես՝ դեպի Իրան խոշոր եւ մանր եղջերավոր գլխաքանակի արտահանման համար, իսկ դեպի ԵՄ երկրներ գյուղմթերքի արտահանման հնարավորությունները կընդլայնվեն բոլորի համար: Գյուղատնտեսության ոլորտում մենք պետք է եւս մեկ ռազմավարական նպատակ ձեւակերպենք. այն է՝ Հայաստանում ոռոգման ջուրը նույնքան հասանելի պետք է լինի, որքան էլեկտրական հոսանքն է տարածված եւ հասանելի: Կաթիլային ոռոգումը պետք է դառնա համատարած երեւոյթ, ինչը հնարավորություն կտա ջրի ահռելի խնայողություններ անել:

Առաջնահերթություն 3:

Հիմա արդեն ակնհայտ է, որ Հայաստանում զբոսաշրջության զարգացման համար ահռելի հեռանկարներ են բացվել: Վերջին մեկ ամսվա ընթացքում մեր երկիրը համաշխարհային մամուլի համակ ուշադրության կենտրոնում է, Հայաստան անունը վերջին 15 օրերին գրեթե մշտապես ներկա է համաշխարհային լրատվամիջոցների գլխագրերում եւ մեր երկրում տեղի ունեցած թավշյա հեղափոխությունը լուսաբանվել է հիմնականում դրական լույսի ներքո՝ աննախադեպ բարձր մակարդակի հասցնելով մեր երկրի եւ ժողովրդի վարկանիշը: Սա ստեղծում է բոլոր նախադրյալները, որ տարվա երկրորդ կեսին մենք զբոսաշրջու-

թյան աննախադեպ աճ ունենանք, որովհետեւ կանխատեսելիորեն մարդիկ պիտի ցանկանան գալ տեսնելու, թե այս ինչ երկիր է, որ կարողացել է սիրո եւ համերաշխության այնպիսի հեղափոխություն անել, որ հուզել է եւ գրավել է համաշխարհային հանրությանը: Զբոսաշրջիկների թվի այս սպասվող աճը բացառիկ հնարավորություն է ստեղծում փոքր եւ միջին բիզնեսի զարգացման համար: Այս առումով մեր բոլորի անելիքը շատ հստակ է. մեր հյուրերի համար անհրաժեշտ է ապահովել սպասարկման անհրաժեշտ մակարդակ, որ հարկը կլինի Հայաստանի այն իմիջին, որը վերջին մեկ ամսվա ընթացքում ձեւավորվել է միջազգային մամուլում: Նաեւ այս իմաստով առանձնահատուկ կարևորում են նստիկանության եւ մյուս իրավապահ մարմինների աշխատանքը. այս մարմինները, հանրության հետ համագործակցելով, պետք է ապահովեն, որպեսզի քրեաձին ակտիվությունը Հայաստանի Հանրապետությունում շատ արագ հասնի աննախադեպ մակարդակի: Հանրապետությունում այսօր հաստատված մթնոլորտը նման արդյունքի հասնելու բացառիկ հնարավորություն է տալիս: Զբոսաշրջության զարգացման տեսակետից չափազանց կարևոր են համարում օդային տրանսպորտի գների անկմանն ուղղված ջանքերի գործադրումը:

Սիրելի՛ հայրենակիցներ, իմ վարչապետ ընտրվելուց հետո Հայաստանի արտաքին քաղաքականության առաջնքն է լինելու Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի հավաքական շահը: Ինչպես արդեն հայտարարել եմ, Հայաստանը կշարունակի մնալ ԵԱՏՄ անդամ, եւ մենք կգործադրենք բոլոր հնարավոր ջանքերն այս կազմակերպությանը Հայաստանի անդամակցությունն առավել արդյունավետ դարձնելու համար: Հայաստանը կշարունակի մնալ նաեւ ՀԱՊԿ անդամ՝ անդամությունն առավել արդյունավետ դարձնելու խնդիրը հետապնդելով նաեւ այս կազմակերպությունում:

Ռուսաստանի Դաշնության հետ ռազմավարական-դաշնակցային հարաբերությունների բնագավառներում զարգացումը մեր գլխավոր առաջնահերթությունների թվում է՝ Հայաստան-Ռուսաստան հարաբերությունները

րը պետք է հիմնված լինեն բարեկամության, իրավահավասարության, առկա հարցերը համատեղ ջանքերով լուծելու պատրաստականության վրա: Մենք Ռուսաստանի հետ ռազմական համագործակցությունը դիտարկում ենք որպես Հայաստանի անվտանգության ապահովման համակարգի կարևոր գործոն:

Մեր առաջնահերթություններից է եվրոպական երկրների եւ եվրամիության հետ հարաբերությունների խորացումը: Համապարհակալ են ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի շուտափույթ վավերացումը եւ ամբողջական կիրառումը բխում է մեր շահերից: Մենք ամեն ինչ անելու ենք ՀՀ քաղաքացիների համար ԵՄ մուտքի արտոնագրի պահանջի վերացման ուղղությամբ: Ակնկալում ենք դրա շուրջ բանակցությունները սկսել ամենամոտ ապագայում:

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հետ բարեկամական գործակցությունը նոր խթանի կարիք ունի: Մենք նպատակադրված ենք հստակ գործնական քայլեր ձեռնարկել ԱՄՆ-ի հետ տարբեր ոլորտներում փոխգործակցությանը զարկ տալու համար:

Մենք առանձնահատուկ կարևորություն ենք տալիս Հայաստան-Իրան եւ Հայաստան-Վրաստան հարաբերություններին եւ որիւ է կասկած չկա, որ քաղաքական այս գործընթացը նոր շունչ ու էներգիա է տալու մեր անմիջական հարեւանների հետ հարաբերություններին:

Մենք խորացնելու ենք Հայաստանի հարաբերությունները Չինաստանի հետ եւ արտաքին քաղաքական այս ուղղությունը համարում ենք շատ կարևոր: Պակաս կարևորություն չենք տալիս նաեւ Հնդկաստանի հետ մեր ավանդական բարեկամական կապերի խորացմանը:

Դարաբառյան հիմնախնդրի խաղաղ, միջազգային իրավունքի հիման վրա կարգավորման գործընթացում կարծրատիպերը մեզ համար պարտադիր չեն, կենսական է Արցախի ժողովրդի՝ իր ճակատագիրը ինքնուրույն որոշելու անբախտելի իրավունքի եւ դրա իրացման միջազգային ճանաչումը: Դարաբառյան հիմնախնդրի կարգավորման առումով մենք համոզմունք ենք բացառապես խաղաղ կարգավորմանը, որի հիմքում պետք է ընկած լինի ժո-

ղովորդների իրավահավասարության եւ ինքնորոշման սկզբունքը: Նոր լիցք պետք է հաղորդել Արցախի Հանրապետության միջազգային ճանաչման գործընթացին, որն աշխարհասփյուռ հայության գործունեության կարևոր ուղղություններից պետք է դառնա: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համաձայնագրի շրջանակներում եւ պատրաստ եմ բանակցելու Ադրբեյջանի ղեկավարի հետ՝ որպես հիմք ունենալով վերը նշված սկզբունքային դիրքորոշումը: Հարկ է համարում, սակայն, ընդգծել, որ բանակցությունները չեն կարող լիարժեք եւ արդյունավետ համարվել, քանի դեռ դրան չի մասնակցում հակամարտության լիարժեք կողմերից մեկը՝ Արցախի ղեկավարությունը, ինչը նախատեսված է Մինսկի խմբի 1992 թվականի մանդատով:

Մենք հավատարիմ ենք Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման եւ դատապարտման գործընթացին, քանզի համոզված ենք, որ միայն ոճրի ճանաչման միջոցով հնարավոր է կանխարգելել նման հանցագործությունները: Մարդկության դեմ հանցագործությունների եւ ցեղասպանությունների կանխարգելման ուղղությամբ Հայաստանը շարունակելու է առաջամարտիկի դեր խաղալ:

Մենք մեծ կարևորություն ենք տալիս աշնանը երեւանում կայանալիք Ֆրանկոֆոնիայի գագաթաժողովին, ինչն անկասկած կկազմակերպվի բարձր մակարդակով: Հայաստանն ամբողջությամբ պատրաստ է ստանձնել միջազգային այս հեղինակավոր կազմակերպության նախագահությունը:

Դառնալով Հայաստանի դիվանագիտական կորպուսի աշխատանքին՝ հարկ եմ համարում ընդգծել, որ լրջորեն պետք է վերանայվի ոչ կարային դեսպանների եւ գլխավոր հյուպատոսների նշանակման ավանդույթը: Դիվանագիտական ներկայացուցչությունների ղեկավարները հաշվետու պետք է լինեն նաեւ խորհրդարանին: Պետք է գնահատել մեր դեսպանությունների աշխարհագրական սփռվածության եւ տարիներ ընթացքում դրանց գործունեության արդյունավետությունը, որոշել դրանց հետագա աշխատանքի նպատակահարմարությունը:

շարունակությունը՝ էջ 8

Բարեփոխումներ

Շարունակվում է դուրալ կրթական համակարգի պիլոտավորումը ՀՀ քոլեջներում

Գյումրիի տեխնոլոգիական կենտրոնը, «Բրենյ Ֆորս» եւ «Ինստիտյոյ Դիզայն» ՏՏ ընկերությունները Շիրակի տարածաշրջանային պետական քոլեջի հետ կնքել են երկ-կողմանի փոխընթաց հուշագրեր՝ դուրալ ուսուցման ծրագրի իրականացման վերաբերյալ: Հուշագիրը ստորագրվել է Գերմանիայի կառավարության կողմից պատվիրակված եւ Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ/ԳՄՐԸ) կողմից իրականացվող «Մասնավոր հատվածի զարգացում եւ մասնագիտական կրթություն եւ ուսուցում Հարավային Կովկասում» (ԳՄՐԸ ՄՅՁ ՄԿՈՒ) ծրագրի աջակցությամբ:

Միջոցառմանը ողջույնի խոսքով հանդես են եկել ՀՀ Շիրակի մարզպետի տեղակալ Սեյրան Պետրոսյանը, Գյումրու քաղաքապետի տեղակալ Ռուբեն Սանոյանը, ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության նախնական (արհեստագործական) եւ միջին մասնագիտական կրթության վարչության պետ Արտակ Աղբալյանը, Զբաղվածության պետական գործակալության պետ Արտակ Մանգասարյանը, «Մասնավոր հատվածի զարգացում եւ մասնագիտական կրթություն եւ ուսուցում Հարավային Կովկասում» ծրագրի ներկայացուցիչ Յուլիա Ստակյանը:

Հին օղակի մասնագետների՝ ոլորտի եւ աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան: «Հուշագրերի շրջանակում քոլեջի «Տեխնիկ-ծրագրավորող» որակավորմամբ պատրաստվող ուսանողները քոլեջում տեսական ուսուցմանը զուգահեռ գործնական հմտություններ ձեռք կբերեն վերջին ԳՄՐԸ ընկերություններում՝ ըստ մշակված եւ պիլոտավորվող դուրալ ուսուցման մեթոդաբանության», - նշել է նա:

Հեղինակ ՅՈՒՆԿԵՍՈՒՄ

Հարցուպատասխան

Ուսումնական հաստատություններում ստուգումների կազմակերպման եւ անցկացման շուրջ

Ուսումնական հաստատությունների տնօրենների կողմից առաջադրվում են բազմաթիվ հարցեր՝ ստուգումների կազմակերպման եւ անցկացման շուրջ: Կուտակված հարցադրումներին ի պատասխան եւ ուսումնական հաստատությունների տնօրեններին օգնելու նպատակով՝ ստորեւ ներկայացնում ենք, մեր կարծիքով՝ առանցքային, մի շարք հարցերի պատասխանները:

- Հարց - Ինչպիսի՞ բովանդակային եւ կազմակերպական տարբերություն կա ստուգման եւ ուսումնասիրության միջև:
Պատասխան - Ստուգումն օրենքի հիման վրա իրականացվող ընթացակարգ է, որի միջոցով պարզվում է ուսումնական հաստատության ներկայացրած հաշվետվությունների, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված հայտարարագրերի, հաշվարկների, էլակետային տվյալների, այլ փաստաթղթերի արժանահավատությունը եւ վերջինիս ծավալած փաստացի ամբողջ գործունեության համապատասխանությունն օրենքների եւ այլ իրավական ակտերի պահանջներին:
Հարց - Ստուգումների ի՞նչ տեսակներ կան, եւ որո՞նք են դրանց կազմակերպական տարբերությունները:
Պատասխան - Ուսումնական հաստատություններում ստուգումները կարող են լինել թեմատիկ կամ համալիր:
Հարց - Ստուգումների կազմակերպմանը, ուսումնական պլանների եւ առարկայական ծրագրերի կատարումը, տարեկան ուսումնական ժամանակացույցերի, դասացուցակների պահպանումը, սովորողների եւ շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների եւ հմտությունների ստուգման, գնահատման, ամփոփիչ ատեստավորման, քննակարգերի, աշխատակարգերի պահպանումը, ընդունելության, փոխադրման, տեղափոխման, ավարտման կարգերին համահունչ սովորողների շարժը, ավարտական պետական փաստաթղթերի ստացումը, պահպանությունը եւ բաշխումը, գործավարությունը, հաշվետվությունների իսկությունը, պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան անհրաժեշտ ուսումնագիտական, մեթոդական տեղեկատվությանը, ծրագրերով, դասագրքերով, ուսումնական ձեռնարկներով, այլ անհրաժեշտ փաստաթղթերով ապահովվածությունը, լիազորված մարմնի կամ տարածքային կառավարման մարմնի ղեկավարի հրամանների, հրահանգների, հանձնարարականների, մեթոդական երաշխավորությունների կատարումը, կրթության որակի նկատմամբ հաստատությունների կանոնադրական պահանջների կատարումը, հաստատությունների կառավարման մարմինների լիազորությունների իրականացումն ու պահպանումը:

Հարունակությունը՝ էջ 9

Փոխընթաց հուշագրի քոլեջի եւ գործարանի միջեւ

Վայոց Ձորի տարածաշրջանային պետական քոլեջը եւ «Գետափի գինու գործարանը» կնքել են փոխընթաց հուշագիր՝ դուրալ ուսուցման ծրագրի իրականացման վերաբերյալ՝ Գերմանիայի կառավարության կողմից պատվիրակված եւ Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ/ԳՄՐԸ) կողմից իրականացվող «Մասնավոր հատվածի զարգացում եւ մասնագիտական կրթություն եւ ուսուցում Հարավային Կովկասում» (ԳՄՐԸ ՄՅՁ ՄԿՈՒ) ծրագրի աջակցությամբ:

Միջոցառմանը ողջույնի խոսքով հանդես են եկել ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության նախնական/արհեստագործական եւ միջին մասնագիտական կրթության վարչության պետ Արտակ Աղբալյանը, քոլեջի տնօրեն Արգան Դովլաթյանը եւ ԳՄՐԸ ՄՅՁ ՄԿՈՒ ծրագրի փորձագետ Յուլիա Ստակյանը:

Հուշագրի շրջանակում քոլեջի «Գինեգործ» որակավորմամբ պատրաստվող ուսանողները, քոլեջում տեսական ուսուցմանը զուգահեռ, գործնական հմտություններ ձեռք կբերեն վերջին ԳՄՐԸ ընկերությունում՝ ըստ մշակված եւ պիլոտավորվող դուրալ ուսուցման մեթոդաբանության: Հուշագիրը կնպաստի կրթական եւ մասնավոր հատվածների կայուն համագործակցությանը Վայոց Ձորի տարածաշրջանային պետական եւ Երեւանի հունամիտար քոլեջներում արդեն պիլոտավորվում է գերմանական դուրալ համակարգը: Այն ՄԿՈՒ քոլեջների եւ վերապատրաստում տրամադրող ձեռնարկության միջեւ սերտ համագործակցություն է ապահովվում: Հայաստանում պիլոտավորվող այս համակարգն օգնում է զարգացնել ՄԿՈՒ շրջանա-

Հ. ՅՈՒՆԿԵՍՈՒՄ

ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանի ելույթը Խորհրդարանի հատուկ նիստում

սկզբը՝ էջ 6

Սիրելի՛ հայրենակիցներ, երկրի բնականոն զարգացումն ապահովելու իմաստով չափազանց կարեւոր են համարում Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացու, Հայաստանում բնակվող յուրաքանչյուր մարդու տրամադրությունն ու ինքնազգացողությունը: Նախկինում նշել ենք արդեն, որ երբեմն տպավորություն էր ստեղծվում, թե մարդու գործառնությունը Հայաստանի Հանրապետությունում ոչ թե ապրելը, ստեղծագործելն ու երջանիկ լինելն է, այլ տուգանվելը, տուգանվելը, ապա նորից տուգանվելը, հետո նորից տուգանվելը՝ տուգանքը ժամանակին չվճարելու համար:

Արտավոր այս երեւոյթը տարածված է մի քանի ոլորտներում, բայց հատկապես զգալի է երթեւեկությանը հետևող արագաչափերի եւ տեսախցիկների գործունեության դաշտում: Ոչ ոք չի կարող նսենացնել երթեւեկությանն անվտանգությունն ապահովելու խնդրի կարեւորությունը: Բայց համաձայնեք, դա չի կարելի անել մարդկանց քաղաքացիական արժանապատվության, ինքնազգացողության, երկրի մթնոլորտը խթարելու հաշվին: Երթեւեկության կանոնների, ավտոկայանատեղիների հետ կապված Հայաստանի քաղաքացիներին տարեկան միլիոնավոր տուգանքներ են նշանակվում, ինչից կարող է տպավորություն ստեղծվել, թե Հայաստանում ապրում են քաղաքացու օրինախախտներ, ովքեր ոչ մի բանով ավելի հաճույքով չեն զբաղվում, քան օրենքները խախտելով: Այս արտադրիր իրավիճակը ոչ միայն չի նպաստում երթեւեկության կարգապահության պահպանմանը, այլև ուղակիորեն հարվածում է քաղաքացիների գրպանին, նրանց ինքնազգացողությանն ու տրամադրությանը:

Քաղաքացիներին տուգանելու, պատժելու այս խելագար մոլոցքին պետք է վերջ դնել ժամ առաջ: Եւ նպատակը պետք է լինի ոչ թե մարդկանց տուգանելը, այլ նրանց զգոնությունը բարձրացնելը, համագործակցության եւ փոխըմբռնման մթնոլորտ ստեղծելը: Իսկ այն դեպքերում, երբ այնուամենայնիվ բանը հասնելու է տուգանքին ու տուգանելուն, դրանք ոչ միայն իրենց չափով, այլև իրենց համախոսությամբ պետք է համապատասխանեն Հայաստանում հաստատված ընդհանուր սոցիալ-տնտեսական վիճակին եւ ընդհանրապես տրամաբանությանը:

Այս մտեցումն անհրաժեշտ է որդեգրել ոչ միայն երթեւեկության անվտանգության, ավտոկայանատեղիների, այլև ընդհանրապես բոլոր ոլորտներում: Շատ հաճախ փոքր եւ միջին գործարարությանը զբաղվող անհատ ձեռներեցների եւ ընկերությունների վրա անիմաստ ու աննպատակ տուգանքներ են բարձրված, որոնք չեն վճարվել ու չեն վճարվելու: Կանգնվողներին երբեմն ավելի

ծեռնտու է փակել բիզնեսը կամ ընկերությունը, քան թե վճարել այդ տուգանքները: Սա անտրամաբանական է եւ անընդունելի, եւ Հայաստանի Հանրապետությունը սեփական քաղաքացուն հետապնդող, տուգանող, պատժող պետությունից շատ արագ պետք է վերածվի քաղաքացուն աջակցող, նրա հետ համագործակցող պետության: Պետությունը պետք է սիրի իր քաղաքացուն, քաղաքացին էլ պիտի սիրի իր պետությանը եւ ահա նաեւ այսպիսի արդյունք պիտի արձանագրենք սիրո եւ համերաշխության հեղափոխության շնորհիվ:

Նաեւ այս համատեքստում առանձնահատուկ կարեւորություն են տալիս հայոց բանակի ժամկետային զինծառայողների ծնողների վրա հավելյալ հոգսեր բարդելու պրակտիկան շատ արագ վերացնելուն, եւ իմ առաջին հանձնարարականը Պաշտպանության նախարարին լինելու է արագ եւ անհետաձգելի միջոցներ ձեռնարկել, որպեսզի բացառվի բանակում ծառայող որեւէ զինվորի կարիքի բավարարումը նրան բանակ ուղարկած ծնողի վրա դնելը: Պետությունը պարտավոր է բանակ գորակազմած զինվորին ապահովել նրան անհրաժեշտ ամեն ինչով՝ որակյալ սննդով, հագուստով, հիգիենայի պարագաներով, կոշիկով եւ նույնիսկ անհրաժեշտ է, որ հայոց հաղթանակած բանակի զինվորի օրակարգում այսպիսի խնդիր կա:

Կատարելապես անթույլատրելի է նաեւ, որ բանակում հակառակորդի գործողության հետեւանքով կամ խաղաղ պայմաններում զինվորների զոհվելու մասին տեղեկությունները դառնան աչքի համար սովորական, լրահոսի վերնագիր: Բանակում տեղի ունեցած յուրաքանչյուր միջադեպ պետք է մանրամասն եւ պրոֆեսիոնալ քննության առարկա դառնա, պետք է արվեն համապատասխան հետեւություններ, պետք է ձեռնարկվեն հետագա կանխարգելիչ միջոցներ, եւ հանրությունը պետք է բավարար չափով տեղեկացված լինի այս ամենի մասին: Հայաստանի յուրաքանչյուր քաղաքացի պետք է համոզված լինի, որ Հայաստանի Հանրապետությունը հնարավոր եւ նույնիսկ անհնար ամեն ինչ անում է՝ յուրաքանչյուր զինվորի կյանքը, առողջությունն ու անվտանգությունը պահպանելու համար: Իսկ բանակի անձնակազմի հետ կապված

հաջորդ կարեւոր խնդիրը հետեւյալն է. մենք պետք է լրջագույն միջոցներ ձեռնարկենք, որ յուրաքանչյուր ժամկետային զինծառայող բանակից քաղաքացիական կյանքի վերադառնա ավելի բարձր կրթական ցենզով, քան ունեցել է գորակազմվելիս:

Սիրելի հայրենակիցներ, Հայաստանում տեղի ունեցած թավշյա, ոչ բռնի, ժողովրդական հեղափոխության ամենակտիվ մասնակիցների շարքում էին դպրոցականները եւ ուսանողները, եւ սա բոլորիս համար պիտի ազդակ լինի, որ կրթության ոլորտում ունենք լրջագույն հիմնախնդիրներ: Այդ խնդիրներից առաջնայինը, որը խթարում է կրթական ոլջ գործընթացը եւ խեղաթյուրում կրթական օջախների գործունեության իմաստը, դպրոցների եւ բուհերի կուսակցականացումն է: Այս արտավոր պրակտիկային պետք է վերջ դնել: Դպրոցների, միջին մասնագիտական հաստատությունների, բուհերի քաղաքական գործառնությունը պետք է լինի ոչ թե իշխանամետ կամ ընդդիմադիր, այլ ազատ քաղաքացի դաստիարակելը, ազատ քաղաքացին ինքը թող որոշի իշխանամետ է ինքը ուզում լինել, ընդդիմադիր, թե ընդհանրապես ապաքաղաքական: Ընդ որում, երեք տարբերակն էլ պիտի հավասարապես հասանելի լինեն եւ հանդուրժվեն միջավայրի կողմից: Միայն այսպիսի պայմաններում է հնարավոր Հայաստանի կրթական համակարգը վերադարձնել կրթական պրոցեսի բնականոն հուն, որտեղ մարդիկ գալիս են գիտելիք ու հմտություն ստանալու, ստեղծագործական միտքն ու ճկունությունը զարգացնելու եւ ոչ թե կուսակցական կամ խմբային ցուցակներում ընդգրկվելու:

Հայաստանի բուհերին պիտի տրվի լիարժեք ակադեմիական ինքնակառավարում, ուսանող-համալսարան, ուսանող-դասախոս, աշակերտ-դպրոց, աշակերտ-ուսուցիչ հարաբերությունները պետք է փոխվեն արմատապես՝ հիմքում ունենալով կրթությունը, այդ թվում՝ քաղաքացիական կրթությունն առավել արդյունավետ դարձնելու անհրաժեշտությունը: Հայաստանի իմիջի ընթացիկ բարձրացումը մենք պետք է կարողանանք օգտագործել մեր մեկ-երկու բուհերի հենքի վրա միջազգային համալսարաններ ստեղծելու համար, որտեղ սովորելու կզան ուսանողներ ար-

տերկրից:

Սիրելի՛ բարեկամներ, հաջորդ կարեւորագույն իրադարձությունը, որ վերջին ամսվա ընթացքում տեղի է ունեցել Հայաստանում, կանանց անմախաղեպ ակտիվությունն է հանրային-քաղաքական կյանքում: Վերջին մեկ ամսվա քաղաքական գործընթացների կանանց մասշտաբային մասնակցությունն էր կարեւորագույն գործունեներից մեկը, որ մեզ հնարավորություն տվեց Հայաստանում տեղի ունեցող փոփոխություններն անվանել սիրո եւ համերաշխության հեղափոխություն: Մենք պետք է իսկապես լրջագույն ջանքեր գործադրենք, որ կանանց ընթացիկ ակտիվությունը շարունակի նորանոր դրսեւորումներ ստանալ մեր հանրային, պետական կյանքում: Մենք պետք է նպաստավոր պայմաններ ապահովենք, որպեսզի կանայք ավելի շատ ընդգրկվում ունենան պետական կառավարման համակարգում, քաղաքական եւ հանրային գործունեության մեջ, որովհետեւ վերջին մեկ ամիսը ցույց տվեց, որ նման ակտիվությունը լիովին համատեղելի է մեր ազգային ինքնության, ընտանիքի մասին մեր ազգային պատկերացումների հետ: Նոր Հայաստանում կանայք դառնալու են կամ արդեն դարձել են հզորագույն գործոն, ու նրանց դերակատարման մեծացումը ապահովելու է Հայաստանի կայուն եւ անցնցուն զարգացումը սիրո եւ համերաշխության պայմաններում: Եւ իմնա այս բարձր ամբիոնից, որպես ժողովրդի կողմից առաջադրված վարչապետի թեկնածու, ուզում եմ քաջալերել Հայաստանի կանանց եւ նրանց կոչ անել հեղափոխության այս հաղթական հանգրվանից հետո շարունակել ժամանակ տրամադրել հանրային կյանքին ու գործունեությանը, որովհետեւ համոզված եմ, որ այն մթնոլորտը եւ տրամադրությունը, որ հիմա Հայաստանում ստեղծվել են նաեւ նրանց ջանքերով, խթանելու են Հայաստանի Հանրապետության զարգացումը եւ ավելի են ուժեղացնելու առանց այն էլ ուժեղ հայկական ընտանիքը:

Տիկնայք եւ պարոմայք, սիրելի՛ ժողովուրդ, վարչապետի պաշտոնում ընտրվելուց հետո իմ առաջին գործը լինելու է երկրի բնականոն կյանքի ապահովումը բոլոր ոլորտներում: Հենց այսօր ես պատրաստվում եմ լսել Ձիմված ուժերի եւ Ազգային անվտանգության ծառայության ներկայացուցիչների զեկույցը՝ մեր երկրի արտաքին եւ ներքին անվտանգության իրավիճակի մասին: Որեւէ կասկած չունեմ, որ Հայաստանում տեղի ունեցած քաղաքական գործընթացները ոչ միայն չեն նվազեցրել, այլև բարձրացրել են մեր երկրի անվտանգության մակարդակը մեր բանակի եւ հատուկ ծառայությունների մարտական ոգին: Բայց հասկանալի է, որ լրջագույն ջանքեր են գործադրելու զինված ուժերի սպառազինության բնականոն մատակարարումները, բանակի եւ հատուկ ծառայությունների բնակա-

նոն գործունեությունն ապահովելու համար:

Պետական բյուջեի եկամուտների հավաքագրումն ու ծախսերի իրականացումը պետք է տեղի ունենան բնականոն ռեժիմով: Եւ ես հայաստանյան փոքր, միջին եւ խոշոր բիզնեսի բոլոր ներկայացուցիչներին, բոլոր իրավաբանական անձանց կոչ եմ անում պատշաճ եւ ժամանակին կատարել բոլոր հարկային պարտավորությունները, պետական եւ հանրային կյանքի բնականոն կազմակերպումը չխաթարելու համար:

Ուզում եմ դիմել նաեւ հաշվիչ դրամարկային մեքենա կիրառող եւ նրանց ծառայություններից օգտվող քաղաքացիներին: Սիրելի՛ հայրենակիցներ, հեղափոխությունն իմաստ չի ունենա, եթե մեր վարքագծում էական փոփոխություններ տեղի չունենան: Եւ բոլոր նման ձեռնարկատերերին կոչ եմ անում կատարված բոլոր գործարքների համար, ինչպես եւ պահանջվում է օրենքով, անպայման ՀՀ կտրոն տրամադրել եւ բացառել ՀՀ կտրոն չտալու պրակտիկան, իսկ քաղաքացիներին կոչ եմ անում բոլոր խանութներում, սրճարաններում, ՀՀ-ում աշխատող բոլոր տեղերում, առանց բացառության, հետեւողական եւ սկզբունքորեն պահանջել ՀՀ կտրոններ: Սա հնարավորություն կտա էականորեն ավելացնել պետական բյուջեի եկամուտները եւ առավել արդյունավետ իրականացնել պետական կառավարումը: Ի վերջո, համոզված եղեք, որ պետությանը ձեր վճարած գումարները ոչ թե թալանվելու են, այլ ծառայելու են մեր ազգային եւ պետական շահերի սպասարկմանը, քաղաքացիների իրավունքների եւ օրինական շահերի պաշտպանությանը, գործարար միջավայրի բարեկամանը:

Երկրի բնական կյանքի ապահովմանը զուգընթաց՝ Կառավարությունը պետք է ձեռնարկի նաեւ լրջագույն բարեփոխումներ: Ուզում եմ հատուկ ընդգծել, որ մենք ունենք առողջապահության, սոցիալական ապահովության, գյուղատնտեսության այլ ոլորտներում բարեփոխումներ իրականացնելու սեփական հայեցակարգեր: Բայց սա որեւէ կերպ չի նշանակում, թե մենք պատրաստվում ենք ինքնաբերաբար մերժել նախորդ կառավարության ձեռնարկած բարեփոխումները:

Ընթացիկ այն ծրագրերը, որոնց արդյունավետությունն ու անհրաժեշտությունը կասկած չի հարուցում, կիրականացվեն բնականոն ընթացքով, իսկ այն բարեփոխումները, որոնք խնդրահարույց են կամ հանրային լայն քննադատություն ու կասկածներ են հարուցում, կրկին կրկվեն քննարկման եւ լավարկման՝ հանրային կասկածներն ու մտահոգությունները փարատելու համար: Իսկ թե կպարզվի, որ մտահոգությունները հիմնավոր են, փոփոխությունների արդյունավետությունը՝ կասկածելի, այդ ծրագրերը կվերանայվեն:

Հարունակությունը՝ էջ 10

Օրինակելի

«Բյուրակն»-ի շաբաթը

Սպարտակ Սկրտչյանի անվան «Բյուրակն» կրթահամալիրում ավանդական դարձած «Բյուրակնի շաբաթը» այս տարի եւս մեկնարկեց ապրիլի վերջին շաբաթունա՝ իր շրջանակներում ստեղծելով յուրահատուկ հանդիպումների շարք կրթահամալիրի տարատարիք խմբերի համար, ովքեր այս անգամ հանդիպեցին գեղարվեստական ստեղծագործության քննարկման շուրջ:

Յեղիցակ, որն իրավամբ կարող է համարվել հայ ընթերցասերների մի քանի սուրունդների կողմից սիրված ու ճանաչված՝ Անտուան դը Սենտ-Էքզյուպերի, որի «Փոքրիկ իշխան»-ը, վստահաբար, կարող ենք փաստել, որ մեզանում ընթերցվել ու ընթերցվում է՝ որպես հեքիաթ՝ փոքրերի համար, եւ որպես հեքիաթ՝ մեծերի կյանքն արժեւորելու յուրօրինակ հանրագումար, որտեղ յուրաքանչյուրն իր համար հարազատ ու շատ թանկ մի անկյուն ամեն ընթերցման հետ շարունակաբար վեհացնում ու բարձրացնում է, փնտրելով ու այնտեղ գտնելով ինքն իրեն:

«Բյուրակն»-ը այս անգամ ծանոթացավ էքզյուպերիի դեռեւս անծանոթ՝ «Նամակ պատանդին» ֆրանսերենից հայերեն թարգմանությանը, որը կրթահամալիրում կարեւորվեց իր ուրույն ստեղծագործական բացառիկ արժեքով: Ուսումնական գործընթացի այս հինգ օրերի ընթացքում կազմակերպիչների եւ ուսուցիչների օգնությամբ բացառիկ շեշտադրումներով ընդգծվեցին առավել քան արժեքավոր նորմեր, որոնցով ստեղծագործությունը մեզ մատուցվեց հետաքրքիր ոճական ու լեզվական հնարներով: «Նամակ պատանդին»-ը քննական շուրջ համախմբեց միջին եւ ավագ բյուրակներին: Ստեղծագործությունը, որպես գեղարվեստական գործ, ներկայացրեց ինքը՝ թարգմանչուհին: Շուշանիկ Թամրազյանը անձանց հյուընկալվեց եւ հետաքրքիր մեկնարկով բացեց «Բյուրակնի շաբաթը», որի առաջին օրվա այդքան տպավորիչ հղումները երեխաներն առավել հստակեցրեցին ու ընդհանրացրեցին հաջորդական օրերի ընթացքում՝ յուրաքանչյուր օրվա համար ունենալով հստակ օրակարգային ուղղորդումներ:

Փոքրիկների համար եւս «շաբաթ»-ը գեղարվեստական էր: Նրանց համար ընտրվել էին հայերեն թարգմանությամբ հայտնի հեքիաթներ, որոնք այստեղ գտան իրենց նոր գունազարդումներն ու նկարապատկերային ձեւավորումները, որոնք փոքրիկների գույներում դարձան ավելի ժամանակակից ու կենդանի: Նրանք եւս «Բյուրակնի շաբաթվա» բոլոր օրերում հնարավորություն ունեցան ընթերցել հեքիաթները, վերարտադրել, մտապահել, դիտարկել կերպարներն ու իրադարձություններն իրենց մանկական աշխարհընկալման տեսանկյունից եւ ներկայանալ ցուցահանդեսում, որտեղ նրանց նկարչական հմտությունների հանրագումարը դարձավ գեղեցիկ ու հետաքրքիր լուծումներով մի շարք: Այդ «ստեղծագործությունները», ամենայն հավանականությամբ, իրենց տեղը կգտնեն հայերեն հրատարակված գրքերի էջերում, որպես համապատասխան հեքիաթների մանկական նկարազարդումներ, հասկանալի ընթերցողներին հեքիաթի նորովի մոտեցումներ ցույց տալու հնարավորությամբ:

Կրթադաստիարակչական շաբաթվա բոլոր օրերը հետաքրքիր ու բովանդանդակալից ընթացակարգ ունենին, որոնք տարատարիք ջոկատների երեխաներին համախմբեցին բազմաբու-

վանդակ աշխատանքների շուրջ: Կարեւորվեց «Բյուրակն»-ի՝ ճգնաժամային Կառավարման Ակադեմիայի հետ կնքած հուշագիրը հետագա համագործակցային ծրագրերի իրագործման նպատակաուղղվածությամբ: Համապատասխան մասնագիտական խումբը ներկայացրեց անվտանգ կենսագործունեության հիմնական դրույթները, որոնց իմացության ամիրաժեշտությունը այսօրվա տեխնոլոգիական կյանքում առաջնային է եւ կարեւոր: Աշակերտների հետաքրքրական հարցերի պատասխանները օգտակար հղումներ են նրանց կյանքում կենսագործունեության ճիշտ կազմակերպման տեսանկյունից:

Շաբաթվա շրջանակներում կրթահամալիր հյուրընկալվեց նաեւ ԵՊՀ արվեստի եւ գրականության ֆակուլտետի դասախոս Լ. Սարգսյանը, ով ներկայացրեց «Կիլիկիա հայկական թագավորության արվեստ եւ գրականություն» տեսաշարը, կարեւորելով մշակութային արժեքների հաճախակի դարանում հայկականության բացառիկ տեղն ու մեծությունը: Կարեւորվեց ու արժեւորվեց մշակութային արժեքներ կրելու, պահպանելու պատասխանատվության գիտակցումը սերունդի դաստիարակության գործում՝ որպես հոգեւոր գերագնահատելի արժեք:

Գարնանային էր «Բյուրակնի շաբաթը» փոքրիկների համար, ովքեր իրենց անկեղծ երգերով, պարերով, ժպիտներով ավելի ջերմացրեցին դասիլին: Ժողովրդական ու ժամանակակից պարային կատարումները անկեղծ ու գեղեցիկ էին, որնք ներկաներին համակեցին զարմանային տրամադրություններով, փոխանցելով դրական հույզեր, որոնք այնքան ներդաշնակ են երեխաների մաքրամաքուր ներաշխարհի հետ: Փոքրիկների հետ աշխատող թիմը հանդիսատեսին ներկայացավ համակարգված ու ստեղծագործական հաշվետվությամբ՝ փաստելով, որ իրենց աշխատանքը սիրո եւ անմնացորդ նվիրումի դրսեւորում է:

«Բյուրակնի շաբաթվա» հանրագու-

մարն ավելի քան հետաքրքրական էր, քանզի քննարկումը վարեց Շուշանիկ Թամրազյանը, ով հարցադրումների օգնությամբ օգնեց աշակերտներին հիմնական ուղղորդումները տանել մարդկային վեհ ու ոգեղեն գիտակցականությամբ մեզ տրված կյանքն ապրելու եւ արժեւորելու շառավիղներով:

Օրը տպավորիչ ու հուզական դարձրեցին աշակերտների ընթերցումները, որոնց ընտրությունը բացահայտում էր երեխաների անհատական ընկալումների խորությունը, որտեղ նրանք փորձում էին իրադարձություններն ու կերպարները վերլուծել շատ անձնական ու ներքին ընկալումներով: Այդպես հնարավորություն ստեղծվեց մեկ անգամ էլ տեսնել ու ճանաչել նրանց, ում դաստիարակության ու աշխարհընկալման կարեւորությունը առաջնային խնդիր ու նպատակ է կրթահամալիրում:

Հույզերի ալիքն ավելի ու ավելի ընդգրկում դարձրեցին աշակերտների գողտրիկ նամակները, որոնք բացահայտեցին երեխաների ամնատարբեր նվիրական ձգտումները: Նամակները հասցեագրված էին ընկերներին, հարազատներին, թանկ ու նվիրական մարդկանց, ովքեր հեռու են ամենատարբեր պատճառներով: Այդ նամակներում կային սիրո, կարոտի, երազանքների, ձգտումների մասին շատ ներամոտեցական հղումներ, որոնք երեխաներն անկեղծորեն բարձրաձայնեցին, անգամ միմյանց հղումներում նրանք ավելի քան անկեղծ անվեցին՝ փաստելով, որ ունենալ լավ ընկերներ, թանկ մարդիկ՝ մեծագույն ձեռքբերում է:

Գուցե առօրյա այնքան էլ շատ հարմար պահեր չի ստեղծում այսպիսի բացահայտումների համար, բայց ամեն տարի սպասված «Բյուրակնի շաբաթն» այս անգամ նորովի արթնացրեց երեխաների ներաշխարհը, «Նամակ պատանդին» ստեղծագործության օգնությամբ, որի ընթերցումն ու քննարկումը մի քայլ էլ մոտեցրեց նրանց ազնիվ, անկեղծ, համարձակ ու շիտակ փոխհարաբերությունների արժեւորմանը:

Ուսումնական հաստատություններում ստուգումների կազմակերպման եւ անցկացման շուրջ

սկիզբը՝ էջ 7

Հարց - Որո՞նք են կրթության բնագավառը ստուգող պետական մարմինները:

Պատասխան - ՀՀ տարածքում իրենց լիազորությունների շրջանակներում կրթության բնագավառի ստուգումների իրականացման իրավասությամբ օժտված են հետևյալ մարմինները.

- Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեն,
- Հայաստանի Հանրապետության պետական հրդեհային հսկողության մարմինները,
- Հայաստանի Հանրապետության պետական հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային հսկողության ծառայությունը,
- Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարությունը,
- Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարությունը,
- Հայաստանի Հանրապետության կրթության եւ գիտության նախարարությունը,
- Հայաստանի Հանրապետության լեզվի պետական տեսչությունը,
- Լիցենզավորող պետական մարմինները, ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության լիցենզավորման ծառայությունը,
- Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայությունը:

Հարց - Ու՞մ կողմից եւ ինչպե՞ս են մշակվում ստուգաթերթերը:

Պատասխան - Ստուգաթերթերը մշակվում են՝ ըստ յուրաքանչյուր ոլորտի եւ գործունեության տեսակի՝ հիմնվելով ստուգում իրականացնող տվյալ մարմնի հսկողության ներքո գտնվող ոլորտի եւ աշխատանքի առանձնահատկությունների վրա:

Ստուգաթերթերի հարցերը չեն կարող անմիջականորեն հղում պարունակել նորմատիվ իրավական ակտերին: Հարցի ձեւակերպման համար հիմք հանդիսացող իրավական նորմերը մշակվում են առանձին սյունակով՝ յուրաքանչյուր հարցի դիմաց:

Ստուգաթերթերը պարտադիր կարգով տեղադրվում են ստուգում իրականացնող համապատասխան մարմինների պաշտոնական ինտերնետային կայքերում:

Ստուգումն սկսելուց առաջ համապատասխան պետական մարմնի ղեկավարը (փոխարինող պաշտոնատար անձը) ստուգում իրականացնելու մասին իրապարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր, որտեղ մշակվում են ստուգում իրականացնող մարմնի անվանումը, ստուգվող ուսումնական հաստատության լրիվ անվանումը, ստուգումն իրականացնող պաշտոնատար անձի (անձանց) պաշտոնը, անունը, ազգանունը, ստուգաթերթով նախատեսված այն հարցերի շրջանակը, որոնք անհրաժեշտ է պարզաբանել տվյալ ստուգման ընթացքում:

Ստուգաթերթում մշակվում են ստուգմանը ընդգրկվող ժամանակաշրջանը, ստուգման նպատակը, ժամկետը, ստուգման իրավական հիմքերը, նախատեսված դեպքերում՝ նաեւ ստուգումն անցկացնելու անհրաժեշտությունը՝ հիմնավորող հանգամանքները: Հրամանում կան հանձնարարագրում չմշակած պաշտոնատար անձինք չեն կարող մասնակցել ստուգմանը: Ծառայողական պարտականությունները կատարելու անհնարինության պատճառով ստուգումն իրականացնող պաշտոնատար անձին այլ անձով փոխարինելու դեպքում փոփոխությունը կատարվում է հրամանով, որի մասին տնտեսավարող սուբյեկտը ծանուցվում է սահմանված կարգով:

Հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, ստուգումն սկսելուց առնվազն 3 աշխատանքային օր առաջ, տրվում է ուսումնական հաստատության ղեկավարին կամ նրան փոխարինող պաշտոնատար անձին:

Ստուգումը կատարող պաշտոնատար անձը (անձինք) ստուգումն իրականացնելու մասին հրամանում կամ հանձնարարագրում մշակած նպատակի շրջանակներից դուրս գալու իրավունք չունի (չունեն):

Ստուգում կատարող անձինք պետք է պատասխանեն բացառապես տվյալ գործունեության համար նախատեսված ստուգաթերթում ընդգրկված հարցերին եւ ստուգեն դրանք կարգավորող նորմերի կատարման պահանջները:

Ստուգման ընթացքում նոր հանգամանքներ եւ անհրաժեշտություն առաջանալու դեպքում ստուգման նպատակներն ու շրջանակները կարող է փոփոխել համապատասխան պետական մարմինը՝ ստուգում կատարող պաշտոնատար անձի (անձանց) գրավոր հիմնավորմամբ:

շարունակությունը՝ էջ 11

ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանի ելույթը Խորհրդարանի հատուկ նիստում

սկզբը՝ էջ 8

Ուզում եմ ընդգծել, որ առանձնահատուկ կարևորություն եմ տալիս առողջապահության ոլորտի բարեփոխումներին: Մենք պետք է կարողանանք հնարավորինս հասնել այնպիսի արդյունքի, որ բուժման եւ բժշկական սպասարկման կարիք ունեցող յուրաքանչյուր ոք, այսպես ասած, չմնա հիվանդանոցի դռներից:

Առաջիկայում, ինչպես եւ խոստացել եմ, հանդիպում կունենան մշակութային դաշտի ներկայացուցիչների հետ՝ նրանց հետ քննարկելու համար Հայաստանը մշակութային ճգնաժամից հանելու, մեր երկրում մշակութային հեղափոխություն իրականացնելու ուղիներն ու ճանապարհային քարտեզը:

Նկատի ունեմ՝ կառավարությունն առաջիկա ամիսներին լիարժեք եւ եռանդուն գործունեություն կծավալի հանրային պետական կյանքի ապահովման՝ առանց բացառության բոլոր ուղ-

ղություններով: Բայցեւայնպես, մենք մեզ հաշիվ ենք տալիս, որ մեր առաջիկա ամենամեծ անելիքն ընտրական համակարգի բարեփոխումն է՝ Հայաստանն իրոք ազատ, իրոք արդար, իրոք թափանցիկ ու ժողովրդավարական արտահերթ ընտրությունների նախապատրաստելու համար: Սա մեզ համար առաջնահերթություն է, որովհետեւ շարունակում ենք համոզված մնալ, որ Հայաստանի Հանրապետությունում պրոցեսները սխալ ուղղությամբ սկսել են ընթանալ, երբ երկրում սկսել է կիրառվել ընտրությունների արդյունքները կեղծելու, ընտրողների ազատ կամարտահայտմանը խոչընդոտելու արտավոր պրակտիկան, եւ մենք պետք է ինչպես բարոյապետական, այնպես էլ օրենսդրական եւ տեխնիկական միջավայր ապահովենք՝ հետագայում այսպիսի որեւէ դրսեւորում թույլ չտալու համար: Վերջին օրերին ես արդեն իսկ շփումներ եմ ունեցել մասնագիտացված կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ՝

նրանց հետ քննարկելով ընտրական համակարգի օրենսդրական եւ տեխնիկական բարեփոխման հնարավորությունը եւ ուզում եմ հույս ու համոզմունք հայտնել, որ կառավարությանը կհաջողվի տրամաբանական սեղմ ժամկետներում Հայաստանը նախապատրաստել ազատ, արդար, թափանցիկ ժողովրդավարական ընտրությունների անցկացմանը:

Սիրելի՛ ժողովուրդ, Հայաստանի Հանրապետության հպարտ քաղաքացիներ, որեւէ կասկած չկա, որ Հայաստանի պատմության համար նոր ու փառապանծ մի էջ է բացվել: Վերադարձ հինն այլեւս չի լինելու: Մեր երկրում այլեւս տեղ չունեն հուսահատությունն ու անելաճեղիությունը, մեր երկիրը պինդ կանգնած է իր ոտքերի վրա՝ բաց ճակատով եւ ամուր ողնաշարով: Քաղաքական պրոցեսների այս վերջին շաբաթվա ընթացքում, երբ լարվածությունը հասել էր գագաթնակետին, եղան որոշ քաղաքական դրսեւորումներ, որոնք մեկնաբանվեցին՝ որպես ատելու-

թյան քարոզ: Ուզում եմ համաժողովրդական շարժման անունից ասել, որ ատելությունը եւ ատելության քարոզը մեր ոճը եւ ոճաբանությունը չեն, եւ մեր համոզմամբ՝ Հայաստանում չպիտի տեղ լինի նման երեւոյթների համար:

Ես ուզում եմ կրկին ընդգծել, որ եկել է ազգային միասնության ժամը, ինչը չի նշանակում, թե մենք նույնական պետք է լինենք մեր կարծիքներում ու մտեցումներում, ինչը չի նշանակում, թե քննադատությունը պիտի դիտարկվի որպես ազգային միասնության խաթարում: Դա նշանակում է ընդամենը, որ Հայաստանի Հանրապետության յուրաքանչյուր քաղաքացի, հայ ժողովրդի յուրաքանչյուր զավակ լիաթոք շնչելու է Հայաստանի Հանրապետությունում, իրեն ազատ է զգալու եւ պաշտպանված, ու պետությունը բոլոր հնարավոր միջոցներով սատարելու է երջանիկ լինելու մարդկանց իրավունքի իրացմանը:

Ուզում եմ հավաստիացնել, որ երրորդ հանրապետության պատմության հետ, անցյալի հետ կապ-

ված բազմաթիվ հարցեր առաջիկայում անպայման պատասխան են ստանալու: Բայց այս ամենը տեղի է ունենալու ոչ թե ատելության, թշնամանքի, հետապնդումների, գիյոտիների, այլ հանրային մեծ երկխոսության, ճշմարտության փնտրտուքի, ազգային համերաշխության եւ միասնության մթնոլորտում:

Կառավարությունը նաեւ իր իրավասության շրջանակներում ջանքեր կգործադրի, որ քաղաքական գործունեության համար բանտերում հայտնված անձինք օր առաջ ազատ արձակվեն, եւ մենք ի վերջո ազատվենք քաղաքանտարկյալ ունեցող երկրի անոթալի խարանից:

Այսօր մենք բացում ենք Հայաստանի Հանրապետության եւ հայ ժողովրդի պատմության մի փառավոր էջ:

Եւ ուրեմն, կեցցե՛ ազատությունը, կեցցե՛ Հայաստանի Հանրապետությունը, կեցցե՛ք մենք եւ մեր երեխաները, որ ապրում ենք ազատ եւ երջանիկ Հայաստանում:

Հետահայաց. ՀՀ Ազգային ժողովի մայիսի 1-ի հատուկ նիստում

ՀՀ Ազգային ժողովը «Աժ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի 140-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ իրավունքի ուժով մայիսի 1-ին գումարել է հատուկ նիստ՝ քննարկելու ՀՀ վարչապետի ընտրության հարցը:

ՀՀ Աժ նախագահ Արա Բաբլոյանը նշել է, որ ՀՀ Սահմանադրության 149-րդ հոդվածի երկրորդ մասով եւ ՀՀ «Աժ կանոնակարգ» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 140-րդ հոդվածի առաջին եւ երկրորդ մասերով սահմանված կարգով՝ ՀՀ Աժ «Ելք» խմբակցության որոշմամբ՝ ՀՀ վարչապետի թեկնածու է առաջադրվել **Նիկոլ Վուլյանի Փաշինյանը**: Այլ թեկնածուներ չեն առաջադրվել:

Խորհրդարանի նախագահի խոսքով՝ այսօրվա նիստը տեղի է ունենում յուրահատուկ իրավիճակում: «Խորհրդարանական մեծամասնությունը թեկնածու չի առաջադրել եւ քննարկում ենք փոքրամասնության առաջադրված թեկնածուի հարցը: Սա աննախադեպ երեւոյթ է մեր իրականության մեջ: Միևնույն ժամանակ, վստահ եմ, որ անկախ նրանից, թե ինչպիսի կարծիք կամ դիրքորոշում կունենա մեզանից յուրաքանչյուրը՝ որպես պատգամավոր եւ որպես խմբակցություն, բոլորիս հիմնական նպատակը երկրի կայունությունը, անվտանգությունը եւ ժողովրդի բարօրությունն է: Վերջին օրերին տեղի ունեցած իրադարձությունների նույնիսկ ամենալարված պահերին մենք ցուցաբերել ենք առավելագույն զսպվածություն եւ հանդուրժողականություն միմյանց հանդեպ, ինչը զարմացնում է ողջ աշխարհին: Հորդորում եմ այսօրվա քննարկումների ժամանակ նույնպես զուսպ եւ բարեկիրք լինենք միմյանց հանդեպ, լսենք միմյանց, հարգենք դիմացինի խոսքը եւ կարծիք հայտնելու իրավունքը: Մենք կարող ենք եւ պարտավոր ենք քննարկումներն անցկացնել հանդուրժողականությամբ մթնոլորտում, ինչպես կամոնաբար ընդունված է մեր Ազգային ժողովում»,- ասել է Արա Բաբլոյանը:

Վարչապետի թեկնածուին ներկայացրել է ՀՀ Աժ «Ելք» խմբակցության անդամ Արարատ Միրզոյանը: Նա նշել է, որ առաջադրված թեկնածուին սատարում են ՀՀ Աժ ՀՀ ԿԻ «Ծառուկա-

յան» խմբակցությունները եւ, առնվազն, չխոչընդոտելու մասին հայտարարել է ՀՀ ԿԻ խմբակցությունը:

Վարչապետի թեկնածուի կենսագրությունը ներկայացնելուց հետո պատգամավորը մատնանշել է Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորելիք ժամանակավոր անցումային կառավարության հիմնական գործառնությունները: Ըստ նրա՝ առաջինը համազգային քաղաքական համերաշխությունն է: Երկրորդն այն, որ այս կառավարությունը պետք է ապահովի երկրի բնականոն գործունեությունը՝ սկսած սահմանների պաշտպանությունից եւ ֆինանսական համակարգի կայունությունից, վերջացրած ընթացիկ առաջացող խնդիրների օպերատիվ լուծումով: Երրորդ կարևոր գործառնությունը՝ ընտրական համակարգի բարեփոխումներն են, իսկ չորրորդը՝ արտահերթ խորհրդարանական ընտրությունների կազմակերպումը:

Այնուհետեւ ելույթ է ունեցել ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանը (**Ելույթը տես՝ էջ 14**):

Վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանին ՀՀ Աժ պատգամավորները դիմել են հարցերով, որոնք վերաբերել են երկրի անվտանգությանը, արտաքին քաղաքականությանը, հանրապետությունում առկա սոցիալ-տնտեսական, իրավական խնդիրներին, տնտեսության զարգացման հեռանկարներին:

Արտահերթ ելույթ է ունեցել ՀՀ Աժ փոխնախագահ **Էդուարդ Շարմազանովը**: Անդրադառնալով երկրում ստեղծված իրավիճակին՝ նա նշել է, որ իշխանությունն այս օրերին չի գնացել մերժողական ճանապարհով, ընդհակառակը՝ ցուցաբերել է բացառիկ հանդուրժողականություն, զսպվածություն եւ հասարակությանը տարբեր թեւերի չբաժանելու գործելաոճ: Նա ընդգծել է, որ իշխանությունը պատրաստ է եղել եւ այսօր էլ պատրաստ է ընթանալ երկխոսության ճանապարհով, բայց ոչ երբեք՝ վերջնագրերի: «Հայաստանում ժողովրդավարական արժեքներն այլընտրանք չպետք է ունենան: Ժողովրդավարությունը մրցակցություն է, որը բաց է մասնակցության համար: Բոլորս պարտավոր ենք հարգել բազմակարծությունը, այլակարծությունը, եւ ինձ համար անըն-

դունելի է ճնշման միջոցով փորձել ազդել որեւէ պատգամավորի կարծիքի վրա: Մենք բոլորս հանրության ընտրվածներն ենք եւ յուրաքանչյուրս կընտրենք վարչապետին մեր խղճի մտքը՝ քվեարկելով կողմ կամ դեմ»,- շեշտել է Էդուարդ Շարմազանովը:

ՀՀ Աժ փոխնախագահն անդրադարձել է նաեւ Նիկոլ Փաշինյանի ներկայացրած ծրագրային դրույթներին, անհասկանալի համարել այն, ունեցել գաղափարախոսության բացակայությունը:

Ելույթներ են ունեցել ՀՀ Աժ պատգամավորները:

Նաիրա Զոհրաբյան իր ելույթում անդրադարձել է այն պատճառներին, որոնք դրդել են «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցությանը եւ ՀՀ Աժ «Ծառուկան» դաշինքին՝ միանալու համաժողովրդական շարժմանը: Պատգամավորի խոսքով՝ այս շարժումն արժանապատիվ հնարավորություն է՝ դուրս գալու արտավոր հանակարգային ճահճից, որը վերածվել է բնապահպանական աղետի: Նա նշել է, որ կողմ է քվեարկելու վարչապետի թեկնածուի օգտին:

Սիրիան Հակոբյան անդրադար-

ծել է Նիկոլ Փաշինյանի հետ նախորդ օրը ՀՀ Աժ ՀՀ ԿԻ խմբակցության հանդիպման արդյունքներին, երկրի կառավարման վերաբերյալ Նիկոլ Փաշինյանի պատկերացումներին: Ըստ նրա՝ արժանահավատ չեն վարչապետի թեկնածուի հավաստիացումները հայ-ռուսական հարաբերությունների շարունակականության վերաբերյալ, քանի որ հարթակում՝ նրա կողքին, երեւում են հակառուսական հայացքներ ունեցող գործիչներ:

Արամ Սարգսյանը խոսել է ներքաղաքական իրավիճակի մասին եւ նշել, որ խորհրդարանականները խոսում են ամեն ինչից, սակայն չեն փորձում ելքեր գտնել ստեղծված իրադրությունից: Ըստ նրա՝ պատգամավորները պարփակվել են դախիճում՝ մոռանալով, որ խնդրի հանգուցալուծումը փողոցում է:

Այս համատեքստում նա կարելու է խորհրդարանական արտահերթ արդար ընտրությունների անցկացումը՝ այն համարելով ստեղծված բարդ իրավիճակի միակ հանգուցալուծում:

Արմենուհի Կյուրեղյանը պատգամական է գնահատել ՀՀ ապագա վարչապետի ընտրության քննարկումը,

բարձր գնահատել երիտասարդ սերնդի ակտիվ մասնակցությունը շարժմանը: Նա կարելու է քաղաքացիների ինքնագիտակցության բարձրացումն ու քաղաքացիական շարժումը՝ ընդգծելով, որ պատգամավորներն իրավունք չունեն հուսախաբ անելու ժողովրդին: «Մեր ժողովուրդը կտրել է այն արատավոր կարծրատիպը, թե իրենք ոչինչ չեն կարող փոխել իրենց ընտրությամբ, եւ թե ամեն ինչ նախապես կանխորոշված է»,- շեշտել է նա:

Մանե Թանդիլյան իր ելույթում նշել է, որ պետք է գա նոր իշխանություն, որը պետք է ամրապնդի անբեկանելի, իշխանությունը պատկանում է ժողովրդին: Պատգամավորի խոսքով՝ ժողովրդական ճնշման ներքո տեղի ունեցած փոփոխությունների արդյունքում ձեւավորվելու է նոր, ժողովրդի վստահության քվեն ունեցող իշխանություն: Մանե Թանդիլյանն անդրադարձել է նաեւ ՀՀ ԿԻ պատգամավորների՝ վարչապետի թեկնածուին ուղղված հարցադրումներին: Նա կարելու է ազատ, անկախ ընտրությունների կազմակերպումը:

շարունակությունը՝ էջ 12

Հոբելյան

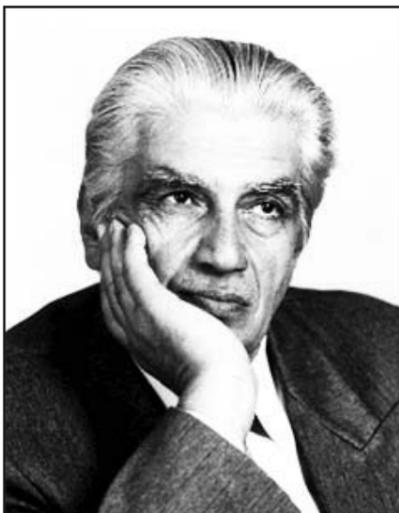
Սիրված գրողը ութսուն տարեկան է

Այս տարի լրացավ բանաստեղծ, արձակագիր Լիպարիտ Սարգսյանի ծննդյան 80-ամյակը: Այդ 8 տասնամյակներից ավելի քան 3-ը եղել են հայ գրականությանը ծառայելու տասնամյակներ:

Հայ գրատեր հանրությանը քաջ հայտնի գրողը ծնվել է 1938 թ. փետրվարի 5-ին, Գուգարքի շրջանի Վահագնի գյուղում (այժմ՝ ՀՀ Լոռու մարզ): 1962 թ. ավարտել է Երեւանի հաշվատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի պատմալեզվագրական ֆակուլտետը: 1977-ից աշխատել է «Սովետական գրող» հրատարակչությունում: Աշխատել է նաեւ այլ գրական պարբերականներում եւ հրատարակչություններում:

Բազմաժանր է Լիպարիտ Սարգսյանի գրական վաստակը՝ բանաստեղծություններ, ութնյակներ, տրիոլետներ, քառյակներ, ակնարկներ, պատմվածքներ, վիպակներ, որոնք պարբերաբար տպագրվել են տպագրվում են հայաստանյան մամուլում: Երեք տասնամյակից ավել տեւած գրական գործունեության ընթացքում ճանաչված գրողը ընթերցողին պարզել է շուրջ 40 չափածո եւ արձակ ժողովածուներ, որոնցից են «Սպասումներ» (1967), «Սարի աղբյուր» (1970), «Մի բուռ ցորեն» (1974), «Փաթիլի երգը» (1974), «Ելուղը կտորած խնձորենին» (1976), «Մարդ եւ հող» (1978), «Ձորավոր կաղնին» (1981), «Ակոս» (1983), «Հող եւ հաց» (2003), «Արարման խորհուրդ» (2013), «Արդար ճանապահ» (2016) բանաստեղծությունների եւ պատմվածքների ժողովածուները, «Վահագնի» վիպակը (1986), «Արմատահան ծառեր» վիպակների եւ պատմվածքների ժողովածուն (1991), «Հիշողության արահետներով» հուշակնարկները, էսսեներն ու գրախոսականները (2010) եւ այլն: Ձբաղվել է նաեւ լրագրական-հրատարակչական գործունեությամբ. գրել է հոդվածներ ու գրախոսություններ:

Լիպարիտ Սարգսյանի ստեղծագործությունների թեման հայրենի բնությունն է, աշխատավոր մարդու եւ հողի բարեկամությունը: Նրա գործերը հասցեագրված են ինչպես մանուկ ու պատանի, այնպես էլ մեծահասակ ընթերցողներին: Գրողի ստեղծագործությունները սիրով են ընդունվել ընթերցատեր հանրության կողմից, արժանացել գրաքննադատների բարձր գնահատականին: Լիպարիտ Սարգսյանի բազմաթիվ բանաստեղծություններն ու պատմվածքները կարողանում են հարուցել մտային շարժումներ, խթանել ստեղծագործությանը, զարգացնել հայ գրական մրցանակների՝ ՀԳՄ Ստեփան Ձորյանի անվան մրցանակ՝ «Արմատահան ծառեր» վիպակների եւ պատմվածքների ժողովածուի համար (1992), Վախթանգ Անանյանի անվան մրցանակ՝ «Վահեի երգը» մանկական բանաստեղծությունների գրքի համար (2006), Ավետիք Իսահակյանի անվան մրցանակ՝ «Արդար ճանապահ» գրքի համար (2016) եւ այլն: Լիպարիտ Սարգսյանն արժանացել է նաեւ ՀՀ վարչապետի հուշամեդալի՝ ծննդյան 70-ամյակի եւ գրական վաստակի համար (2008), ՀՀ մշակույթի նախարարության (2008) եւ Ֆրիտյոֆ Նանսենի անվան (2008) ոսկե մեդալների, ՀԳՄ «Գրական վաստակի համար» մեդալի (2008) եւ այլ մեդալների ու պատվոգրերի: Նրա մասին գրվել են գրախոսություններ, հոդվածներ ու հաղորդումներ Հայաստանի գրողների միության դահլիճում տեղի ունեցավ գրողի 80-ամյակին նվիրված գրական հանդիսություն: Հոբելյանական ցերեկույթը շնորհավորանքի ու գնահատանքի խոսքով բացեց միության նախագահ Էդվարդ Միլիտոնյանը: Վերջինս միության բոլոր անդամների անունից շնորհավորեց հոբելյարին՝ մաղթելով նրան առողջություն, անսպառ եռանդ ու ստեղծագործական նոր հաջողություններ՝ ի նպաստ մեր երկրի, ժողովրդի, հայ գրականության ու մշակույթի հետագա զարգացման:

Բազմավաստակ հոբելյարին իրենց շնորհավորանքի ու գնահատանքի խոսքերն ասացին նաեւ միջոցառմանը ներկա ՀՀ ԿԳՆ լեզվի պետական տեսչության պետ Սերգո Երիցյանը, «Հայկական հանրագիտարան» հրատարակչության գլխավոր խմբագիր, տնօրեն Հովհաննես Այվազյանը, Ավետիք Իսահակյանի անվան կենտրոնական գրադարանի տնօրեն, մշակույթի վաստակավոր գործիչ Հասմիկ Կարապետյանը, գրողի գործընկերներն ու զրչելբայրները, բազմաթիվ հասարակական գործիչներ, տարբեր մշակութային հաստատությունների աշխատակիցներ, լրագրողներ, բարեկամներ:

«Ձատիկ» մանկական համույթի սաները կատարեցին Լիպարիտ Սարգսյանի խոսքերի հիման վրա գրված երգեր: Սիրված գրական գործիչն շնորհվեց Հայաստանի գրողների միության եւ «Լոռվա ծոր» հայրենակցական միության կողմից համատեղ սահմանված Հովհաննես Թումանյանի անվան մրցանակը:

Վերջում խոսքով հանդես եկավ հոբելյարը: Նա շնորհակալություն հայտնեց գեղեցիկ միջոցառման եւ մաղթանքների համար: Ի դեպ, գրողի ութսունամյակի առթիվ լույս է տեսել նրա «Իմ երգաշխարհը» բանաստեղծական ժողովածուն, ինչպես նաեւ մի փոքրիկ բանաստեղծական ժողովածու, որը ներառում է խորհրդանշական 80 քառյակներ: Հանդիսության կազմակերպչական աշխատանքներին իրենց մասնակցություն էին ունեցել ՀՀ մշակույթի նախարարությունը, Ավետիք Իսահակյանի անվան կենտրոնական գրադարանը եւ Հայաստանի գրողների միությունը:

Հրաչյա ԲԱՆՈՅԱՆ

Ուսումնական հաստատություններում ստուգումների կազմակերպման եւ անցկացման շուրջ

սկիզբը՝ էջ 9

Հարց - Սահմանվում են ստուգման կոնկրետ ժամկետներ, թե՞ ոչ:

Պատասխան - Ուսումնական հաստատությունում մեկ ստուգման ժամկետը կարող է սահմանվել ոչ ավելի, քան 15 անընդմեջ աշխատանքային օր՝ յուրաքանչյուր տարվա համար, ընդ որում, ստուգման առաջին օր է համարվում հաստատությունում ստուգումը փաստացի սկսելու օրը: Ստուգումը փաստացի սկսելու օր է համարվում հաստատություններում պահվող ստուգման մատյանում համապատասխան գրառում կատարելու օրը:

Ստուգման մատյանը պարունակում է տեղեկություններ՝ տարվա ընթացքում կատարվող ստուգումների, ստուգումն իրականացնող համապատասխան պետական մարմնի, ստուգող պաշտոնատար անձանց կազմի, ստուգման հարցերի, նպատակի, ժամկետների մասին:

Ստուգման ժամկետը չպետք է գերազանցի ստուգում իրականացնելու մասին համապատասխան պետական մարմնի ղեկավարի (փոխարինող պաշտոնատար անձի) հրամանում կամ հանձնարարագրում նշված ժամկետը: Անհրաժեշտության դեպքում ստուգումն իրականացնող պաշտոնատար անձի գրավոր հիմնավորմամբ՝ համապատասխան պետական մարմնի ղեկավարի (փոխարինող պաշտոնատար անձի) հրամանով կամ հանձնարարագրով, սահմանված ժամկետը կարող է երկարաձգվել մինչեւ 10 անընդմեջ աշխատանքային օր:

Հարց - Ինչպե՞ս է իրականացվում ստուգման արդյունքների ամփոփումը:

Պատասխան - Ստուգման արդյունքների ամփոփումը կատարվում է հետևյալ կերպ.

Ստուգման հրամանում կամ հանձնարարագրում նշված ժամկետն ավարտվելուց հետո՝ 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում, ստուգումն իրականացնող անձը ստուգաթերթի հարցերի պատասխանների, հրամանի կամ հանձնարարագրի հիման վրա ամփոփում է ստուգման արդյունքները, խախտումներ չհայտնաբերելու դեպքում կազմում է տեղեկանք, իսկ խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում՝ ակտ: Տեղեկանքը՝ ստորագրված ստուգում իրականացնող պաշտոնատար անձի կողմից, 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում պատշաճ ձևով (առձեռն կամ փոստով) ներկայացվում է հաստատության ղեկավարին կամ նրան փոխարինող պաշտոնատար անձին: Ակտի նախագիծը ստուգում իրականացնող անձը 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում ներկայացնում է հաստատության ղեկավարին կամ նրան փոխարինող պաշտոնատար անձին՝ առարկություններ ներկայացնելու նպատակով:

Ուսումնական հաստատության ղեկավարը կամ նրան փոխարինող պաշտոնատար անձը 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում ուսումնասիրում է ակտի նախագիծը: Նախատեսված ժամկետում առարկություններ չներկայացվելու դեպքում ստուգող մարմինը կազմում է ակտը եւ դրա մեկ օրինակը՝ ստորագրված ստուգում իրականացնող պաշտոնատար անձի կողմից, ժամկետի ավարտից հետո՝ 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում, պատշաճ ձևով (առձեռն կամ փոստով) ներկայացնում հաստատության ղեկավարին կամ նրան փոխարինող պաշտոնատար անձին:

Ուսումնական հաստատության ղեկավարի կամ նրան փոխարինող պաշտոնատար անձի կողմից նախատեսված ժամկետում ակտի նախագիծը վերաբերյալ առարկություններ չներկայացնելու դեպքում ստուգող մարմինը ուսումնասիրում է դրանք եւ առարկություններ ստանալու օրվան հաջորդող 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում ակտի մեկ օրինակը՝ ստորագրված ստուգում իրականացնող պաշտոնատար անձի կողմից, պատշաճ ձևով (առձեռն կամ փոստով) ներկայացնում է հաստատության ղեկավարին կամ նրան փոխարինող պաշտոնատար անձին: Ակտը ստորագրելուց հրաժարվելու դեպքում ակտում այդ մասին կատարվում է համապատասխան գրառում:

Ստուգող մարմնի պաշտոնատար անձը ստուգման ակտի հիման վրա, օրենքով սահմանված իր իրավասությունների շրջանակներում, հաստատության ակտը տալիս է հանձնարարականներ (կարգադրագրեր)՝ բացահայտված խախտումների վերացման նպատակով:

Ստուգումների հետ կապված վարույթի նկատմամբ կիրառվում են «Վարչարարության հիմունքների եւ վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի դրույթները, եթե այլ բան նախատեսված չէ սույն օրենքով:

Կրեժ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Մայրենիի փառաբանում

Օրերս Երեւանի հ. 69 հիմնական դպրոցում տեղի ունեցավ ցերեկույթ-միջոցառում՝ «Մեր լեզուն մենք ենք» խորագրով:

Ցերեկույթը կազմակերպել էին դպրոցի «գրական» խմբակի երեխաները (ղեկավար՝ գրականության ուսուցչուհի Արշալույս Սարգսյան):

Միջոցառումը արվեստների խորամիտ ու ճաշակով արված համադրությամբ ու խոսքի արվեստի գերակայությամբ մի յուրատեսակ օվսանմա-ծոն էր խոր անցյալից մեզ ուղեկցող եւ դեպի հավերժություն տանող մեր ոսկեղենիկ մայրենիին:

Թատերականացված բեմադրությամբ, ժամանակակից տեխնոլոգիաների օգտագործմամբ, ազգային տարազով կատարվող պարերի, Թումանյանի, Իսահակյանի, Տերյանի եւ Չարենցի տեքստերի հիման վրա գրված լավագույն երգերի կատարումով աշա-

կերտները կարողացան արվեստաշաղախ մթնոլորտ ու բարձր տրամադրություն, Հայոց լեզվի նկատմամբ անսքող հպարտության զգացում ապահովել դահլիճում:

Թումանյանի, Իսահակյանի, Տերյանի եւ Չարենցի կերպարները դերասանական պատշաճ վարպետությամբ մարմնավորեցին Ավետիսյան Գոռը, Մարտիրոսյան Մերուժանը, Մարտիրոսյան Վարդանը, Քոչարյան Նարեկը, ովքեր մեր մեծերի խորհուրդ-պատգամներով մի անգամ եւս արժեվորեցին մայրենի բանավոր եւ գրավոր խոսքը: Հեզագկուն ազգային պարով աչքի ընկան Մանուկյան Անին, Թորոսյան Շուշանիկը եւ Խոջոյան Անին: Երգերը գեղեցիկ կատարեցին Ստեփանյան Օֆելյան, Հարությունյան Անին, Բաղդասարյան Արսենը եւ Քոչարյան Նարեկը: Ասմունքի միջոցով Սոնան, Ալիսան, Մելանիան,

Սիրվարդը, Թամարան, Սոնան, Իրինան կարողացան իրենց խոսքը տեղ հասցնել: Իսկ հաղորդավարները՝ Օֆելյան եւ Էմիլը, հրաշալի վարեցին միջոցառումը:

Միջոցառմանը մասնակցում էին Երեւանի Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարի տեղակալ Հովհաննես Ղալեչյանը, «Հայաստան» թերթի գլխավոր խմբագիր, գրող-հրատարակախոս Տիգրան Նիկողոսյանը, բանաստեղծ Խաչիկ Մանուկյանը, ՀՀ ԿԳՆ Կրթության ազգային ինստիտուտի մասնագետներ: Գրողներից մի քանիսը, հանդես-միջոցառման վերջում ելույթ ունենալով, ըստ արժանվույն գնահատեցին աշակերտների դիտարժան ելույթները, գրական խմբակի ղեկավար Արշալույս Սարգսյանի եւ դպրոցի տնօրինության ամենօրյա հետեւողական աշխատանքը:

Նվեր ՎԻՐԱՔՅԱՆ

Հետահայաց. ՀՀ Ազգային ժողովի մայիսի 1-ի հատուկ նիստում

սկիզբը՝ էջ 10

Կարեն Բեքարյանը, խոսելով ժողովրդական շարժման էներգիայի մասին, կասկածելի է համարել դրա կառուցողական լինելը: Պատգամավորի խոսքով՝ խոսվում է սիրո և համերաշխության մասին, սակայն այսօր սոցիալական ցանցերում տիրում է ատելության եւ թշնամանքի մթնոլորտ: Նա անդրադարձել է ներքաղաքական ճգնաժամի տարրերին, որոնք վտանգավոր են մեր երկրի համար: Պատգամավորի խոսքով՝ կորել է վատահույությունը, խախտվել է աշխարհաքաղաքական հավասարակշռությունը:

Արման Սաղաթեյանը նշել է, որ կառավարման յուրաքանչյուր համակարգ ունի իր փիլիսոփայությունը, գործունեության մեխանիզմները: Ըստ պատգամավորի՝ հարկադրանքը, սպառնալիքը հակահամակարգային են եւ կեղծ: Արման Սաղաթեյանի հավաստմամբ՝ խորհրդարանական կառավարման համակարգ ունեցող երկրում կառավարությունը ձեռավորվում է խորհրդարանական մեծամասնության կողմից, որը կրում է պատասխանատվությունը: Նրա խոսքով՝ ասել, թե քաղաքական պատասխանատվություն կրողը շարժումն է, կեղծ կատեգորիա է: Պատգամավորը անդրադարձել է նաեւ քաղաքական ուժերի կողմից կոալիցիա ձեռնարկելու, համատեղ պատասխանատվություն կրելու մշակույթին:

Սեդրակ Սարոյանը գործընկերներին համերաշխության կոչ է արել՝ հորդորելով չտրվել զգացմունքներին, չփնտրել մեղավորներ: Նրա խոսքով՝ պետք է ամեն ինչ կապել Սերժ Սարգսյանի անվան հետ. չկա մարդ, որն աշխատում է ու չի սխալվում: Պատգամավորը նշել է, որ ժողովուրդը իրավունք չունի բախտն գնալու, քանի որ ցուցարարներն էլ են մեղք, ոստիկաններն էլ: Սեդրակ Սարոյանը կոչ է արել լինել միասնական եւ հանդուրժող, խնդրել է բոլոր խմբակցություններին չչտապել, հանգիստ կերպով լուծուն տալ հարցերին:

ՀՀ Աժ փոխնախագահ Միքայել Մելքոնյանը համոզեւ է եկել արտահերթ ելույթով՝ հակադարձելով Կարեն Բեքարյանի ելույթին, որում նա անդրադարձել էր Աժ «Ծառուկյան» խմբակցության համաժողովրդական շարժմանը միանալուն: Միքայել Մելքոնյանը հորդորել է գործընկերոջն անդրադառնալ երկրում տիրող իրավիճակին: Աժ փոխնախագահը կոչ է արել դրսևորել քաղաքական ինքնագիտակցություն, որպեսզի լուծուն տրվի ժողովրդի խնդիրներին:

Գագիկ Մելքոնյանը անդրադարձել է Նիկոլ Փաշինյանի ելույթում հնչած որոշ դիտարկումներին՝ դրանք համարելով սին պատրասքներ: Դրանք վերաբերում էին տնտեսության ցարգացման Նիկոլ Փաշինյանի տեսակետին, «Նահիրիտ» գործարանի գործարկմանը, քաղաքացիների՝ երջանիկ ապրելու վերաբերյալ ծրագրերին: «Մենք շատ երկար չենք կարող ապրել մահ լարվածության մեջ», հավելել է խմբակցության քարտուղարը՝ նկատի ունենալով մեր երկրի կիսապատերազմական վիճակը:

Էդոն Մարտիրոսյանը նշել է, որ ստեղծված իրավիճակում առկա է քաղաքական մոր իրողություն եւ քաղաքական ճգնաժամ, որից պետք է հետևություններ անել: Ըստ նրա՝ ճգնաժամի հանգուցալուծումը 105 պատգամավորների ձեռքբերում է, այն Նիկոլ Փաշինյանին վարչապետ ընտրելու մեջ է, ուստի, հարցը պետք է լուծվի նրա օգտին քվեարկելով: «Մենք հնարավորություն ունենք զարթոնքը վերածելու ներդրումների ներգրավման, ինչպես նաեւ պայքարել մենաշնորհների, կոռուպցիայի դեմ», հավելել է նա:

Արարատ Զուրաբյանի գնահատմամբ՝ խնդրվ մտահոգ են բոլորը, սակայն խնդրահարույց են պատգամավոր գործընկերների որոշ արարք-

ներ: Նա անարժանահավատ է համարել Նիկոլ Փաշինյանի գործունեության վերաբերյալ հնչած որոշ տեսակետներ, թե նա հակառուսական տրամադրություններ ունի: «Ինչի է հանգեցնելու այս լարումը», հարց է տվել պատգամավորը եւ առաջարկել միասնական որոշմամբ կողմ քվեարկել Նիկոլ Փաշինյանի թեկնածությանը:

Արմեն Աշոտյանը, Նիկոլ Փաշինյանին դիմելով, նշել է, որ նրան հաջողվել է ոգևորել մարդկանց, տալ հույս, ինչպես նաեւ վեր հանել երկար տարիների ընթացքում երկրում կուտակված բազմաթիվ խնդիրներ: Նա անդրադարձել է վարչապետ Սերժ Սարգսյանի հրաժարականին՝ այն համարելով ասպետական քայլ: Նիկոլ Փաշինյանի ծրագրային ելույթը պատգամավորը համարել է արժանապատիվ, սակայն դիմադրողական: Նրա կարծիքով՝ այն բավարարող է համարվում չէր այն խնդիրների հաղթահարմանը, որոնք առկա են Հայաստանում. կոռուպցիա, աղքատություն, անվտանգություն, արտագաղթ եւ այլն: «Պարզ չէ, թե նա ինչպես է պայքարելու այդ ամենի դեմ», ասել է Արմեն Աշոտյանը:

Աղվան Վարդանյանը անդրադարձել է շարժման եւ փաստել, որ հավատում է Նիկոլ Փաշինյանի ձգտումների ազնվությանը: Նա նաեւ նշել է, որ վտանգ է կանխագուշակում: Բախտն իրագրվել է, որ հաշվի առնելով առկա վտանգները՝ չի կարող կողմ քվեարկել Նիկոլ Փաշինյանի թեկնածությանը: Պատգամավորը հավաստիացրել է, որ պատրաստ է վայր դնել պատգամավորական մանդատը, եթե դա պահանջի ՀՀԿ կուսակցությունը:

Գեորգ Կոստանյանը նշել է, որ վարչապետի ընտրության հարցն արդեն դադարել է կուսակցական կամ քաղաքական լինելուց: Նա նշել է, որ ինքը կուսակցական չէ եւ որպես հինգ ընդունում է իրավական չափանիշները: Պատգամավորը ցուցարարների կողմից ճանապարհները փակելն ապօրինի է որակել: Նա փաստել է, որ Նիկոլ Փաշինյանին հարգում է, սակայն վարչապետի թեկնածուի կենսագրության մեջ կարելու է պետական կառավարման փորձը, որը նա չունի: Գեորգ Կոստանյանի խոսքով՝ պետության ղեկավարման համար քաղաքական նպատակահարմարությունը պետության կառավարումից գերադասելը կարող է կրոնամարտ լինել:

Կարինե Աճեմյանը իր ելույթում նշել է, որ մենք, իրոք, ապրում ենք մոր իրողության մեջ, սակայն երբեք որեւէ երկրի խորհրդարանում չի եղել, որ փոքրամասնությունը մեծամասնությանը թեկնածուի կամքը: Կարինե Աճեմյանի խոսքով՝ Նիկոլ Փաշինյանին ճանաչում են՝ որպես քաղաքական, հեղափոխական գործչի, իսկ

այժմ՝ որպես վարչապետի թեկնածուի, սակայն խոսքը սովորական վարչապետի թեկնածության մասին չէ, այլ քաղաքական պաշտոնի: Պատգամավորը անդրադարձել է նաեւ հավաքներին երեխաների մասնակցությանը, առաջարկել ողջախոս լինել, ձեռավորել համերաշխության կառավարություն:

Խոսրով Հարությունյանը նշել է, որ հանրության առջեւ ողջ պատասխանատվությունը կրում են քաղաքական գործիչները: Իշխանությունների կողմից իրականացված բարեփոխումներն էական տեղաշարժեր են արձանագրել, սակայն մենք այսօր կանգնած ենք մեր հանրային օրգանիզմը բուժելու խնդրի առջեւ: Նա առաջարկել է խոր, համապարփակ բարեփոխումների իրականացում, ներքին կայունության ապահովում՝ սպառնալիքներից դիմակայելու նպատակով: Պատգամավորը մտահոգություն է հայտնել՝ արդյոք Նիկոլ Փաշինյանը կարող է կրել ծանր պատասխանատվությունը, որի իրականացման համար պետք են հմտություններ, գիտելիք, փորձառություն. հատկանիշներ, որոնք նա չունի: Խոսրով Հարությունյանը հորդորել է վարչապետի թեկնածուին դադար տալ:

Արտուր Աջեմյանը ադրադարձել է ներքաղաքական իրավիճակին եւ նշել, որ հրապարակում երբեք այդքան մարդ չի եղել: Ըստ պատգամավորի՝ եթե երկրում չկա խախտված իրավունքների իրավական պաշտպանություն, մարդն ինքն է գտնում լեգիտիմ պաշտպանության միջոց: Արտակ Աջեմյանը ժողովրդի պայքարը համեմատել է վահանի եւ սրի պայքարի հետ՝ նշելով, որ սուրն, ի վերջո, հաղթում է:

Կորյուն Նահապետյանը իր խոսքում շեշտել է, որ վարչապետի ընտրությունը խղճի, ոգու, համոզմունքների հարց է եւ տեղեկացրել, որ իր ընտրությունը կատարելու է այդ սկզբունքով: Նա հորդորել է համախմբվել, սթափվել եւ քննարկել խնդրի լուծման այլ տարբերակներ:

Արարատ Միրզայանը հորդորել է սթափ գնահատել իրավիճակը եւ քվեարկել Նիկոլ Փաշինյանի օգտին: Նա համոզմունք է հայտնել, որ եթե Նիկոլ Փաշինյանն այսօր չընտրվի վարչապետ՝ կընտրվի 7 օրից, իսկ եթե կանգնած 7 օրից մեկ ուրիշ թեկնածու առաջարկվի, միեւնոյն է կհաղթեն իրենք, քանի որ գիտեն հաղթելու ուղիները: ՀՀ Աժ նախագահի տեղակալ Արփինե Հովհաննիսյանը իր ելույթում անդրադարձել է Նիկոլ Փաշինյանի հետ 7-ամյա գործընկերային հարաբերություններին՝ ընդգծելով, որ փոխգործակցությունն իրականում եղել է համերաշխության, կառուցողական մթնոլորտում:

«Ես շարունակում եմ կարծել, որ պարոն Փաշինյանը մտահոգ է Հայաստանի Հանրապետության ճակատագրով», ասել է Արփինե Հովհաննիսյանը:

Անդրադառնալով ընդդիմադիր պատգամավորների սթափության կոչերին՝ Աժ փոխնախագահը նշել է, որ դրանք սպառնալիքով չեն արվում: Արփինե Հովհաննիսյանը տեղեկացրել է, որ դիրքորոշումն արտահայտելու է իր սկզբունքներին, համոզմունքներին ու կամքին համահունչ:

Մարգարիտ Եսայանը, ներկա իրավիճակը համարելով պայթյունավտանգ, խոսքը ուղղել է հրապարակում հավաքվածներին եւ նշել, որ Ազգային ժողով էր եկել Աստվածաշնչով: «Ես Նիկոլ Փաշինյանին հարգում եմ, նա կարողացավ անել այն, ինչ չհաջողվեց Վազգեն Մանուկյանին ու մյուսներին», ասել է պատգամավորն ու առաջարկել միասին փորձել գտնել լուծումներ:

Սասուն Միքայելյանը անդրադարձել է ներքաղաքական իրավիճակին ու ժողովրդական շարժմանը: Ըստ նրա՝ ժողովուրդը պայքարում է ոչ թե պետության դեմ, այլ իր ազատության համար: Պատգամավորը, քննադատելով իշխանությունների գործունեությունը, հորդորել է կրակի հետ խաղ չանել: Նա նշել է, որ ժողովուրդն այսօր իր ճակատագիրը կապել է Նիկոլ Փաշինյանի հետ:

Իրենց տեսիլներն են հայտնել ՀՀ Աժ խմբակցությունների ներկայացուցիչները:

ՀՀ Աժ ՀՀԿ խմբակցության տեսակետը ներկայացնելով՝ Արմեն Ռուստամյանը անդրադարձել է Աղվան Վարդանյանի հայտարարությանը՝ նշելով, որ այն անակնկալ էր խմբակցության համար: Հարգելով պատգամավորի սահմանադրական իրավունքը, նա կարող է քվեարկել իր խճին եւ համոզմունքներին համաձայն, բայց, ըստ Արմեն Ռուստամյանի՝ նրա կատարած քայլը դեմ էր Պաշինյանության ավանդույթներին: ՀՀԿ պատգամավորն ընդգծել է, որ այդ պահվածքին անպայման կարվի համապատասխան գնահատական: Ներկայացնելով ՀՀԿ տեսակետը՝ բանախոսը նշել է, որ քվեարկելու են ի օգուտ Նիկոլ Փաշինյանի: «Մեր դիրքորոշման նպատակը հասնել է՝ հասնել այնպիսի հանգուցալուծման, որից կշահի մեր ողջ ժողովուրդը Հայաստանում, Արցախում եւ Սփյուռքում: Մեր ժողովրդի եւ քաղաքական ուժերի հասունության եւ իմաստության փորձություն է սա»:

Ներկայացնելով ՀՀ Աժ «Ծառուկյան» խմբակցության տեսակետը՝ ՀՀ Աժ փոխնախագահ Միքայել Մելքոնյանը նշել է, որ պետությունը կանգնած է կարելուց, շրջադարձային պահի առջեւ: Ընդգծելով, որ երկրում

ծառայած բազում խնդիրները քաղաքական եւ տնտեսական մենաշնորհի հետեւանք են, բանախոսն ասել է, որ հանրապետության վարչապետը պետք է ունենա քաղաքական բովանդակություն: Ըստ Միքայել Մելքոնյանի՝ ՀՀԿ-ն միացել է համաժողովրդական շարժմանը ճիշտ ժամանակին եւ միաձայն քվեարկելու է Նիկոլ Փաշինյանի օգտին:

Արտահերթ ելույթ է ունեցել ՀՀ Աժ նախագահ Արա Բաբոյանը:

Ներկայացնելով ՀՀ Աժ ՀՀԿ խմբակցության տեսակետը՝ Վահրամ Բաղդասարյանը նշել է, որ կայացած քննարկումների ընթացքում խմբակցությունն ամբողջացրել է կարծիքը վարչապետի թեկնածուի վերաբերյալ: Նրա խոսքով՝ ներկայացված են հարյուր բանակից, անվտանգության խնդիրներին, պետության ճակատագրին առընչվող հարցեր: Ընդունելով ժողովրդական շարժման հաղթանակը, համաձայնելով հնչած քննադատություններին հետ՝ Վահրամ Բաղդասարյանը նշել է, որ կուսակցությունը պատրաստակամ է կատարելու մոր քայլեր՝ երկրի սոցիալ-տնտեսական, ներքին խնդիրների լուծման ուղղությամբ: Խմբակցության ղեկավարը նշել է, որ ՀՀԿ-ն դեմ է քվեարկելու Նիկոլ Փաշինյանի թեկնածությանը: Նա բոլորին համբերություն է մաղթել՝ ասելով. «Աստված պահպան մեր ժողովրդին ու ազգին»:

ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանը եզրակացրել է խոսքում ողջունել է շարժման մասնակիցներին՝ նշելով, որ նրանց հաղթանակը չի կարող կասկածի տակ դրվել: Նա խորհրդարանին շնորհակալություն է հայտնել շահագրգիռ քննարկումների համար: Անդրադառնալով հանրապետությունում պայթյունավտանգ իրավիճակի մասին պնդումներին՝ նա նշել է, որ դա կարող է լինել միայն այն դեպքում, երբ կա ուժերի որոշակի հարաբերակցություն, ինչն ըստ նրա այսօր բացակայում է:

Նիկոլ Փաշինյանը կոչ է արել չխոսել բախտներին, ցնցումների մասին, որոնք տեղի են ունենալու, քանի որ ժողովրդի առջեւ կանգնած ուժ չկա:

Վարչապետի թեկնածուն արձանագրել է, որ Հայաստանի Հանրապետությանը սպառնացող վտանգը դեպքում համաժողովրդական շարժումը լծվելու է հայրենիքի պաշտպանությանը, ծառայելու է այդ գործին:

Նիկոլ Փաշինյանը փաստել է, որ Հայաստանի տնտեսությամբ, կայունությամբ, ճգնաժամը լուծելու հարցում խմբակցությունները մարդիկ կարող են խնդիրը իշխանությանը հարթահարել՝ քվեարկելով ժողովրդի թեկնածուի օգտին: Նա դիմել է ՀՀԿ պատգամավորներին՝ ընդգծելով, որ նրանք ունեն հնարավորություն: Ըստ Նիկոլ Փաշինյանի՝ տարբերակ չկա, որ համաժողովրդական շարժումը չհաղթի առանց նախապայմանների:

Վարչապետի թեկնածուն անդրադարձել է նաեւ իր մասին հնչած կարծիքներին եւ վերահաստատել ազգային համաձայնության ժամանակավոր, անցումային կառավարություն ձեւավորելու մտադրությունը: Առաջարկել է միասին ձեռնամուխ լինել անցումային շրջանում հարցերի լուծմանը՝ նշելով, որ սկսվում է մոր փուլ, շարժումը փակել է ատելության շրջանը: Նիկոլ Փաշինյանը փաստել է, որ ժողովրդի հարթանակը տեղի է ունենալու ամեն դեպքում եւ կոչ արել միանալ համաժողովրդական շարժմանը: Արձանագրել է, որ ինքը չի մերժել բանակցությունները, սակայն դրանք չեն կարող լինել գոյություն չունեցող թեմաների շուրջ: Վարչապետի թեկնածուն հույս է հայտնել, որ քվեարկության արդյունքերը միտված կլինեն ապագային, ոչ թե անցյալին:

(ՀՀ Աժ մայիսի 1-ի հատուկ նիստում 45 կողմ, 56 դեմ ձայների հարաբերակցությամբ Նիկոլ Փաշինյանը դեռեւս չընտրվեց ՀՀ վարչապետ):

ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության կողմից 2016 թվականի սեպտեմբերից մինչև 2018 թվականի ապրիլ ամսվա ընթացքում իրականացված աշխատանքների հաշվետվություն

Կրթության ոլորտի զարգացման հետագա ուղղությունները նախանշելու նպատակով ՀՀ կառավարություն է ներկայացվել «Հայաստանի Հանրապետության կրթության զարգացման մինչև 2030 թվականի պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը:

Հանրակրթության ոլորտ

• Ընդլայնվել է «Կայուն դպրոցական սնունդ» ազգային ծրագիրը՝ 2017 թվականին ծրագրում ներառվել է ՀՀ Տավուշի մարզը: 2017 թվականի սեպտեմբերի 1-ից ՀՀ Տավուշի մարզի 75 հանրակրթական դպրոցների նախակրթարանների, 1-4-րդ դասարանների եւ ներառական կրթության համակարգում ընդգրկված շուրջ 6523 սովորողներ ստանում են անվճար սնունդ: Շարունակվել է ծրագրի իրականացումը մինչ այդ մեկնարկած՝ Սյունիքի, Վայոց Ձորի եւ Արարատի մարզերում: Ընդհանուր առմամբ՝ «Կայուն դպրոցական սնունդ» ազգային ծրագրի շրջանակներում դպրոցական սնունդ է ստանում շուրջ 30 հազար սովորող: Միաժամանակ շարունակվել է ՄԱԿ-ի Պարենի համաշխարհային ծրագրի կողմից իրականացվող դպրոցական սննդի ծրագիրը, որում Լոռու, Շիրակի, Արագածոտնի, Կոտայքի, Գեղարունիքի եւ Արմավիրի մարզերում ընդգրկված է շուրջ 60 հազար սովորող:

• **Համընդհանուր ներառական կրթություն** - Համընդհանուր ներառական կրթությանը անցում կատարելու շրջանակում ՀՀ կառավարության 2016 թվականի փետրվարի 18-ի N6 արձանագրային որոշմամբ հավանության արժանացած «Համընդհանուր ներառական կրթության համակարգի ներդրման գործողությունների պլանի եւ ժամանակացույցի» համաձայն՝ 2017 թվականին ընդլայնվել է համընդհանուր ներա-

ռական կրթության համակարգը՝ ընդգրկելով նաեւ ՀՀ Լոռու եւ Տավուշի մարզերը: Լոռու մարզում ձեւավորվել են 3՝ Ստեփանավանի, Վանաձորի եւ Սպիտակի տարածքային մանկավարժական կենտրոնները, ինչպես նաեւ Վանաձորի կենտրոնի մասնաճյուղը՝ Ալավերդի քաղաքում: Իրականացվել են վերապատրաստումներ՝ ներառական կրթության, երեխաների գնահատման գործիքակազմի եւ մանկավարժական հոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգի վերաբերյալ, հանրակրթական դպրոցներում ներդրվել է ուսուցչի օգնականի հաստիք: Այժմ արդեն համընդհանուր ներառական կրթության համակարգը գործում է Սյունիքի, Լոռու եւ Տավուշի մարզերում:

• Ուսումնական հաստատությունների բյուջեների եւ ծախսերի հանրային հասանելիության ապահովման նպատակով հանրապետության բոլոր դպրոցների համար ստեղծվել են անհատական կայքեր: «Դպրոցական կայքեր» անվանմամբ <http://school-site.am/> միջավայրում առանձին էջերով տեղադրված են ուսումնական հաստատությունների կայքերի հղումների ցանկերը:

• Եվրոպական Իթվինգ եւ «Դպրոցների համագործակցության վիրտուալ համայնքի» ծրագրում ընդգրկված են շուրջ 233 դպրոցներ եւ 1100 ուսուցիչներ, այդ թվում՝ 22 դպրոց եւ 150 ուսուցիչ ծրագրին միացել են 2017 թվականի հոկտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին: Վերապատրաստվել է Լոռու, Տավուշի, Շիրակի, Արմավիրի, Արարատի, Արագածոտնի եւ Կոտայքի մարզերի ավելի քան 350 ուսուցիչ՝ մասնակից բոլոր դպրոցներից: Նշված ժամանակահատվածում հայաստանցի ուսուցիչների մասնակցությամբ սկսվել է 53 միջազ-

գային նախագիծ: Նախատեսվում է նաեւ Իթվինգի հարթակի միջոցով իրականացնել Սենթոր դպրոցների ծրագիրը: Ներկայումս 25 դպրոց գրանցվել են մենթոր, իսկ 12 դպրոց՝ գործընկեր դառնալու համար: «Հայկական կիթական միհաժայի» «Դեռավար ուսուցում» համակարգում (<http://learning.armedu.am/>) ստեղծվել է անցկացվել են 12 հեռավար դասընթաց, որից 3-ը կազմակերպել է ՀՀ ԿԳՆ Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոնը: Դեռավար ուսուցման հմտություններ ունեցող ուսուցիչները մշակել եւ համակարգում վարել են տարբեր ուսումնական առարկաներին առնչվող 9 հեռավար դասընթաց:

• 13 դպրոցներում ներդրվել է փորձնական ծրագիր՝ «Մաթեմատիկա», «Հանրահաշիվ», «Ես եւ շրջակա աշխարհը» եւ «Հասարակագիտություն» առարկաների ուսուցում՝ ֆինանսական կրթության տարրերի ներառմամբ: ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարի հրամանով հաստատվել է նշված առարկաների փորձնական ծրագրերը: Վերապատրաստվել է 13 դպրոցների 46 ուսուցիչ: Փորձնական ծրագրում ընդգրկված է շուրջ 1600 սովորող:

• 1247 դպրոցների մեկական 2-րդ եւ 3-րդ դասարաններում ներդրվել է փորձնական ծրագիր՝ «Տեխնոլոգիա» առարկայի ուսուցում՝ ձեռնարկատիրական տարրերի ներառմամբ: ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարի հրամանով հաստատվել է առարկայի փորձնական ծրագիրը: Վերապատրաստվել է 1247 դպրոցների 1356 ուսուցիչ: Փորձնական ծրագրում ընդգրկված է շուրջ 62900 սովորող: 227 դպրոցների մեկական 10-րդ դասարաններում սեպտեմբեր ամսից ներդրվել է փորձնական ծրագիր՝ «Ձեռնարկատիրություն» առարկայի ու-

սուցմամբ: ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարի հրամանով հաստատվել է առարկայի փորձնական ծրագիրը: Վերապատրաստվել է 227 դպրոցների 227 ուսուցիչ: Փորձնական ծրագրում ընդգրկված է շուրջ 6300 սովորող:

• Ազգային փոքրամասնությունների դպրոցների համար պետական բյուջեի միջոցների հաշվին տպագրվել եւ տրամադրվել են եզրիներն «Այբբենարան», «Եզրի գրականություն-9», «Եզրի գրականություն-10», «Եզրիերեն-6-8»: Իրականացվել է եզրիներն դասավանդող 30, 10 աստի ուսուցչի վերապատրաստում:

• Արմաթ ինժեներական լաբորատորիաներ են բացվել 67 հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում: Համաձայն ծրագրի խմբակներում ընդգրկված է 208 հանրակրթական ուսումնական հաստատություն, շուրջ 4700 սովորող:

• Արարատյան բակավարիտի ծրագիրը ստացել է միջազգային ճանաչում: Մեծ Բրիտանիայի (ՄԲ) ճանաչման ազգային գործակալության (UK NARIC) զեկույցը հաստատել է ԱԲ-ն որպես միջազգային լավագույն դպրոցական ծրագրերին (UK A-levels, US AP) համազոր: ԱԲ-ն ներառվել է Մեծ Բրիտանիայի բուհական ընդունելության միասնական համակարգում՝ UCAS-ում՝ որպես միջազգային որակավորումներին (European Baccalaureate, International Baccalaureate) համազոր հանրակրթական ծրագիր ՀՀ-ից եւ ճանաչվել միջազգայնորեն առաջատար մի շարք բուհերի կողմից: Մեկնարկել է ԱԲ ծրագրում դպրոցների ներգրավման գործընթացը: ՀՀ մարզերի եւ Արցախի 21 դպրոց ներառվել է ԱԲ-ի դպրոցների թեկնածության փուլում: Ընտրական փուլերը հաղթահարել է եւ մասնագիտական զարգացման ծրագ-

րում ներառվել է ՀՀ մարզերի եւ Արցախի շուրջ 110 ուսուցիչ:

• 2017-2018 ուստարում «Ազգային երգ ու պար» առարկան իրականացվում է հանրակրթական 233 դպրոցներում:

• ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության աշխատակազմի եւ Եվրոպական միության «Yes» ծրագրի փորձագետի կողմից մշակվել է «Ուսուցիչ» ծրագիրը, որն իր մեջ ներառում է ուսուցիչների վերապատրաստման, ատեստավորման եւ մասնագիտական առաջադասման մեխանիզմները: Ծրագիրը քննարկվել է ՀՀ Նախագահի, ՀՀ կառավարության եւ ՀՀ ԿԳ նախարարության աշխատակազմերում եւ արժանացել է հավանության: Նշված ծրագրի հիման վրա ներկայումս մշակվում է ուսուցիչների պատրաստման, զարգացման եւ մասնագիտական առաջընթացի արդյունավետ համակարգը:

• ԿԳՆ-ն համագործակցել է ՄԱԿ-ի Մանկական հիմնադրամի (ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի) հայաստանյան գրասենյակի, Համաշխարհային Բանկի, «Հուլիս կամուրջ», ՀՀ կենտրոնական բանկի, «Հայաստանի պատանեկան նվաճումներ», ԻՏՍՄ, British Council, «Ազգային երգ ու պար հիմնադրամ», «Արաբկիր բժշկական համալիր», «Երեխաների եւ դեռահասների առողջության ինստիտուտ» կազմակերպությունների հետ:

• «Կրթության բարելավում» վարկային նոր ծրագրի շրջանակներում հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ Արագածոտնի, Սյունիքի, Արարատի եւ Գեղարքունիքի մարզերում հիմնվել է 23 նախակրթարան, որից 18-ը՝ գյուղական, 5-ը՝ քաղաքային համայնքներում, ընդհանուր առմամբ՝ 1200 երեխայի ընդգրկմամբ:

Հարունակությունը՝ հաջորդ համարում

Ագրարայինն ընդլայնում է միջազգային համագործակցության սահմանները

Հայաստանի ազգային ագրարային եւ Ֆրանսիայի Բուրգունդիա Ֆրանշ-Կոնտե համալսարանների միջև 2018 թվականի մայիսի 7-ին կնքվեց միջազգային համագործակցության փոխըմբռնման հուշագիր, որը ստորագրեցին Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր **Արշալույս Թարվերդյանը** եւ Բուրգունդիա Ֆրանշ-Կոնտե համալսարանի նախագահ **Նիկոլաս Շայլեն**: Կողմերը պայմանավորվեցին խթանել միջազգային ակադեմիական համագործակցությունը եւ հետազոտական ու կրթական փորձի փոխանակումը: Հուշագիրը լայն հնարավորություններ է բացում հիշյալ հաստատությունների համար, հետազոտողների եւ աշխատակիցների, ուսանողների, մագիստրանտների եւ ասպիրանտների փոխադարձ այցելությունների, համատեղ գիտակրթական եւ հետազոտական ծրագրերի իրականացման համար:

Հանդիպման ընթացքում երկու բուհի ղեկավարները ներկայացրեցին փոխաշահվետ համագործակցության հնարավորությունները եւ հեռանկարները: Քննարկման ընթացքում Բուրգունդիա Ֆրանշ-Կոնտե համալսարանի նախագահ Նիկոլաս Շայլեն պատմեց այն ծրագրերի մասին, որոնք կարող են հետաքրքրել Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանին, մասնավորապես՝ սննդի ընտրության ֆիզիոլոգիական եւ հոգեբանական չափորոշիչները, սննդարդյունաբերության եւ գինեգործության միկրոկենսաբանություն եւ ֆիզիկոքիմիա ծրագրերը:

ՀԱԱՀ-ը խորապես հետաքրքրված է գինեգործության եւ խաղողագործության ծրագրերի զարգացմամբ: Հյուրերն այցելեցին նաեւ Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի գինեդարան, որտեղ մեծ հետաքրքրությամբ ծանոթացան Հայաստանում արտադրվող տարբեր գինիների պատրաստման տեխնոլոգիաներին եւ տեսակներին, կատարվեց նաեւ գինիների համոտես: Պատվիրակության ներկայացուցիչները իրենց հիացմունքը հայտնեցին Հայաստանում գինեգործության զարգացման եւ ՀԱԱՀ-ում բարձրագույն կրթությամբ գինեգործ մասնագետներին որակյալ տեսական եւ պրակտիկ գիտելիքներով օժտելու հնարավորությունների վերաբերյալ:

Հետահայաց. ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանի ելույթը Խորհրդարանի մայիսի 1-ի հատուկ նիստում

Ուղիղ մեկ ամիս առաջ Գյումրիից մեկնարկած «Իմ քայլը» շարժումը դրամատիկ է և շրջադարձային կերպով փոխեց ներքաղաքական իրավիճակը Հայաստանում: Գյումրիից երեւան 215 կիլոմետրանոց այդ քայլարշավը, որն ի սկզբանե ներառում էր «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության մի քանի տասնյակ անդամների ու համակիրների, 14 օր հետո հասավ մայրաքաղաք Երեւան, վերածվեց հանրահավաքային գործընթացի, ներգրավեց հարյուր հազարավոր քաղաքացիների՝ դառնալով երրորդ հանրապետության պատմության ամենագնացվածային քաղաքական շարժումը:

Հայաստանի Հանրապետության՝ առանց բացառության բոլոր քաղաքներում, գյուղական բնակավայրերի ճնշող մեծամասնությունում բազմամարդ հավաքներ էին տեղի ունենում, որոնց հիմնական կարգախոսն էր՝ «Քայլ արա, մերժիր Սերժին»: Շարժման հիմնական նպատակը 2008 թվականից ՀՀ նախագահի պաշտոնը զբաղեցնող Սերժ Սարգսյանի իշխանավարման երրորդ ժամկետը կանխելն էր, որը կբերի իշխանափոխության:

Հանրապետության մույնիսկ ամենահեռավոր գյուղերն ընդգրկող անմախառն ժողովրդական ալիքն էր վերջին 23-ին օգնեց կայացնել կարիերային որոշում՝ թեկնածու չառաջադրել այսօր՝ 2018 թվականի մայիսի 1-ին կայանալիք ՀՀ վարչապետի ընտրություններում, եւ իրադարձությունները զարգացան այնպես, որ Հայաստանում ու Սփյուռքում ավելի քան տասն օր ալիքող Համաժողովրդական շարժումը ինքը վարչապետի թեկնածու առաջադրեց եւ ձեւակերպեց միահամուռ եւ աներկբա ժողովրդական պահանջ՝ այդ թեկնածուին առանց նախապայմանների ընտրել Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ:

Նրանք, ովքեր լավ գիտեն Հայաստանը, համոզված էին, որ Հայաստանի քաղաքացիները չեն հանդուրժի մեր երկրի էությունը գեներտիկ մակարդակում խաթարող այդ գործընթացը, երբ 10 տարվա իշխանավարումից հետո Սերժ Սարգսյանը եւ նրա ներքին պատերազմի փորձում են արեւելյան տիպի անձնիշխանություն, ընտանեկան իշխանություն ձեւավորել Հայաստանի Հանրապետությունում:

Ոչ խելամիտ եւ ապօրինի այս գործողությունները բառիս բուն իմաստով պայթեցրին ներքաղաքական իրավիճակը Հայաստանում: Հայաստանում եւ Սփյուռքում բողոքի ակցիաներն ալիքաձեւ ծավալվում էին: Ամբողջ հանրապետությունը, առանց չափազանցության, դուրս էր եկել գործող իշխանության եւ կառավարության վերահսկողությունից եւ 2018 թվականի ապրիլի 23-ին առերեսվելով ստեղծված իրավիճակին՝ Սերժ Սարգսյանը ստիպված էր հրաժարական տալ վարչապետի պաշտոնից:

Թվում էր, թե ահա եկել է հանգուցալուծումը եւ իրավիճակի սթափ զնախատակապես վրա հիմնվելով՝ իշխող վերնախավը պետք է անհապաղ ճանաչի համաժողովրդական շարժման հաղթանակը եւ անմիջապես ձեռնամուխ լինի իշխանության խաղաղ եւ անցնցում փոխանցման գործընթացին:

Ու չնայած բազմահազարանոց ցույցերին՝ 2018 թվականի ապրիլի 17-ին Սերժ Սարգսյանն Ազգային ժողովի կողմից ՀՀ վարչապետ ընտրվեց՝ ոստիկանական մի քանի շարքերով, փշալարերով ու գրահատեխնիկայով շրջափակված Ազգային ժողովում: Իշխող վերնախավի հույսն այն էր, թե ժողովրդին փաստի առաջ կանգնեցնելով՝ հնարավոր կլինի նրանց ստիպել համակերպվել այդ փաստի հետ: Բայց Սարգսյանի ընտրությունը, որպես վարչապետ, էլ ավելի սրեց ներքաղաքական իրավիճակը Հայաստանում: Հանրահավաքները, բողոքի գործողությունները դարձան էլ ավելի զանգվածային, բողոքի հսկայական ալիք բարձրացավ հայկական սփյուռքում եւ «Քայլ արա, մերժիր Սերժին» կարգախոսը դարձավ համահայկական օրակարգ:

Բայց ՀՀ վերնախավը Սերժ Սարգսյանի հրաժարականի մեջ սեփական իշխանությունը պահպանելու հնարավորություն էր փնտրում: ՀՀ-ն մտադիր էր վարչապետի նոր թեկնածու առաջադրել եւ նրան հանձնել իշխանությունը: Այս դիրքորոշման հիմքում դրված էր այն մտայնությունը, թե քանի որ «Սերժիր Սերժին» կարգախոսն իրականացված է, Հայաստանի եւ Սփյուռքի ժողովուրդը կբավարարվեն այդ իրողությամբ եւ կհանդուրժեն ՀՀ-ական նոր վարչապետի գոյությունը:

Ընդ որում, հատուկ ուզում են ընդգծել, որ հասկանալով իրավիճակի նրբությունը, ելնելով սիրո եւ հանդուրժողականության, ազգային համախմբման եւ համերաշխության մեր զաղափարաբանությունից՝ մենք քայլերով ստեղծել ենք բոլոր հնարավորությունները Սերժ Սարգսյանի եւ ՀՀ վերնախավի արժանապատիվ հեռացման համար:

Այս պայմաններում 2018 թվականի ապրիլի 22-ին երեւանի «Մարիո» հյուրանոցում տեղի ունեցան ին եւ Սերժ Սարգսյանի բանակցությունները: Բանակցությունների մեր օրակարգը Սերժ Սարգսյանի անհապաղ հրաժարական էր եւ իշխանության խաղաղ ու անցնցում փոխանցումը ժողովրդին: Բայց Սերժ Սարգսյանն իրավիճակից բխող այդ օրակարգը քննարկելու եւ լուծումների հանգելու փոխարեն ուղիղ եթերում, ըստ էության, սեփական ժողովրդին սպառնաց նոր մարտի 1-ով եւ լքեց բանակցությունների վայրը:

Նման կերպ մտածողները հաշվի չէին առել մի կարեւոր հանգամանք. «Քայլ արա, մերժիր Սերժին» կարգախոսն ուղղված էր ոչ թե մի անձի դեմ (քավ լիցի՝ մենք որեւէ անձի դեմ չենք պայքարել ու չենք պայքարելու), այլ այն համակարգի դեմ, որը Սերժ Սարգսյանը մարմնավորում է: Եւ ուրեմն, ժողովրդի նպատակը ոչ թե որեւէ անձին որեւէ անձով փոխարինելն է, այլ Հայաստանում հաստատված

րի, Սերժ Սարգսյանը եւ Ռոբերտ Քոչարյանն անձամբ սկսել են ճնշումներ գործադրել Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի բոլոր խմբակցությունների պատգամավորների վրա՝ նրանց սպառնալով որեւէ կերպ չքվեարկել ՀՀ վարչապետի ժողովրդական թեկնածուի օգտին:

Եւ հայ ժողովրդի հաղթանակին ձեռնարկը բերելու համար ձեզմից չի պահանջվում ոչ մի, բացարձակապես ոչ մի զոհողություն: Ձեզմից պահանջվում է անել ընդամենը մի գործողություն, կողմ քվեարկել Հայաստանի վարչապետի ժողովրդական թեկնածուին եւ սրանով, ի վերջո, քանդել օտարվածության այն պատմելը, որը, ցավոք սրտի, գոյություն ունի ձեր ու ժողովրդի միջեւ:

Հայտնի տանդեմը, պատկերացնում էք, Համաժողովրդական ալիքը կասեցնելու եւ կրկին իշխանության վերադառնալու ծրագիր է մշակել, որի հիմնական գործիքը շարունակում է մնալ նույնը՝ սպառնալիքները, ֆիզիկական եւ հոգեբանական ճնշումները, կոմպրոմատները:

Հասկացե՛ք, ի վերջո, Հայաստանի Հանրապետությունում հաստատվել է նոր իշխանություն, եւ պաշտոնաթող ամենաց սպառնալիքները որեւէ նշանակություն չունեն ու չեն կարող ունենալ: Արեք ձեր քայլը եւ դրանով ծառայություն մատուցած կլինեք հայրենիքին ու ժողովրդին՝ նրան օգնելով թույլ առաջ դուրս գալ տասնյակ տարիներ շարունակվող ներքաղաքական խորը ճգնաժամից, նրան օգնելով վերջնականապես արմատախիլ անել հուսահատությունը Հայաստանից:

Եւ եւ ուզում են այս բարձր ամբիոնից շատ հստակ արձանագրել՝ պարոնայք, դուք չէիք հասկանում եւ շարունակում եք չհասկանալ Հայաստանում հաստատված վիճակը, եւ ուզում են շատ ուղիղ զգուշացնել, որ համաժողովրդական շարժման հանդուրժողականությունը՝ որպես թուլություն մեկնաբանելու ձեռք փորձերը կարող են բերել անկանխատեսելի եւ անցանկալի հետևանքների: Սթափվե՛ք, քանի դեռ ուշ չէ, որովհետեւ ձեր այդ պահվածքը կարող է քաղաքական ցունամիի պատճառ դառնալ՝ բառիս ուղիղ իմաստով:

Տիկնայք եւ պարոնայք, Ելույթիս այս հատվածում ուզում են անդրադառնալ մի քանի կարեւոր հարցերի եւ թյուրիմացությունների: Շատերին զարմանալի եւ տարօրինակ է թվում, որ մենք հայտարարում ենք, թե Հայաստանի Հանրապետության նոր կառավարությունն արտաքին քաղաքական շրջադարձեր չի անելու: ՀՀ վարչապետի պաշտոնում իմ ընտրության պարագայում Հայաստանը շարունակելու է մնալ Եվրասիական տնտեսական միության անդամ, շարունակելու է մնալ Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպության անդամ: Այս դիրքորոշումը բխում է ոչ թե ինչ-որ անձի ճաշակից, ոչ թե ինչ-որ անձի դիրքորոշման փոփոխությունից, այլ Հայաստանի ժողովրդին հաղթանակ բերած համաժողովրդական շարժման տրամաբանությունից:

Եւ այս պահին Ազգային ժողովի ամբիոնից դիմում են Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդին, Հայաստանի Հանրապետության յուրաքանչյուր քաղաքացու: Սիրելի հայրենակիցներ, ձեր հաղթանակը կրկին ուզում են գողանալ: Մի մնացե՛ք տանը եւ այս պահին դուրս եկե՛ք փողոց, եթե դա չեք արել դեռեւս եւ ուղղություն վերցրե՛ք դեպի երեւանի Հանրապետության հրապարակ, հեղեղե՛ք Երեւանի ու հանրապետության մյուս քաղաքների փողոցներն ու հրապարակները:

Մենք ասել ենք, որ այս շարժման արդյունքում իշխանության եկել է Հայաստանի Հանրապետության ժողովուրդը, եւ ժողովուրդը, շարժման ընթացքում բազմաթիվ փոփոխություններ պահանջելով, ներքին կյանքի կազմակերպման, արդարության, օրինականության, իրավունքների պաշտպանության, օրհավաքական պահովության բնագավառում, որեւէ փոփոխություն չի պահանջել ու չի պահանջում արտաքին քաղաքականության ոլորտում, եւ մենք, որպես ժողովրդի իւր ծառաներ, պարտավոր ենք հաշվի առնել այս ուղերձը, հաշվի նստել այս ուղերձի հետ:

Ընդ որում, հատուկ ուզում են ընդգծել, որ հասկանալով իրավիճակի նրբությունը, ելնելով սիրո եւ հանդուրժողականության, ազգային համախմբման եւ համերաշխության մեր զաղափարաբանությունից՝ մենք քայլերով ստեղծել ենք բոլոր հնարավորությունները Սերժ Սարգսյանի եւ ՀՀ վերնախավի արժանապատիվ հեռացման համար:

Մենք Ռուսաստանին համարել եւ համարում ենք Հայաստանի ռազմավարական դաշնակից եւ համաժողովրդական այս շարժումը հայ-ռուսական հարաբերությունների համար որեւէ սպառնալիք չի ստեղծում:

Ընդ որում, հատուկ ուզում են ընդգծել, որ հասկանալով իրավիճակի նրբությունը, ելնելով սիրո եւ հանդուրժողականության, ազգային համախմբման եւ համերաշխության մեր զաղափարաբանությունից՝ մենք քայլերով ստեղծել ենք բոլոր հնարավորությունները Սերժ Սարգսյանի եւ ՀՀ վերնախավի արժանապատիվ հեռացման համար:

Մենք առանձնահատուկ կարեւորություն ենք տալիս Հայաստան-Իրան եւ Հայաստան-Վրաստան հարաբերություններին եւ որեւէ կասկած չկա, որ քաղաքական այս գործընթացը նոր շունչ ու էներգիա է տալու մեր անմիջական հարեւանների հետ մեր հարաբերություններին:

Բայց երկար տարիներ սեփական ժողովրդին շղթաների մեջ պահած այս մարդիկ նման պահվածք թերեւս հակված են ընկալել՝ որպես թուլություն: Երեկ երեկոյից սկսած, ըստ օրում կախված լուրեր

շարունակությունը էջ 16

«Այբ» կրթահամալիր

«Մարդկային բավարար որակներ ունենալու դեպքում կիրականացնենք ցանկացած թռիչք»

Արամ Փախչանյան «Այբ» դպրոցի տնօրենն է արդեն 4 տարի: Նա 2004 թվականի ամռանից ABBYY ընկերության փոխնախագահն է, նաև FormReader ծրագրի նախագծի մենեջերը: 2006 թվականին Արամ Փախչանյանը մի շարք ընկերների հետ հիմնադրում է «Այբ» ակումբը, որն էլ իր հերթին հիմնադրում է «Այբ» կրթական հիմնադրամը:

2014 թվականի հուլիսին նա դադարեցնում է ակտիվ գործունեությունը ABBYY ընկերությունում և տեղափոխվում Հայաստան՝ ղեկավարելու «Այբ» դպրոցը՝ միաժամանակ մնալով ABBYY-ի փոխնախագահի պաշտոնում՝ տարբեր հասարակական կառույցներում ընկերությունը ներկայացնելու իրավասությամբ:

«Այբ»-ի մարդիկ՝ նախագծի շրջանակում «Այբ» դպրոցի տնօրենը ներկայացրել է դաստիարակության մեթոդների, մասնագիտությունը ընտրելու և ապագայի մասին իր պատկերացումները:

Որպես ծնող՝ ո՞րն եք համարում երեխայի դաստիարակության լավագույն մեթոդը:

Դաստիարակությունը բարդ գործ է, եւ չկա այնպիսի մեթոդ, որը կլուծի ցանկացած խնդիր: Բայց կա մեկ մոտեցում: Այն է՝ երեխային պետք է հարգել ցանկացած տարիքում, պետք է ամեն կերպ խուսափել ֆիզիկական պարտադրանքից: Ցանկացած տարիքում պետք է երեխային ընդունել որպես հավասարի: Մխալ է երեխայի հետ խոսելիս խոսքը փափկացնելը, լեզվով ծածկացնելը, խզումներով խոսելը, երեխային որպես տիկնիկ ընդունելը:

Ծնողը պետք է սիրի երեխային, որովհետև սերը բացարձակ է, բայց ծնողի վերաբերմունքը երեխայի հանդեպ արդեն կախված է երեխայից՝ նրա վարքագծից, աշխատանքից և այլն: Չի կարելի ամեն ինչ վերածել ծայրահեղությունների, մի կողմից՝ անսահման սեր, մյուս կողմից՝ անընդհատ պարտադրանք, որը շատ սովորական երևույթ է, եւ սովորաբար կախված է լինում ծնողի տրամադրությունից: Երեխան դառնում է անկառավարելի, եւ դաստիարակության այդ մեթոդը ծախսովույն է:

Ի՞նչ նոր մասնագիտություն կցանկանայիք սովորել:

Մի քանի ցանկություն ունեմ, որոնցից առաջինը լավ սուրճ պատրաստելն է: Արդեն սովորում եմ: Նույնիսկ եթե ժամանակ ունենայի, կգնայի դասընթացների, որովհետև դա ինձ դուր է գալիս: Երկրորդը՝ ինչ-որ լավ արհեստ, օրինակ՝ փայտամշակում: Կցանկանայի իմ ձեռքով լավ, որակյալ, հետաքրքիր կահույք պատրաստել:

Իսկ մտավոր ոլորտը, որտեղ ես հիմա աշխատում եմ, ինձ լիովին բավարարում է: Կրթության հետ կապված ցանկացած գործունեություն ինձ համար այնքան հետաքրքիր է, որ այլ բանի մասին չեմ մտածում:

Ձեր կարծիքով՝ որո՞նք եւն ապագայի մասնագիտությունները:

Ես կարծում եմ, որ մասնագիտություն հասկացությունը գնալով տրոհվելու է եւ իմաստագրվելու: 2-3 տարին մեկ փոփոխվում է նույն անվանում ունեցող մասնագիտության բովանդակությունը: Եթե 10 տարի առաջ կենսաբանները դժվար էին պատկերացնում իրենց առջև ծառայած խնդիրները, ապա հիմա ամբողջապես նոր խնդիրներ են լուծում: Ոչ ոք չէր պատկերացնում, որ մենք այսքան կմոտենանք լաբորատորիաներում արհեստական օրգաններ ստեղծելուն: Եվ կարելիորագույն մասնագիտությունը, որը հիմա ամենապահանջվածն է, կոչվում է «սովորող մարդ»: Մարդ, ում կարող ես ցանկացած հանձնարարություն տալ, եւ նա կկարողանա ձեռք բերել անհրաժեշտ գիտելիքներ եւ կկատարի հանձնարարված աշխատանքը: Եվ շուտով, կարծում եմ, այն կդառնա միակ մասնագիտությունը: Եվ ոչ ոք չի զարմանա, եթե 50 տարեկան մարդը որոշի կտրուկ փոխել իր մասնագիտությունը, կամ նկարիչը որոշի զբաղվել քիմիայով:

Հարունակությունը՝ էջ 17

Արցախ

Խաղաղության գույնն ու պատկերը

Այսպես կարելի է բնութագրել օրերն Ստեփանակերտի ևս: Արևմտյան անվան հ. 1 հիմնական դպրոցի 3-րդ «դ» դասարանում «Գարուն» թեմայով կայացած կերպարվեստի ընդօրինակման քաղաքային բաց դասը, որն իր գունեղ ներկայացումով հիացրեց ներկայից: Իսկ երեխաների ու նրանց դասավարտողների մարտիրոսյանի հյուրերը 49 եւ սպորտի նախարարության, կրթության քաղաքային բաժնի աշխատողներ էին, մայրաքաղաքի տարբեր դպրոցների ուսուցիչներ, դպրոցի մանկավարժական կոլեկտիվի անդամներ՝ տնօրեն Ժաննա Բալայանի գլխավորությամբ, լրագրողներ:

Քանչևուրև ուներ իր առաջադրանքը եւ դասապրոցեսի առաջին պահից էլ անցել էր գործի: Դասն իր ուսուցողական, զարգացնող ու դաստիարակչական նպատակով միտված էր աշակերտներին ծանոթացնել կերպարվեստի լեզվին, նրա արտահայտչական հնարավորություններին, օգնել տեսնել ու զգալ մեր շրջապատում գոյություն ունեցող գեղեցիկը, զարգացնել նկարչական կարողությունները, գույների ընտրության գեղարվեստական ճաշակը, ստեղծագործական կարողությունները եւ այդ ամենով դաստիարակել սեր, ուշադիր եւ զգայուն վերաբերմունք հայրենի բնաշխարհի նկատմամբ:

Եվ դասի ընթացքն ապահովող աշխատանքային պարագաները (ծեփոն, խեցեսալիկ, գունավոր մատիտներ եւ թղթեր, ջրաներկ, բնական եւ արհեստական նյութեր) գործնականորեն ներկայացնում էին կերպարվեստի տարբեր ճյուղերը: Ուսուցչուհու հարցերին ի պատասխան՝ երեխաները հայ անվանի արվեստագետների մասին հետաքրքիր տեղեկություններ էին ներկայացնում՝ զուգահեռաբար էլրանին ցուցադրվող նրանց աշխատանքները վկայակոչելով ու իրենց խոսքը համեմատելով արվեստին նվիրված ասույթներով: Աշակերտները ոչ միայն հիմնական գույներն էին մատնանշում, այլև տարբեր գույների համադրումից նոր գույն ստանալու մեջ էին վարպետացել: Ուրախությամբ ուզում էին նշել, որ նրանց խոսքը գեղեցիկ էր, կարողանում էին իրենց մտքերն արագ ու պատկերավոր ձեակերպել, ինչն էլ վկայում է հարուստ բառապաշարի մասին: Հետաքրքիր էր նաև երեխաների գունային զգացողությունների սեփական գամման՝ իրենց հույզերը տաք եւ սառը գույների համեմատությամբ արձայնելու տակալորիչն: Իհարկե, նրանց խոսքի առանցքը գարունն էր, գարնան գարթոնքը: Հենց գարնանն է պայծառանում բոլոր գույները՝ իրենց բազմերանգով, գարնանն է հայրենի Արցախն այնքան գեղեցիկ ու առինքնող, որ կարող է ամենաքմահաճ արվեստագետին անգամ ստեղծագործական անսպառ ներշնչանք պարգևել՝ նշեցին երեխաները:

Երիտասարդ ուսուցչուհին՝ Կարինե Մարտիրոսյանը, այնպես հմտորեն էր վարում դասը, որ երեխաների խոսքն ու աշխատանքը ամբողջ դասապրոցեսում լրացրին միմյանց: Ասել է թե՛ ոչ մեկն էլ դուրս չմնաց ուսուցչուհու տեսադաշտից, ոչ հարց ու պատասխան

նի եւ ոչ էլ գործնական աշխատանքի շրջանակից: Հետ մնացողներ չկային, բոլորն էլ ուզում էին փայլել ջանասիրությամբ ու կատարած աշխատանքի հանդեպ ունեցած պատասխանատվությամբ:

Իսկ երբ ավարտուն գործերը (խճանկար, կուլած, գեղանկար, գունանկար, քանդակ) հայտնվեցին գրատախտակին եւ միմյանց լրացնելով դարձան գարնանային բազմատեսարան ու յուրօրինակ պաննո, այս անգամ երեխաներն իրենց մտքի սլացքով հորինած պատումներով փառաբանեցին գարունը՝ սեփական աշխատանքները մի նոր շարժման մեջ տեսնելով:

Եվ ամբողջ դասապրոցեսում երեխաներն աշխույժ կոլեկտիվի անդամներ էին՝ իրենց կարծիքն անկաշկանդ արտահայտող եւ դիմացինին լսող: Ուրեմն, դասը նաև

ընկերավարության լավագույն օրինակ էր: Դասավանդ եկածներին աշակերտները՝ եռանդով եւ աշխատանքի արդյունքով հիանալու երեխայական անկեղծությամբ վարակեցին, երկրի ուժը լինելու իրենց գործությամբ՝ պարգևելով ժպիտ ու լավատեսություն:

Այսօր գույներն ու նրանց նրբերանգները, քանդակն ու գեղանկարչությունն են գանազանում, իսկ վարը՝ իրենց գիտելիքով, ծիրքով, հմտությամբ, քաջությամբ ու հայրենասիրությամբ, անկասկած, գտնելու են մեր այնքան երազած խաղաղության գույնն ու պատկերը եւ ...այն չեն կորցնելու... պահելու են դարերի համար...

Համաքաղաքային բաց դասից հետո կայացավ քննարկում, նշվեցին այն որակները, որոնք ապահովեցին դասի արդյունավետությունը, դրվատվեցին Կարինե Մարտիրոսյանի ստեղծագործական միտքն ու մանկավարժությունը բերած աշխատանքի սեփական մեթոդները, որոնք էլ նրա վարած դասերը դարձնում են հետաքրքիր եւ ուսանելի: Նա կարողանում է երեխաների մոտ ոչ միայն հետաքրքրություն առաջացնել դասավանդող առարկաների նկատմամբ, այլև հետզհետե բորբոքել այն՝ իր սաներին մղելով ինքնուրույն աշխատանքի՝ նշեցին գործընկերները՝ հաջողություններ մարդելով:

Ընդօրինակման դաս էր ներկայացվածը, եւ նրանից առած ջերմությամբ ուզում էս հետեւել երեխաների օրինակին. գարնանային տաք ու անուշ գույների ծիածանով օժել ինքը քեզ եւ շուրջ բոլորը...

Նվարդ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Հետահայաց. ՀՀ վարչապետի թեկնածու Նիկոլ Փաշինյանի ելույթը Խորհրդարանի մայիսի 1-ի հատուկ նիստում

սկզբը՝ էջ 14

Մենք խորացնելու ենք հարաբերությունները Եվրամիության հետ եւ Եվրամիության անդամ երկրների հետ: Մենք ամեն ինչ անելու ենք ՀՀ քաղաքացիների համար ԵՄ մուտքի արտոնագրի պահանջի վերացման ուղղությամբ: Ակնկալում ենք դրա շուրջ բանակցությունները սկսել ամենամոտ ապագայում: Համապարփակ եւ ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի շուտափույթ վավերացումը եւ ամբողջական կիրառությունը բխում է մեր շահերից:

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հետ բարեկամական հարաբերությունները մեր խթանի կարիք ունեն: Մենք նպատակադրված ենք հստակ գործնական քայլեր ձեռնարկել ԱՄՆ հետ տարբեր ոլորտներում փոխգործակցությանը զարկ տալու համար:

Մենք խորացնելու ենք հարաբերությունները Չինաստանի հետ եւ արտաքին քաղաքական այս ուղղությունը համարում ենք շատ կարևոր:

Մենք մեծ կարելություն ենք տալիս աշնանը երեւանում կայանալիք Ֆրանկոֆոնիայի գագաթաժողովին, ինչն անկասկած կկազմակերպի բարձր մակարդակով: Հայաստանն ամբողջությամբ պատրաստ է ստանձնել միջազգային այս հեղինակավոր կազմակերպության նախագահությունը:

Մենք հավատարիմ ենք Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման եւ դատապարտման գործընթացին, քանզի համոզված ենք, որ միայն ոճիրի ճանաչման միջոցով է հնարավոր կանխարգելել նման հանցագործությունները: Մարդկության դեմ հանցագործությունների եւ ցեղասպանությունների կանխարգելման ուղղությամբ Հայաստանը շարունակելու է առաջամարտիկ դեր խաղալ:

Ղարաբաղյան հիմնախնդրի խաղաղ, միջազգային իրավունքի վրա հիմնված կարգավորման գործընթացում կարծրատիպերը մեզ համար պարտադիր չեն: Կենսական է Արցախի ժողովրդի՝ իր ճակատագիրն ինքնուրույն որոշելու անքակտելի իրավունքի եւ դրա իրացման միջազգային ճանաչումը: Ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորման առումով՝ մենք հանձնառու ենք բացառապես խաղաղ կարգավորմանը, որի հիմքում պետք է ընկած լինի ժողովուրդների իրավահավասարության եւ ինքնորոշման սկզբունքը: Նոր լիցք պետք է հարդորել Արցախի Հանրապետության միջազգային ճանաչման գործընթացին, որն աշխարհասփյուռ հայության գործունեության կարելության ուղղություններից պետք է դառնա:

Տիկնայք եւ պարոնայք, Համաժողովրդական այս շարժման ներհայաստանյան կյանքին վերաբերող ամենակարեւոր եւ ուժեղ ուղեղն Արցախի եւ Ազատության պահանջն է, եւ մեր կառավարությունը մտադիր է լիարժեքորեն իրագործել այս պահանջը: Անարդարության, կողմնակալության, վախի ու կաշկանդվածության մթնոլորտը մարդկանց ուղեկցում էր ամենուր (նկատի ունեն մինչեւ թավազ հեղափոխության մեկնարկը)՝ հանրային-քաղաքա-

կան կյանքում, տնտեսական գործունեության մեջ, կրթություն ստանալիս, գինվորական ու պետական ծառայության ընթացքում, աշխատանք փնտրելիս եւ իրավունքները պաշտպանելիս, ամենուր մարդիկ բախվում էին այդ խնդրի հետ: Այս քայլային մթնոլորտին պետք է վերջ դրվի արագ եւ աներկայորեն: Հայաստանի Հանրապետության որեւէ քաղաքացի այլեւս երբեք իրեն չպետք է նսեմացած կամ թույլ զգա «ուժեղ մեջք» կամ անիրաժեշտ կապեր չունենալու պատճառով:

Հայաստանի Հանրապետությունը, Սահմանադրությունն ու օրինականությունը պիտի դառնան այն ուժեղ մեջքը, որը պատկանում է Հայաստանի Հանրապետության յուրաքանչյուր քաղաքացու: Բոլոր մարդիկ անառակելիորեն հավասար են լինելու օրենքի առաջ, եւ սա առաջին հերթին վերաբերվելու է վարչապետի ընտանիքի անդամներին, հարազատներին, բարեկամներին ու ընկերներին: Բացառվելու է իշխանական լծակների օգտագործումը բիզնես իրականացնելու համար, պետական բարձրաստիճան պաշտոնյաների հայտարարագրման համակարգը փոփոխվելու է այնպես, որ Հայաստանի Հանրապետության ժողովուրդը համոզված լինի, որ հստակ գիտի՝ ի՞նչ ունեցվածքի է տիրապետում յուրաքանչյուր բարձրաստիճան պաշտոնյա եւ ինչպես է փոխվում այդ ունեցվածքի կառուցվածքը պաշտոնավարմանը զուգահեռ:

Բնականաբար, պաշտոնավարմանը զուգահեռ, ապօրինի հարստացումը պետք է իր հետ բերի կոնկրետ հետեւանքներ:

Վարչապետի պաշտոնում երաշխավորում են, որ հենց վաղվանից Հայաստանում չի լինի ոչ մի տնտեսական մենաշնորհ, որեւէ մեկի առաջ չի գործի որեւէ բան ներկրելու արգելք: Ընդ որում, ուզում են հատուկ ընդգծել, որ սա մենք պատրաստվում ենք անել ոչ թե որեւէ մեկին ճնշելով, հետապնդելով, այլ գոյություն ունեցող արգելքներն անառակելիորեն հանելով եւ վերացնելով, ինչպես նաեւ տնտեսական մրցակցությունն ապահովելով, գերիշխող դիրքի չարաշահումները բացառելով:

Տնտեսության հիմքում պետք է լինի գիտելիքն ու նորարարությունը: Ոլորտային դիվերսիֆիկացիան լինելու է մեր առաջնահերթությունների ցանկում, եւ մեր տնտեսական քաղաքականությանը հավասար ուշադրություն է դարձվելու

տնտեսության բոլոր ճյուղերի վրա՝ ապահովելով հնարավոր արտաքին եւ ներքին ցնցումներից:

Սփյուռքի հետ հարաբերությունների հիմքում չպետք է լինի միայն Սփյուռքից ակնկալվող նյութական աջակցությունը: Պետք է առավելագույն ներգրավենք Սփյուռքի հսկայական մարդկային եւ մասնագիտական ներուժը պետականաշինության գործում:

Տիկնայք եւ պարոնայք, Հայաստանի հարյուր հազարավոր քաղաքացիներ, հատկապես գյուղական համայնքներում պարզապես տառապում են վարկային աներեւակայելի բեռի տակ, ինչը բազմաթիվ սպառնալիքներ է ստեղծում Հայաստանի համար: Բազմաթիվ վարկային կազմակերպություններ, օգտվելով մարդկանց չիմացությունից եւ նրանց նեղ վիճակից, աներեւակայելի վարկային բեռներ են բեռնել քաղաքացիների վրա: Մարդկանց ոչ միայն վարկեր են տրվում աներեւակայելի բարձր տոկոսներով, այլեւ դրանց գումարվում է տխրահռչակ «վերսերի» ինստիտուտը, երբ անելանելի վիճակում հայտնված քաղաքացին, գյուղացին ստիպված է ստացած վարկի 20-25 տոկոսը նվիրել վարկ տվող պաշտոնյային կամ կազմակերպությանը, հակառակ դեպքում՝ ոչինչ չի ստանա:

Մենք պիտի շուտափույթ լուծենք բոլոր վարկային տույժ տուգանքների խնդիրը, եւ սա պետք է անենք այնպես, որ չտուժեն նաեւ բանկերն ու վարկային կազմակերպությունները: Այս գործընթացը պետք է կազմակերպվի մտածված, անցնում, քննարկումների եւ բանակցությունների, փոխադարձ համաձայնության ճանապարհով:

Մենք, ընդհանրապես, պետք է փոխենք քաղաքացու նկատմամբ ունեցած վերաբերմունքը: Մինչեւ ոչ հեռավոր անցյալը իշխանությունները ՀՀ քաղաքացուն մի գործառույթ էին վերապահում: Քաղաքացին նրա համար էր, որ խախտում անի ու տուգանվի՝ այսպիսով ապահովելով որոշ շրջանակների կայուն եկամուտները: Կործանարար այս փիլիսոփայությանը պետք է ամնիշապես վերջ տրվի: Հայաստանի քաղաքացու կյանքի իմաստը ոչ թե տուգանվելն ու պատժվելն է, այլ ապրելն ու ստեղծագործելը, սեփական հայրենիքում ազատ եւ երջանիկ լինելը եւ սրա համար երբեմն պատրաստ ենք ոչ այնքան նյութական արժեքներ, որքան համապա-

տասխան մթնոլորտը:

Եւ հիմա, այս ամբիոնից, որպես ժողովրդի կողմից առաջադրված վարչապետի թեկնածու, կարող եմ վստահ ու աներկբա հայտարարել, որ համաժողովրդական այս շարժումը Հայաստանում եւ Սփյուռքում գեներացրել է մի այնպիսի հսկայածավալ էներգիա, որը հնարավորություն կտա ոչ միայն կանգնեցնել արտագաղթը Հայաստանից, այլեւ ի վերջո սկսել մեր ամենամեծ երազանքի՝ մեծ հայրենադարձության իրականացումը:

Այս օրերին Սփյուռքի հազարավոր գործարարներ շունչները պահած սպասում են Հայաստանում տեղի ունեցող պրոցեսների հանգուցալուծմանը եւ որեւէ կասկած չունեն, որ ժողովրդի թեկնածուի վարչապետ ընտրվելու պարագայում միլիարդների ներդրումներ են հոսելու դեպի Հայաստան, տասնյակ հազարավոր աշխատատեղեր են ստեղծվելու, միլիոնավոր հայեր ներգաղթելու են Հայաստան՝ իրենց ու իրենց զավակների ապագան կապելով հայրենիքի հետ:

Եւ սա այն վճռական գործոնն է, որ ոչ միայն բարձրացնելու է Հայաստանի անվտանգության մակարդակը, այլեւ պայմաններ է ստեղծելու Ղարաբաղի հարցի հայանապատ կարգավորման համար: Ի վերջո, մարդկանց ու ներդրումների հոսքերը նշանակում է ռազմարդյունաբերական համալիրի թռիչքածու գարգացում, մարդկային ռեսուրսի շարունակական ճգնաժամի հաղթահարում, ինչը մի քանի անգամ բարձրացնելու է Հայաստանի ազգային բանակի մարտունակությունը:

Այս գործընթացների արդյունքում Հայաստանը պետք է ջնջի իր երեսին դաշված ամենամոռալի խարանը՝ շուրջ 30 տոկոսանոց աղքատությունը, որը երկար տարիներ մեր ժողովրդին զրկում է ապագայից ու հայրենիքից: Հայաստանում մերժվածներ ու լքվածներ չպետք է լինեն, բայց այս իրավիճակին մենք պետք է հասնենք ոչ այնքան բարեգործության ճանապարհով, որքան մարդկանց ստեղծարար ընդունակություններն ու աշխատասիրությունը խթանելով:

Մեր ձեռնարկած ոչ բռնի, թավազ, ժողովրդական հեղափոխությունն արդեն իսկ լրջագույն խթան է տվել՝ այս նպատակի իրագործման համար: Մարդիկ Հայաստանում իրենց տեր են զգում այլեւս, իսկ տիրոջ զգացման ամենակարեւոր էֆեկտը գործողություն ձեռնարկելու, թեթեւ ծալած չնստելու, սեփական խնդիրները սեփական ձեռքերով լուծելն է:

Տիկնայք եւ պարոնայք, Ուզում են հատուկ ընդգծել, որ «Իմ քայլը» շարժման ամենակարեւոր առաքելությունը Քաղաքացու հաղթանակի ապահովումն է: Հայաստանի քաղաքացին պետք է համակվի հաղթողի, հաղթածի զգացողությամբ եւ որեւէ բան չպետք է նսեմացնի այդ զգացողությունը: 90-ականների սկզբին Հայաստանի քաղաքացուն համակած այդ զգացողությունը հետեւողականորեն ջախջախվել է բոլոր մակարդակի ընտրությունների արդյունքների հետեւողական կեղծման պատճառով: Եւ իմ համոզմունքն

այն է, որ Հայաստանի պրոբլեմները խորացել են ընտրությունների կեղծման, այսինքն՝ ժողովրդի կամարտահայտումը աղավաղելու արտավոր եւ շարունակական պրակտիկայի ներդրումից հետո:

Մեր կառավարության ամենամեծ առաքելությունը, ըստ այդմ, համարում են ազատ, արդար, թափանցիկ, անառարկելի ընտրությունների ինստիտուտի վերականգնումը, ինչի համար պետք է գոյություն ունենա ոչ միայն ուժեղ քաղաքական կամք, այլեւ օրենսդրական հստակ երաշխիքներ: Սրա համար անհրաժեշտ է բացառել կրկնաքվեարկությունների որեւէ հնարավորություն, ինչի երաշխիքը պետք է ստեղծել քվեարկողների մատնահետքերի միասնական բազայի ստեղծման եւ Հայաստանից բացակա անձանց ակտիվ ընտրական ցուցակներից հանելու միջոցով:

Պիտի ի սպառ բացառվի ընտրակաշառքի բաժանումը եւ առաջիկայում կստեղծվի մասնագիտացված իրավապահ մարմին, որը պրոֆեսիոնալ կերպով կզբաղվի ընտրակաշառքները բացառելու եւ ընտրական այլ հանցագործությունները հետաքննելու կարելու գործով:

Ամեն դեպքում, մեզ համար ակնհայտ է, որ ընթացիկ քաղաքական գործընթացը պետք է պսակվի արտահերթ խորհրդարանական ընտրություններով: Թե կոնկրետ ինչ մեխանիզմներով պետք է իրականացնել արտահերթ ընտրությունների անցկացումը, առանձին քննարկման թեմա է: Բայց արտահերթ խորհրդարանական ընտրությունները հնարավորինս կարճ ժամկետներում անխուսափելի են՝ որպես Հայաստանում ժողովրդի անշրջելի իշխանության հաստատման եզրափակիչ փուլ:

Տիկնայք եւ պարոնայք, սիրելի հայրենակիցներ, այս ելույթում ես չանդրադարձա բազմաթիվ կարեւոր ոլորտների եւ առաջնահերթությունների, որոնք, իսկապես, չափազանց կարեւոր են: Ես դա կանեն կառավարության գործունեության առաջնակա քննարկումների ժամանակ: Ուզում են ելույթս ավարտել այս պահի ամենակարեւոր արձանագրմամբ: Հայաստանը եւ հայ ժողովուրդը վերածնունդ են ապրում, ազգային եւ պետական զարթոնքի մի երազային ժամանակաշրջան: Այս զարթոնքն անկասելի է ու անշրջելի: Եւ այսօրվա քննարկումն այն մասին չէ, թե ով ընտրվի Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ: Այս քննարկումն այն մասին է, թե ով է կիսում սեփական ժողովրդի ցնձությունը, բերկրանքն ու երջանկությունը եւ ով է, որ իրեն չի կարող երջանիկ զգալ, քանի դեռ չի դժբախտացրել սեփական ժողովրդին:

Վիճակը նետված է, ժողովուրդը հաղթանակած է, եւ ժողովրդի հաղթանակն ու ցնձությունը պետք է արձանագրվի հենց այսօր տեղի ունենալիք քվեարկության արդյունքներով: Եւ ուրեմն կեցցե ազատությունը, կեցցե Հայաստանի Հանրապետությունը, կեցցե Արցախի Հանրապետությունը, կեցցե մենք եւ մեր երեխաները, որ ապրում ենք ազատ եւ երջանիկ Հայաստանում:

«Մարդկային բավարար որակներ ունենալու դեպքում կիրականացնենք ցանկացած թռիչք»

սկիզբը՝ էջ 15

- Գնարավոր համարում եք Հայաստանում «Սինգապուրյան հրաշքի» իրագործումը: Եթե այո՝ ապա ո՞ր ոլորտի շնորհիվ:

- Ես համարում եմ, որ «Սինգապուրյան հրաշքի» ժամանակն արդեն անցել է, եւ կրկնելն իմաստ չունի: Իր ժամանակի համար դա, միգրացիոն, ճիշտ քայլ էր: Ասում եմ՝ միգրացիոն, քանի որ Սինգապուրն իր հիմնական դերը դեռ չի լուծել: Այնտեղ չկա իրական ժողովրդավարություն: Եվ հնարավոր է, որ այդ հրաշքն ավարտվի մղձավանջով: Եվ ինձ թվում է, որ ժամանակակից հրաշքը կարող է լինել՝ շնորհիվ համաշխարհային ցանցի: Եվ հիմնվելու է ոչ թե պետության, այլ մարդկանց դերակատարության վրա: Ես հիմա զբաղվում եմ կրթությամբ, քանի որ երկրի ապագան մենք կապում ենք մարդկանց հետ եւ պետք է աշխատենք մարդկային որակների ուղղությամբ: Եվ մեք մենք ունենանք բավարար մարդկային որակներ, կունենանք ցանկացած թռիչք: Եթե չունենանք բավարար մարդկային որակներ, որեւէ իշխանավոր մեզ չի փրկի: «Սինգապուրյան հրաշքի» ժամանակ կային հստակ բաղադրատոմսեր, թե ինչպես պետք է գործացնել տնտեսությունը: Բայց եթե հիմա օգտագործենք այդ բաղադրատոմսերը, ոչինչ չի ստացվի, քանի որ դրանք արդեն երկրորդական

են: Հիմա զարգացումը կախված է նորարարությունից եւ ստեղծարարությունից:

- Ինչպե՞ս ծնվեցին «Այբ»-ի 8 արժեքները:

- Այդ հարցին ավելի լավ կպատասխանի տեր Մեսրոպը, քանի որ դա նրա առաջարկությունն էր, բայց երբ ծանոթացանք այդ գաղափարին, բոլորիս էլ այն ոգեւորեց: Այս արժեքները գալիս են փիլիսոփայությունից: Ցանկացած կրթական համակարգի խնդիրն աշակերտին ուղղորդելն է: Այս արժեքների թվում կարող էր լինել նաեւ հանդուրժողականությունը, բայց այն կարող էր միանշանակ չընկալվել եւ թյուր մեկնաբանությունների տեղիք տալ:

- Ի՞նչը կցանկանայիք փոխել ներկայիս «Այբ»-ում:

- Այդ բարեփոխումներն արդեն ընթանում են: Որպես դպրոց՝ մենք պետք է ավելի լավ կազմակերպվենք: Դպրոցն աճել է, եւ ներկայիս ռեսուրսներով մենք դժվարանում ենք շատ խնդիրներ ժամանակին լուծել: Երկրորդ՝ դպրոցը ոչ թե իր ոգեւորման աղբյուրը պետք է համարի հասուն եւ պատասխանատու մարդ ստեղծելը, այլ պետք է ստեղծի հստակ չափորոշիչներ, որոնցով մենք կհամոզվենք, թե արդյոք մեր շրջանավարտը պատրաստ է դառնալու հասարակության լիարժեք անդամ: Մեր ժամանակներում դպրոցի շրջանավարտները պետք է անցնեն աշ-

խատանքի: Պետք է բաց լինեն, ընդունեն իրականությունն այնպես, ինչպես կա, ոչ թե դպրոցի իրականությունից դուրս չկարողանան շատ պարզագույն հարցերում կողմնորոշվել: Ժամանակակից դպրոցն այն դպրոցն է, որտեղ ձեւավորվում է հասուն անձնավորություն:

- Ինչպե՞ս եք պատկերացնում «Այբ»-ը 5, 10, 20 տարի հետո:

- 5 տարի հետո «Այբ»-ը շատ փոխված չի լինի, բայց տարածքը շատ ավելի մեծ կլինի: Ես կարծում եմ, որ «Այբ»-ն ընդլայնվելու կարիք ունի, որովհետեւ շատերն են ձգտում հայտնվելու այս կրթական միջավայրում: Նոր մասնաճյուղեր կունենանք, եւ աշակերտների քանակն աճած կլինի: 10 տարի հետո, կարծում եմ, նախագծային ուսուցման այն միտումը, որը հիմա կա մեզ մոտ, ավելի խոր արմատներ կգցի: «Այբ»-ը կդառնա աշակերտների զարգացման կենտրոն: Կունենան ներքին ընկերություններ, որտեղ աշակերտները 10-11-րդ դասարաններից կներգրավվեն աշխատանքի մեջ: Հնարավոր է՝ այլ ընկերությունների լաբորատորիաներ բերվեն «Այբ»: 20 տարի հետո դժվար է պատկերացնել, քանի որ «Այբ»-ի նման դպրոցները գերիշխող կլինեն Հայաստանում: Արցախյան պատերազմի հետեւանքներն ավելի նվազ կլինեն, ինչը կնեոստեղծի կրթության համար

ճախատեսվող գումարը:

- Ի՞նչ գրքեր կան Ձեր սեղանին:

- Աստվածաշունչը: Իմ սեղանի գիրքն Աստվածաշունչն է: Ես դժվար թե կարողանամ նստել իմ աշխատանքային սեղանի շուրջ, եթե նրա վրա չլինի Սուրբ Գիրքը: Դպրոցում զբաղվածության պատճառով հազվադեպ եմ կարդում, բայց այն միշտ ինձ տրամադրում է, որպեսզի ճիշտ որոշումներ կայացնեմ: Ես ոչ միշտ եմ ընթերցում այն գրքերը, որոնք ինձ հետաքրքրում են: Ես մեծ հաճույքով կընթերցեի Ռեմարկ, Պրուստ եւ այլ գրողների: Վերջերս ընթերցեցի Գագիկ Գրիգորյանից նվեր ստացածս գիրքը՝ Կապիցայի դասախոսությունները, որոնք արվել էին դեռեւս 1940-ականներին: Որպես ֆիզիկոսի՝ ինձ համար շատ հետաքրքիր էր, եւ սկզբից մինչեւ վերջ հաճույքով ընթերցեցի:

- Մարդկային ո՞ր հատկանիշներն եք ամենաշատը կարելուում:

- Ազնվությունը, բարությունը եւ հոգատարությունը:

- Ո՞վ է Ձեզ համար եղել այն իդեալը, ում ցանկացել եք նմանվել: Որքանով եք նման Ձեր իդեալին այժմ:

- Ես երբեք որեւէ մարդու չեմ ցանկացել նմանվել: Ոչ միայն այն պատճառով, որ դա համարել եմ սխալ, այլեւ այն պատճառով, որ դա անհնար է: Նմանվելը դառնում

է նմանակել: Բայց եղել եմ կոնկրետ մարդկանց կոնկրետ բնավորության գծեր, որոնք ցանկացել եմ իմ մեջ զարգացնել, եւ առիթի դեպքում շփվել եմ այդ մարդկանց հետ:

- Ավելի դժվար է լինել ուսուցիչ, թե՞ տնօրեն:

- Տնօրեն: Տնօրենն «ուսուցիչ +» է: Ես համարում եմ, որ տնօրենը պետք է դասավանդի: Երբ ես սկսեցի դասավանդել, տնօրենի իմ որակներն աճեցին: Տնօրենն այն ուսուցիչն է, որը ստանձնել է հավելյալ պարտավորություններ:

- Ի՞նչ սպորտաձեւով եք հետաքրքրվում:

- Դիտելու տեսանկյունից իմ սիրելի սպորտաձեւը ֆուտբոլն է: Շատ եմ սիրում բասկետբոլ եւ խաղալ, եւ դիտել: Շատ եմ սիրում նաեւ մեծ թենիս: Ես սիրում եմ զբաղվել յոգայով եւ լեռնադահուկային սպորտաձեւերով:

- Ինչպե՞ս եք կազմակերպում Ձեր հանգիստը:

- Ես նախընտրում եմ ակտիվ հանգիստ: Չեմ սիրում պառկել ծովափին եւ նայել արեւին: Սիրում եմ բայդաթկա քշել եւ վրամային կյանք վարել: Այդ ամենն ինձ համար շատ հետաքրքիր է: Երկրորդ՝ սիրում եմ ինչ-որ բան կառուցել կամ մոգոնել: Երրորդ՝ ինչ-որ բան՝ կապված արվեստի հետ՝ երաժշտություն, պար, տեսողական արվեստ:

Վահե ԴԱԲԱՂՅԱՆ

Սերունդ

«Մեզ անհրաժեշտ չէ գենդերային հավասարություն»

Թեեւ օրն ուրբաթ էր ու սնահավատության համաձայն՝ պետք է «տխուր» լինեիր, «Այբ»-ում մթնոլորտը ոգեւորիչ էր: Տնտեսագետ, շախմատիստ եւ «Ճամփորդ» շաբաթաթերթի գլխավոր խմբագիր Արիանա Կառիլին ունեցավ շատ անկեղծ եւ հետաքրքիր գրույց «Այբ»-ի աշակերտուհիների հետ՝ գենդերային հավասարության եւ կանանց հաջողակ կարիերայի գրավականների մասին: «Էլ ի՞նչ գենդերային հավասարություն, եթե հանդիպմանը ներկա էին միայն աղջիկները», - կասեք դուք: Արիանան բոլոր ներկաներին ապշեցրեց իր առաջին իսկ մտքով, ու հասկանալի դարձավ, որ հանդիպումը չի ընթանալու այնպես, ինչպես սպասում էինք:

- Գենդերային հավասարություն գոյություն չունի: Եթե կարծում եք՝ տղամարդիկ ու կանայք հավասար են, ապա դուք արհամարհում եք կենսաբանությունը, ունեցեք մեր հյուրը:

Այդ օրը մենք բնավ չպետք է բացահայտեինք, որ կանայք պետք է պահանջեն հավասարություն: Ըստ Արիանայի՝ խնդիրը հավասարությունը չէ: Պարզապես հասարակությունը կանանց եւ տղամարդկանց միջև հնարավորություններով չի ապահովում: Պետք է պահանջել ոչ թե հավասարություն, այլ նմանատիպ պայմաններ, լինի դա աշխատավայրում, դասարանում, թե ընտանիքում:

Արիանան ընդգծեց, որ մույնիսկ սկանդինավյան երկրներում, որտեղ պետությունը ստեղծել է

«ամենահավասար» միջավայրը սեռերի համար, կանայք նախընտրում են ավելի «կանացի» մասնագիտություններ, ինչպես բժշկությունը կամ ուսուցչությունը: Նույնիսկ այնտեղ քչերն են շարունակում ուսումնասիրել տեխնոլոգիաների կամ նման «տղամարդկային» ոլորտներ: Արիանան նշեց՝ ինքը դեմ է ժամանակակից ֆեմինիստներին, որոնք փորձում են արհեստականորեն հավասարեցնել եւ կանանց ուղղորդել դեպի այդ ոլորտներ:

Արիանան մեզ պատմեց, որ նա մույնպես առջևվել է նման խնդիրների: Հայաստանում սկզբում նրա համար բարդ է եղել, որովհետեւ «հայ չէ», «աղջիկ է»... Նա մեզ տվեց 6 խորհուրդ, թե ինչպես վարվել անհավասար հնարավորություններով միջավայրում:

1. Մի՛ համեմատվեք այլ կանանց հետ ու արժանի մրցակից կղառացեք տղամարդկանց համար:

Սպորտում տղամարդիկ ավելի շատ են վարձատրվում, քան կանայք: Շատերը դա նորմալ են ընդունում, որովհետեւ գոյություն ունեն ֆիզիկական հնարավորությունների տարբերություններ, եւ երկու սեռերը չեն կարող մրցակցել: Սակայն մույն իրավիճակը նաեւ շախմատում է, որը մրցակիցների մտավոր կարողությունների համեմատությունն է, ոչ թե ֆիզիկական: Արիանան պարզաբանեց, որ պատճառն այն է, որ շախմատի ողջ պատմության մեջ կանայք միայն այլ կանանց հետ են խաղացել

ու չեն փորձել տղամարդկանց հարթել: Նա նշեց, որ ինքը կանանց հետ շատ չէր խաղում եւ ուժը չափում էր հիմնականում տղամարդկանց հետ: Թեեւ բազմիցս պարտվել է, վաստակել է տղամարդկանց հարգանքը եւ կարողացել է կատարելագործվել:

2. Երբեք մարդու սեռը: Մի՛ վախեցեք տղաների հետ մրցակցելուց, հակառակը՝ ապացուցեք, որ արժանի մրցակից եք: Սա է հարգանք եւ հնարավորություններ ձեռք բերելու գրավականը»:

3. Ունեցե՛ք սեփական կարծիք, որին հասել եք՝ առանց օգնության:

Արիանան ժխտեց այն կարծիքը, թե կան կանայք, որ ամեն ինչին ինքնուրույն են հասել: Ուժեղ կանանց հետեւում միշտ լինում են քաջարեւոյող եւ օգնող տղամարդիկ (մենտորներ): Արիանայի առաջին մենտորը նրա հայրն էր, իսկ հետո՝ շախմատի ուսուցիչը: Ըստ մեր հյուրի՝ առանց այդ աջակցության նա չէր ունենա այդքան հաղթանակներ:

Մինչ այժմ նա իրեն շրջապատում է նման մարդկանցով: Նրա 5 լավագույն ընկերները տղամարդիկ են, որ միշտ պատրաստ են նրան աջակցելու:

«Կանանց ինքնավստահության պակասը հիմնականում տղամարդկանց պատճառով է, քանի որ թերագնահատում են կանանց: Տղամարդիկ պետք է կանանց ուղղորդեն եւ տարածեն այդ գաղափարը նաեւ այլոց շրջանում: Այսպես կունենանք հարգալից հասարակություն»:

3. Ունեցե՛ք սեփական կարծիք, որին հասել եք՝ առանց օգնության:

Միշտ պաշտպանե՛ք ձեր կարծիքը եւ համոզված եղեք դրա ճշմարտացիության մեջ: Լավ կարծիք ձեւավորելու համար շատ կարողացեք եւ մինչ կարծիք արտահայտելը գիտակցեք, որ չեք ազդվել այլ մարդկանցից եւ ինքնուրույն եք հասել այդ մտքին: Անհատականության գիտակցումը

մանրուքներից է երեւում:

4. Լսե՛ք այն մարդկանց, որոնց համաձայն չեք:

Միայն բանավեճի շնորհիվ կարող եք լիովին համոզվել ձեր սկզբունքների իրավացիության մեջ: Փաստարկումը բոլոր գիտությունների հիմքն է, սակայն լավ հիմնավորելու համար անհրաժեշտ է լսել այն մարդկանց, որոնց համաձայն չեք: Սովորաբար այն մարդիկ, որ չեն սիրում լսել այլ կարծիքներ, դառնում են ինքնամոտիպ եւ ի վերջո սխալվում են:

5. Տղամարդկանց նկատմամբ մեր առավելությունը լսելու ունակությունն է:

Մենք խոնարհ ենք: Միշտ լսում ենք դիմացիին ու կարեկցում: Դա մեր սեռի առավելությունն է: Մի կորցրեք այն:

6. Հավասարակշռե՛ք ձեր կյանքում կարգը եւ քաոսը:

Կան մարդիկ, որ նախընտրում են ապրել առանց կարգուկանոնի եւ «ուղղակի վայելում են կյանքը»: Նման կյանքն աննպատակ է դառնում, իսկ չափից շատ կարգուկանոն անհետաքրքիր է: Լիարժեք ապրելու համար անհրաժեշտ է հավասարակշռել կառուցվածքային եւ քաոսային տարրերը:

Արիանայի խոսքից հետո մասնակիցները հարցեր էին հղում հյուրին: Հանդիպումն ամփոփվեց հետեւյալ խոսքով. «Կյանքի իմաստը չպետք է լինի երջանկություն փնտրելը: Ես չեմ հավատում երջանկությանը: Ես հավատում եմ իմաստին»:

Բնար ՕՅԱՆՉԱՆՅԱՆ

Հետահայաց

Հյուսիսային համալսարանը ստացավ լիիրավ հավատարմագրում

2018 թվականի մարտի 20-ին Հյուսիսային համալսարանը ՈԱԿ-ի կողմից ստացավ ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում չորս տարի ժամկետով, ինչը բուհի անցած ճանապարհի, կրթության ոլորտում ունեցած լուրջ ներդրման, բնագավառի զարգացմանը միտված գործունեության լավագույն գնահատականն է:

Մայիսի 7-ին Հյուսիսային համալսարանում տեղի ունեցած միջոցառման ժամանակ Որակի ապահովման ազգային կենտրոնի կողմից բուհին հանձնվեց ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման վկայականը:

Փաստենք, որ բուհն այս պահի դրությամբ հանրապետությունում միակ կրթօջախն է, որն արժանացել է երեք հավատարմագրման (2001թ.՝ անժամկետ, 2015 թ.՝ 2 տարով պայմանական, 2018 թ. մարտին լիիրավ ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում)՝ միաժամանակ նպաստելով հավատարմագրման գաղափարի արժեւորմանն ու գործընթացի զարգացմանը ողջ հանրապետությունում:

2017-18 ուսումնական տարում Հայաստանի Հանրապետությունում ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում անցան ընդամենը 5 բուհ, որից 3-ը՝ 2 տարի պայմանական ժամկետով, իսկ Հյուսիսային համալսարանը ստացավ հավատարմագրում 4 տարի ժամկետով:

Հատկանշական է այն, որ համալսարանն առաջիններից մեկը կարելի էր հավատարմագրման գաղափարը՝ գործընթացի մեջ ներգրավվելով հիմնադրման օրվանից: Ավանդը հիմնավորելու համար հետադարձ հայացք նետենք քսաներկու տարիների ընթացքում այդ ուղղությամբ համալսարանի ու նրա ղեկավարության կատարած աշխատանքներին:

Այլընտրանքային բարձրագույն կրթական համակարգը մեզանում սկսեց ձևավորվել XX դարի 90-ական թվականներին: «Կոոպերատիվների մասին» օրենքի համաձայն հիմնադրվեցին մի շարք ոչ պետական բուհեր եւ մինչեւ 1999-ին ընդունված «Կրթության մասին» օրենքի կիրարկումն այդ հաստատությունները գործում էին նախկին տարիներին արձանատվորված ավանդույթներով՝ պետական բուհերի հետ կողք-կողքի: Սակայն, նրանց թվաքանակի աճին զուգընթաց, սկսվեց նաեւ խտրականության քաղաքականությունը, որի արդարացի կարգավորման հիմքերը նախանշված են 1999-ի ապրիլին ընդունված «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքում:

Հարկ ենք համարում նշել, որ վերոհիշյալ օրենքը բավականին հաջողված էր եւ լիովին արդար մրցակցային կրթության ու որակի հիմքեր էր ապահովում: Մինչեւ 1990-ական թվականները գործող բարձրագույն կրթական համակարգը մենաշնորհային էր եւ կարգավորվում էր այլ սկզբունքներով, իսկ 1990-ականներից ձևավորվող այլընտրանքային համակարգը կարգավորման նոր խնդիրներ էր պահանջելու, որոնց մեջ մեզ համար նորն ու առավել անհրաժեշտը պետական կամ այլընտրանքային հավատարմագրման գաղափարն է, որին մենք բարձրագույն դպրոցի խորհրդային համակարգի ղեկավարներս ու դասախոսներս, ծանոթ էլ չէինք:

1999-ին «Կրթության մասին» օրենքի ընդունման հետ գրեթե միաժամանակ Շաղկառում էվրախորհրդի նախաձեռնությամբ գումարվեց բարձրագույն դպրոցի աշխատողների միջազգային կոնֆերանս, որին մասնակցում էին մեր տարածաշրջանի եւ եվրոպական շատ պետությունների բուհերի ղեկավարներ, կրթության կառավարման մարմինների եւ շահառու միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, պետական պաշտոնյաներ:

Այդ կոնֆերանսի ընթացքում մեզնից շատերը համոզվեցին, որ նոր համակարգ ենք մտել, պարտավորված ենք աշխատել նորովի եւ առաջին հերթին պետք է ընդունել հավատարմագրման գա-

ղափարի անհրաժեշտությունը՝ որպես որակի ապահովման եւ մրցակցության արդյունքների գնահատման կարելու միջոց:

Ի դեպ, վերը հիշատակված «Կրթության մասին» օրենքի 42-րդ հոդվածով նախատեսված է պետական բուհերի եւ նրանց մասնագիտությունների պարտադիր պետական հավատարմագրում, չհավատարմագրված պետական բուհերի գոյությունը օրենքով բացառվում է:

Այս ամենից էլ ներկա տողերիս հեղինակի շուրջ համախմբվեցին մեկ տասնյակ ոչ պետական բուհերի ղեկավարներ եւ մենք «Ոչ պետական բուհերի համագործակցություն» միության ձևաչափով սկսեցինք պայքարել ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգում հավատարմագրման կամ պետական հավատարմագրման գործընթացը սկսելու համար:

Այդ տարիներին հանրապետությունում պետական հավատարմագրման համար չկային անհրաժեշտ կառույցներ: Չկային նաեւ ոչ պետական, ոչ էլ մասնավոր փորձագիտական, նույնիսկ ավանդաբար գործող բարձրագույն մասնագիտական կրթական ծրագրերով որոշ մասնագիտությունների գծով մասնագիտական չափորոշիչներ:

Շահագրգիռ մի խումբ ղեկավարների միջոցներով մենք Ռուսաստանից բարձրագույն մասնագիտական կրթության չափորոշիչների փաթեթներ բերեցինք եւ սեփական ուժերով թարգմանեցինք հայերեն: Մյուս կողմից էլ՝ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների աշխատակիցների ժողովներ էինք հրավիրում հավատարմագրման գաղափարի անհրաժեշտությունը նրանց իրազեկելու նպատակով: «Կարծիք» հաղորդաշարի միջոցով մեկ տասնյակ բուհերի մասին հաղորդումներ կազմակերպեցինք՝ այդ բուհերում իրականացվող մատչելի բարձրագույն կրթության առանձնահատկությունները հասարակությանը ներկայացնելու համար: Այդ տարիներին իմ շուրջն էին համախմբվել մի խումբ մվիրյալներ, որոնցից հիշատակման են արժանի «Համագործակցություն» միության գործադիր քարտուղար (հետագայում՝ մշա-

կույթի նախարար Թամարա Պողոսյանը), Հայբուսակ համալսարանի ղեկավար, պրոֆեսոր Անահիտ Հարությունյանը, Մովսես Խորենացու անվան համալսարանի ղեկավար Արթուր Աղաբաբյանը, Ինտերլինգվա լեզվագիտական համալսարանի ղեկավար, պրոֆեսոր Իվետա Առաքելյանը, Դատական փորձագիտության ինստիտուտի ղեկավար, պրոֆեսոր Ազատ Թադևոսյանը եւ ուրիշներ:

Առանձնահատուկ հիշատակման է արժանի երջանակահիշատակ պրոֆեսոր Լորիս Քալաշյանը, ով մասնավոր ուսումնական հաստատությունների «Ինտելեկտ» միության նախագահն էր եւ «Հայկական Բաց համալսարանի» ղեկավարը: Նա լիովին վստահ էր մեր ուժերին եւ բոլոր միջոցառումներին մասնակցում էր մեր առաջարկած որոշումների ընդունմանը եւ իրականացմանը նպաստելու առաքելությամբ:

Ոչ պաշտոնական միջոցներով շրջանառության մեջ դրված պետական հավատարմագրման փորձնական փուլը մեզ հաջողվեց սկսել 2000 թ. Կամերային թատրոնում գումարված «Համագործակցություն» միության համաժողովից, որի քննարկմանն էր դրված բարձրագույն կրթության ոչ պետական համակարգի առաջիկա խնդիրները եւ դրանց հաղթահարման ուղիները:

Համաժողովին հրավիրված էին ներկայացուցիչներ ՀՀ ԱԺ-ից եւ ՀՀ կառավարությունից: Բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարար Էվլարդ Ղազարյանի ելույթի ընթացքում նրան հարցրեցին. «Հնարավոր է՞ր համարում այս ուսումնական տարվա ամփոփիչ ատեստավորման քննությունները կազմակերպել Ձեր կողմից կազմված քննական հանձնաժողովների միջոցով որպես պետական հավատարմագրման փորձնական փուլ»: Նախարարը դրական պատասխանեց տրված հարցին եւ հետագայում հաղթահարեց մեծ դժվարություններ: 1999-2000 ուսումնական տարվա ավարտին ԿԳ նախարարի հրամանով մեկ տասնյակ ոչ պետական բուհերի ամփոփիչ ատեստավորման քննությունները ընդունեցին նախարարի կողմից կազմված պետական քննական հանձնաժողովները: Հյուսիսային համալսարանում

ավարտական կուրսեր կային «Լրագրություն», «Ձեռնարկությունների տնտեսագիտություն եւ կառավարում», «Օտար լեզու», «Տարրական կրթության մակավորություն եւ մեթոդիկա» մասնագիտությունների գծով, «Իրավագիտություն եւ քաղաքագիտություն» մասնագիտությունը համալսարանում լիցենզավորված էր 5-ամյա դիպլոմավորված մասնագետի կրթական ծրագրով:

Վերը հիշատակված բոլոր 4 մասնագիտությունների գծով մեր համալսարանի շրջանավարտները հաղթահարեցին պահանջված շեմը՝ 60%-ից բարձր առաջադիմություն ցուցաբերելով յուրաքանչյուր քննական առարկայի մասով:

Ամփոփիչ ատեստավորման քննությունները 2000-ին հաջողությամբ հանձնեցին նաեւ արդեն Հյուսիսային համալսարանի Ալավերդի քաղաքի «Թունանյան» մասնաճյուղի շրջանավարտները՝ իրենց մասով նույնպես ապահովելով 60%-ից բարձր առաջադիմություն ամեն մի մասնագիտության յուրաքանչյուր քննական առարկայից: Ի դեպ, նրանք ոչնչով չէին զիջում 4 տարի շարունակ մայրաքաղաքում սովորողներին, ավելին շատ դեպքերում նույնիսկ գերազանցում էին:

Իհարկե, 2000 թ. Հյուսիսային համալսարանը պետական հավատարմագիր չստացավ, որովհետեւ կառավարության սահմանած կարգով պետական հավատարմագրման համար յուրաքանչյուր մասնագիտության գծով անհրաժեշտ է 2 տարվա ամփոփիչ ատեստավորման դրական արդյունք, իսկ մյուս կողմից՝ դեռեւս կառավարության որոշումն էր կայացել 2000-ի քննությունը օրինական ճանաչելու մասին:

2001-ի գարնանը երջանակահիշատակ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը հատուկ գրությամբ իրազեկեց տողերիս հեղինակ, «Համագործակցություն» միության նախագահին առ այն, որ կառավարության որոշմամբ արդեն իրականացվելու են պետական հավատարմագրման գործառնություններ եւ որ 2000-ին կազմակերպված փորձնական ամփոփիչ ատեստավորման քննությունները պաշտոնապես ճանաչվելու են որպես հավատարմագրման գործընթացի

առաջին տարվա օրինական ամփոփիչ ատեստավորման քննություններ:

Այսինքն՝ պաշտոնապես ընդունվեց, որ ոչ պետական բուհերի այն մասնագիտությունները, որոնց գծով 2000-ին հաջողությամբ իրականացվել են պետական ամփոփիչ ատեստավորման քննություններ նախարարության հանձնաժողովի միջոցով, նույն գործընթացը 2001 թ. հաջողությամբ հաղթահարելու դեպքում կարող են ստանալ պետական հավատարմագիր, իսկ 2000-ին եւ 2001-ին դրական գնահատականներով ամփոփիչ ատեստավորում անցած շրջանավարտներն իրավունք ունեն ստանալու պետական մոնոլի դիպլոմ ավարտական փաստաթուղթ:

Մեր ամենօրյա ջանքերը տվեցին իրենց պտուղները. 2000-ի հուլիսին (որոշում թիվ 372) կառավարությունն արդեն հաստատել էր Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների եւ դրանց մասնագիտությունների պետական հավատարմագրման կարգը, աստիճանաբար սկսեցին ձևավորվել պետական հավատարմագրման կարգով նախատեսված պետական եւ հասարակական կառույցներ: Կառավարության՝ 2000 թ. հունիսի 23-ի թիվ 344 որոշմամբ հաստատվեց Հայաստանի Հանրապետության ԿԳ նախարարության «Լիցենզավորման եւ հավատարմագրման ծառայություն» պետական հիմնարկի կազմադրությունը, սկսեցին հիմնադրվել անհրաժեշտ փորձագիտական ոչ պետական կառույցներ՝ իրավաբանական անձի կարգավիճակով: Առաջին անգամ մեր հանրապետությունում իրականացվող պետական հավատարմագրման գործառնությունից հետ կապված իրավական նորմերը շահառու կազմակերպություններին իրազեկելու նպատակով 2001-ին մեր կողմից հրատարակվեց համապատասխան տեղեկատու:

2001թ. Հյուսիսային համալսարանը 5 մասնագիտությունների գծով մասնակցեց արդեն կառավարության որոշմամբ կազմակերպված պետական հավատարմագրման գործընթացին: Հյուսիսային համալսարանն այդ գործընթացին մասնակցող ամենաերիտասարդ բուհն էր, որը մեծ դժվարություններ հաղթահարելով, բավարարեց պետական հավատարմագրման կարգով նախատեսվող պահանջները:

Համալսարանը դժվարին, բայց արդար ու պատվաբեր մասնաճյուղի արդյունքում 2001 թ. նոյեմբերին պետության կողմից հավատարմագրվեց առաջին անգամ, ինչը մեզ համար իսկապես հաղթանակ էր:

2001-ի հոկտեմբերի 30-ին «Լիցենզավորման եւ հավատարմագրման ծառայության» կողմից նախարարությանը առաջարկ էր ներկայացվել Հյուսիսային համալսարանին պետական հավատարմագիր տալու մասին, իսկ նույն օրը ԿԳ նախարար, ակադեմիկոս Էդուարդ Ղազարյանը իր դիմումի համաձայն ազատվել էր պաշտոնից:

Հարունակությունը՝ էջ 19

Մեր փոստից

Հավերժության ճամփան

Արարատ քաղաքի թիվ 4 հիմնական դպրոցում տոն էր, ուրախ հանդես: Մեծ ոգեւորությամբ ու հպարտությամբ իրենց առաջին քայլերն էին կատարում առաջին ք դասարանի սաները՝ դասուհի Ջ.Բարսեղյանի գլխավորությամբ: Փոքրիկ արեւները ողջունում էին ներկաներին իրենց գեղեցիկ կատարումներով, երգ ու պարով. չէ՞ որ Այբբենարանի հանդեսն էր: Մեկը մյուսից գեղեցիկ ու հետաքրքիր կերպարներ, հնչելու խոսք եւ ուրախ երգեր:

Փայլուն էին առաջին դասարանցիներն իրենց եւ տեսքով, եւ խոսքով: Արեւի լույսն ու փայլն էին փոխանցում ներկաներին: Մեզ մտովի տեղափոխում էին գեղարվեստի դար, երբ Մաշտոցն ստեղծում էր հայոց այբուբենի տառերը: Լուռ ու մտախոհ քայլում էր Մաշտոցը՝ մերթընդմերթ նայելով շուրջը, իսկ աշակերտները, կրկնելով՝ դու հար ուսուցիչ, մենք հար աշակերտ տողերը, չէին հեռանում իրենց ուսուցչից:

Մեր հավերժությունը մեր մայրենի լեզվի, մեր հավատքի ու մեր հայրենիքի նկատմամբ դրսեւորած սիրո մեջ է: Դա նկատելի էր, երբ հայ մայրերը, անգամ Դերգորի անապատում, գաղթի ճանապարհին մատներով գրելով ավազի վրա, իրենց զավակներին՝ մեր հետնորդներին, սովորեցնում էին հայոց այբուբենի տառերը: Անգամ այս գործը տողերը հասկանում ու ըմբռնում էին վեցամյա սաները:

Իրենց իսկ տողերից ոգեւորված ու ոգեշնչված՝ բեն բարձրացան փոքրիկ զինվորները, ովքեր հետագայում պիտի պաշտպանեն մեր երկրի սահմանները: Եվ որքան նկատելի էր նրանց սերը հայրենիքի ու մայր լեզվի նկատմամբ:

«Սիրելի՛ դասուհի, արդեն քանի՞-քանի՞ սերունդներ եք ճանապարհել դեպի մեծ կյանք, - դրվատանքի իր խոսքում նշեց դպրոցի տնօրենը՝ տիկին Փանոսյանը, - այսօր էլ կրթում ու դաստիարակում եք Ձեր սաների երեխաներին, ովքեր հենց այսօր իսկ Ձեր հպարտությունն են»:

Մարինե ՄԵԼՈՅԱՆ

Մեր ու երգ է իմ հոգին

Գյումրու «Ֆոտոն» վարժարանի հանդիսությունների դահլիճում արտասովոր եռուգետ էր. 9-րդ «բ» դասարանը ներկայացնում էր հերթական միջոցառումը՝ «Մեր ու երգ է իմ հոգին» վերտառությամբ (հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցչուհի՝ Կարինե Սարգսյան):

Դահլիճի պատշաճ տեսքը, թեմատիկ ձևավորումը ներդաշն էին միջոցառմանը: Բանիմաց ուսուցչուհու հմտության շնորհիվ սերը ներկայացվում է՝ որպես Աստվածային ուժ եւ զորություն, զարնան զարթոնք ու աշխարհաստեղծ էություն:

Հոգեպարար երաժշտությունն ու սամուլը բոլորին պարուրում են ջերմության, սիրո, հավատի ելելներով:

«Մեր» բառը արտաբերվում է շխարհի տարբեր լեզուներով: Իսկ բանաստեղծությունների ընտրանին ընդգրկում է հայերենի բոլոր փուլերը՝ գրաբար, միջի հայերեն, արեւմտահայերեն ու մերօրյա լեզու: Սովորողները ներկայացնում են համաշխարհային քնարերգուների ստեղծագործությունները, դրանք համարում համապատասխան երգով, պարով, բեմականացմամբ ու կերպավորումով:

Կարինե Սարգսյանի ստեղծագործ աշխատանքի ու աշակերտների ջանքերի շնորհիվ միջոցառումը վերածվեց սիրո յուրօրինակ տոնի:

Հասմիկ ՀԱԿՈՒՅԱՆ

Հյուսիսային համալսարանը լիիրավ հավատարմագրում ստացավ

սկիզբը՝ էջ 18

Ինձ համար մեծ խորհուրդ կար այն բանում, որ Հյուսիսային համալսարանի պետականատարմազիրը լինի ԿԳ նախարար Էդ. Ղազարյանի ստորագրությամբ, քանի որ նրա հետ մենք մաքառման դժվարին ճանապարհ էինք անցել: Իմ խնդրանքով պարոն Ղազարյանը ներկայացավ նախարարություն եւ հավատարմագիրը ստորագրեց, ինչի համար եւս շնորհակալ եմ:

2001-ի նոյեմբերի սկզբին ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի դահլիճում հանդիսավորությամբ ՀՀ կառավարության եւ ԿԳ նախարարության ղեկավարության կողմից պետականատարմագիրը հանձնվեց Հյուսիսային համալսարանի ղեկավարին:

Համալսարանի հիմնադրման պահից համալսարանի լիցենզավորված մասնագիտություններից մեկի՝ մեծ պահանջարկ վայելող «Իրավագիտություն» մասնագիտության հավատարմագրումը 2001-ին չավարտվեց, քանի որ այդ մասնագիտությունը լիցենզավորված էր 5-ամյա դիպլոմավորված մասնագետի կրթական աստիճանով, եւ համալսարանը այդ մասնագիտության գծով 2001-ին թողարկեց առաջին շրջանավարտներին: 2001-ին վերոնշյալ մասնագիտության գծով կազմվեց փորձագիտական եզրակացությունը եւ բավարարվեցին առաջին տարվա ամփոփիչ ատեստավորման պարտադիր պահանջները, եւ 2001-02 ուսումնական տարում այդ ֆակուլտետում մենք արդյունավետ գործունեություն ծավալեցինք թե՛ Երեւանում, թե՛ Ալավերդի քաղաքում:

Իհարկե, ավարտական 5-րդ կուրսեցիների ուսումնական պարամունքները հիմնականում կազմակերպվում էին Երեւանում:

Ֆակուլտետի ուսանողներն այդ տարիներին հաջողությամբ մասնակցեցին Ֆիլիպ Ջեսաբի մրցույթին եւ արժանացան II կարգի մրցանակի: Առաջավոր ուսանողները պրակտիկ մասնագիտական գործունեություն էին իրականացնում նաեւ «Ամերիկյան երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի» աջակցությամբ Հյուսիսային համալսարանում գործող իրավաբանական կլինիկայում: 2002-ին համալսարանի «Իրավագիտություն» մասնագիտությամբ 5-րդ կուրսի ուսանողներն իրենց ավագ ընկերների նման հաջողությամբ մասնակցեցին նախարարության կողմից կազմակերպված ամփոփիչ ատեստավորման քննություններին: Նախորդ տարիների համեմատությամբ գործընթացը կազմակերպված էր շատ ավելի բարձր մակարդակով եւ բարյացակամությամբ մթնոլորտում:

2002 թ. մեր համալսարանում բարձրագույն մասնագիտական կրթական ծրագրով արդեն գործում էին 5 մասնագիտություններ: «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ մենք կարող էինք ունենալ եւս մեկ չհավատարմագրված նոր մասնագիտություն պահպանելով բուհի պետականատարմագրված լինելու կարգավիճակը: 2002-ին մեր հայտի համաձայն՝ ԿԳ նախարարությունը մեզ տվեց եւս մի նոր մասնագիտության լիցենզիա: Մասնագիտությունը մենք ընտրել էինք ՀՀ կրթական բարեփոխումների ռազմավարությանը ներդաշնակ, այսինքն, նոր եւ մեծ պահանջարկ վայելող մասնագիտություն, այն է՝ «Հաշվողական տեխնիկայի եւ ավտոմատացված համակարգերի ծրագրային ապահովում», 2007-ից կառավարության համապատասխան որոշման համաձայն արդեն «Ինֆորմատիկա եւ հաշվողական տեխնիկա»:

Կարճ ժամկետում այդ մասնագիտության գծով համալսարանը համարվեց գիտական աստիճան (կոչում) ունեցող բարձրակարգ պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմով՝ երեք դոկտոր-պրոֆեսոր եւ գիտության թեկնածուներ, 2004-05 եւ 2006-07 ուստարիներին հանրապետությունում կազմակերպված պետականատարմագրման գործընթացի շրջանակներում հաջողությամբ հավատարմագրվեց նաեւ այդ մասնագիտությունը:

Հավանաբար, ԿԳ նախարարությունն այս ցուցանիշի հաշվառմամբ է Հյուսիսային համալսարանին վստահել ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների նախորդ տարիների շրջանավարտների պետական նմուշի դիպլոմ ստանալու համար 2011-2012 թվականների մագիստրոսի կրթական ծրագրով շրջանավարտների ավարտական թեզի պաշտպանությունը «Իրավագիտություն» մասնագիտության գծով: Այն ամրագրված է ԿԳ նախարարի՝ 2011 թվականի սեպտեմբերի 15-ի N 1040-Ա/Ք հրամանում, որով վստահվել է Հյուսիսային համալսարանին եւս մասնագիտության պետական եւ ոչ պետական եւս 4 բուհերի՝ անցկացնել ոչ պետական բուհերի նախորդ տարիների շրջանավարտների պետական դիպլոմ ստանալու համար 2011-2012 թվականների մագիստրոսի կրթական ծրագրով շրջանավարտների ավարտական թեզերի պաշտպանությունը:

Հատկանշական է, որ ՀՀ ԿԳ նախարարի վերոհիշյալ հրամանում նշված բուհերի շարքում, որոնք պետք է անցկացնեն մագիստրական թեզերի պաշտպանությունը, առաջինը եւ առաջատարը Հյուսիսային համալսարանն է, որին բաժին է ընկել պետական նմուշի դիպլոմ ստանալու

համար մագիստրական թեզի պաշտպանության բոլոր հավակնորդների շուրջ 40%-ը, այն էլ այնպիսի բարձր վարկանիշ ունեցող մասնագիտության գծով, ինչպիսին իրավագիտությունն է: Վերը նշեցինք բարձրագույն կրթական ծրագրով համալսարանի եւ նրա 7 նոր մասնագիտության կրթական աստիճանների պետականատարմագրման մասին: Ավելացնենք, որ 2004-05, 2005-06 եւ 2006-07 ուսումնական տարիների ընթացքում մի քանի այլ ուսումնական հաստատությունների հետ միասին պետության կողմից հավատարմագրվեց նաեւ Հյուսիսային համալսարանի «Թունայան» բժշկական քոլեջը՝ «Զուրյական գործ» եւ «Ատամնատեխնիկական գործ» մասնագիտություններով, այսպիսով, 2007-ի դրությամբ արդեն տարբեր կրթական ծրագրով (աստիճաններով) Հյուսիսային համալսարանում պետականատարմագրված էր 9 մասնագիտություն: Համալսարանում ավելի ուշ լիցենզավորված եւ գործող «Հոգեբանություն» եւ «Հայոց լեզու եւ գրականություն» մասնագիտություններից վերջինը 2010-11 ուստարում հաջողությամբ անցել է փորձնական պետականատարմագրում:

Կրթության մասին ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ համալսարանի բոլոր մասնագիտությունների շրջանավարտների (աստիճանների) գծով շնորհվում է պետական ձեւաչափի դիպլոմ:

Բորիս ՄԱԿԻՉՅԱՆ
Հյուսիսային համալսարանի մասնակիցների (կառավարման) խորհրդի նախագահ

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Ըրակի մարզի «Գյումրու հ. 30 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի տեխնոլոգիայի (4 դասաժամ, տղաների խումբ), քիմիայի (5) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:

Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ: Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից: Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Ըրակի մարզի Գյումրու հ. 30 հիմնական դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0312) 3-10-72 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «Երեւանի հ. 104 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ֆիզկուլտուրայի (24 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:

Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ: Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից: Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Երեւանի հ. 104 հիմնական դպրոցում. հասցեն՝ ք. Երեւան, Աճառյան 5:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 61-84-50 հեռախոսահամարով:

Անձրեւի երաժշտությունը

սկզբը՝ «Կրթություն» թիվ 13, 16-17

Անձրեւային ալգորիթմ

Դիցուք այսպիսի հարց է տրվում՝ ե՞րբ ավելի շատ կթռչվեն անձրեւի տակ. եթե վազե՞ս, թե՞ դանդաղ քայլես:

Պատասխանն ամենեւին էլ այնքան պարզ չէ, որքան կարող է թվալ առաջին հայացքից: Եթե վազես, ավելի շուտ կհասնես քո վերջնակետին, եւ ավելի քիչ ժամանակ կմնաս անձրեւի տակ: Մյուս կողմից էլ՝ ինչքան մեծ է քո արագությունը, այնքան ավելի շիթեր է մարմինդ հատում շարժմանը ընթացքում: Չեղարար՝ շատ է թրջվում: Ստացվում է, որ պետք է փնտրել ինչ-որ ոսկե միջին: Այս խնդիրը մի քանի տասնյակ տարիներ մտածել է տվել ֆիզիկոսներին: Խնդիրը կարելի է ձեւակերպել այսպես. որոշել հորդառատ անձրեւի ժամանակ շարժման օպտիմալ ստրատեգիան:

Պարզվում է, որ խնդիրը չունի միարժեք լուծում: Իտալացի գիտնական Ֆրանկո Բոչչին գտավ, որ պետք է նկատի ունենալ տարբեր գործոններ. մարդու մարմնի մակերեսը, նրա հասակի ու լայնքի հարաբերությունը, քանու արագությունն ու ուղղությունը, կաթիլների անկյան անկյունը, դրանց չափերը: Իսկ թե ինչ չափով կթռչվի անձրեւի տակ հայտնվածը, ավելի շատ կախված է քանու ուղղությունից՝ այն համդիպակա՞ց է, թե՞ համընթաց:

Բոչչին, այնուամենայնիվ, խորհուրդ է տալիս վազել: Հանդիպակաց քանու ժամանակ՝ վազել առավելագույնս արագ: Համընթացի դեպքում՝ վազել քանու արագությանը մոտ արագությամբ:

Ընդ որում, թրջվելու շանտերը ավելի մեծ են լիքը-լիքը մարդկանց մոտ, նիհարներն ավելի երկար են չոր մնում:

Արիեստական անձրեւ

Պարող շատրվաններ. ձայնը, լույսն ու ջուրը ստեղծում են հրաշք տեսարաններ աչքի առաջ, արիեստական լճակներում: Երբեմն տպավորություն է ստեղծվում, որ դրանք ջրի շիթեր չեն, այլ իսկական պարողներ, որ երաժշտությունը հոգով ու սրտով են զգում: Իսկ տեղում գտնվողները վայելում են նաեւ ջրի ցիրուցան եղող մանր կաթիլների զովությունը: Այսօր պարող շատրվանները դարձել են քաղաքների ճարտարապետության ուրույն, դեմք ցույց տվող մաս:

...Ցուցադրություն լուսացիրով՝ Դուբայի, Բարսելոնայի, Երեւանի պարող շատրվանները ու հորդոր երեխաներին՝ ուսումնասիրել դրանց ֆիզիկական սկզբունքները եւ իմանալ՝ ինչ է գունավոր երաժշտությունը՝ որպես արվեստի տեսակ, որ հիմնված է ձայնային զգացողությունները լուսա-

յինի հետ համադրելու մարդու ընդունակության վրա: Սովորելու համար կան եւ տեսահոլովակներ, եւ լավ ձեռնարկներ. հետաքրքիր է, զարգացնող, կոլեկտիվ աշխատանքի մղող:

Ջուրը եւ նրա հիշողությունը

Մեզ համար կենսական նշանակություն ունեցող ջուրը գաղտնիքներ ունի, որոնցից շատերը դեռ նոր են պարզվում: Այն խիստ արտասովոր գերմոլեկուլներից է կազմված, ինչը նրան հնարավորություն է տալիս փոխվել արտաքին ազդակներից՝ լինի դա քիմիական, մեխանիկական, ինֆորմացիոն (միտք, երաժշտություն, աղոթք, արտասանված խոսք եւ այլն) եւ նաեւ պահել այդ հիշողությունը: Մարդու էներգետիկ վիբրացիան՝ մտքերը, խոսքը, երաժշտությունը, ազդում են ջրի մոլեկուլյար կառուցվածքի վրա: Համառոտ կարելի է այսպես ասել՝ ամեն բացասականին ջուրը պատասխանում է տձեւ կառուցվածքով, իսկ դրականին՝ արձագանքում համաչափ, նրբակազմ բյուրեղային տեսք ընդունելով: Ջարմանակ է, բայց օրինված սուրբ ջուրը բուժիչ է, չի փչանում: Վարկած կա նաեւ, որ թռչունների չուն նաեւ դեպի հալոցքային ու անձրեւային ջրերը գնալու բնագոյով է արվում, եւ այդ ամենը ծրագրավորված է բջջային մակարակով:

Գրական ընդմիջում - Լեոնիդ Ենգիբարյան. «Նրան, ով առաջինը իմացավ, թե ինչ է անձրեւը»

Անձրեւ՝ նշանակում է մենք տանն ենք, փափուկ ամպերով հոծ ծածկված մեր փոքրիկ երկրի վրա: Մենք ոչնչից չենք վախենում, մենք միասին ենք կրակի մոտ, որ վառել է արեւը շատ ու շատ դարեր առաջ եւ, կամացուկ պտտվելով հարմարավետ երկրի վրա, կարող ենք հանգստանալ, իսկ հետո նորից ստուգել, թե ինչ է այնտեղ... (http://life.mediamall.am/id=53664)

Ասուպային անձրեւ

Շատ հետաքրքիր ու գեղեցիկ երեւույթ է տիեզերական անձրեւը՝ ասուպային անձրեւը, ինչը մեծաթիվ ասուպների երեւալն է կարճ ժամանակամիջոցում: Բոպեում դրանք թիվը երբեմն հասնում է հազարի: Թվում է, թե երկնքից աստղեր են ցած թափվում՝ փայլատակելով, իրենց ետեւից երբեմն ժամերով չանցնող հետքեր թողնելով: Քանի որ այդ երկնքարերն ունեն միեւնույն տարածական արագությունները, թվում է, որ հոսքը կազմող ասուպները դուրս են գալիս երկնուլորտի միեւնույն կետից: Օդի մոլեկուլների հետ բախվելիս ասուպային մարմնի կիսմետրիկ էներգիայի մի մասը վեր է ածվում ջերմության, իսկ մյուսը ծախսվում է ատոմների գրգռման եւ

իոնացման վրա, որով պայմանավորվում է նրա լուսարձակումը: Ասուպների թիվը առավելագույնի է հասնում աղջամուղջին:

Ասուպային անձրեւի հնագույն գրառումներից են հայ մատենագրությունում պահված՝ 902թ.-ի եւ 1070թ.-ի աստղաբափերի մասին վկայությունները:

Անձրեւային քրեական գլուխկոտրուկներ

Քրեական գլուխկոտրուկները ոչ միայն սովորեցնում են ճիշտ մտածել ու վերլուծել, այլեւ զարգացնում են դիտողունակություն: Սուր միտքը, լավ հիշողությունը եւ երեւույթի մեջ թափանցելու ունակությունը պետք են ամեն տեղ: Ելնելով դասի թեմայից՝ կարելի է ընտրել համահունչ գլուխկոտրուկներ: Այդպիսի խնդիրներ շատ կան, օրինակ, գերմանական «Օլլենշպիգել» ամսագրում, որտեղ գլխավոր հերոսը տեսուչ Վարնիկեն է, նկարագրողը՝ Հարրի Պարշաուն:

Դասին կարելի է առաջադրել այդպիսի առաջադրանքներ՝ ներառելով եւ բոլոր ներկաներին (այդ թվում՝ հանդիսատեսներին, ակտիվացնելով նրանց), եւ խմբային բաժանում ու քննարկումներ (մրցույթ) կազմակերպելով:

Բերենք օրինակ:

Աշման երկարատեւ անձրեւներն սկսվելուն պես Վիմմերի ընտանիքը լքեց ամառանոցը եւ վերադարձավ քաղաք: Մինչ մեկնելը նա պայմանավորվեց իր հարեւան Գ.-ի հետ, որ վերջինս հետեւի իր տնտեսությանը: Նոր տարվանից մի քանի օր անց Գ.-ն զանգեց Վիմմերին եւ անհանգիստ ծայնով հայտնեց, որ ամառանոցը թալանված է: Վիմմերն անմիջապես դիմեց ոստիկանություն, եւ շուտով տեսուչ Վարնիկեն արդեն հարցաքննում էր Գ.-ին:

Վերջինս պատմեց.

- Գիշերը եւ կասկածելի աղմուկ լսեցի: Չնայած շատ ցուրտ էր, անմիջապես վեր կացա եւ մոտեցա Վիմմերի ամառանոցին: Նայեցի պատուհանին, բայց ապակիները սառել էին, եւ ոչինչ չկարողացա տեսնել: Այդ ժամանակ իմ շնչով փչեցի ու պատուհանի ապակու սառույցի վրա անցք բացեցի եւ լապտերովս լուսավորեցի: Սենյակում սարսափելի թափփվածություն էր: Առավտոր զանգեցի Վիմմերին ու ամեն ինչ պատմեցի:

- Հասկանալի է, - սառը տոնով նկատեց Վարնիկեն: - Խնդրում եմ հետեւել ինձ:

Հարց - Ինչու՞ տեսուչ Վարնիկեն Գ.-ին կասկածեց գողության մեջ:

(Պատասխան՝ պատուհանի ապակիները դրսից չեն սառչում, միայն ներսից: Դրանք փչելով հալեցնել սառցապատ պատուհանը՝ իզուր զբաղմունք է:)

Այժմ հարց՝ առանց պատասխանի: Պարշաուն նկարի հիման վրա. ինչու՞ այս մեքենայի վարորդը չէր կարող քիչ առաջ դիտմամբ վրաերթի ենթարկել ու վնասեր տիկնոջ ձեռքից փախած կատվի պոչը: Վարնիկեն ինչու՞ մերժեց տիկնոջ բողոքը:

Ամփոփում

Համացանցը հիանալի հնարավորություն է տալիս ընտրել եւ ապահովել համապատասխան երաժշտական ֆոն, որը «թեւացնում է» գիտականի՝ լարում պահանջող ուղեղը, ամպրոպին, կայծակին, մառախուղին ու ծիածանին դարձնելով արվեստ, միջոց՝ գիտականը բացատրելու համար: Այդ երաժշտությունը (եւ իրական բնական ձայները՝ ցուցադրվող զարմանահրաշ բնապատկերներով ու գեղանկարչական աշխատանքներով, եւ երգահանի ստեղծածները) ինչքա՞ն բարություն են պարունակում: Ուզում ես ձայնակցել այդ ձայներին՝ կյանքը հիասքանչ է, անձրեւի երաժշտությունը՝ անկրկնելի: Հասկանում ես այդ երաժշտության ակունքը եւ ուզում ես երագել, ուրախանալ, թախծել, թռչել, սիրել, ասել է՝ ապրել...

Երաժշտական հղումներ -

- <https://www.youtube.com/watch?v=KDLjE yZ3zTl>
- <https://www.youtube.com/watch?v=s-AoXUDMtQBI>
- <https://www.youtube.com/watch?v=tvvrW QvZ6ig>

Նկարչական հղումներ -

- <https://www.youtube.com/watch?v=ux51 TF88g4E>
- <https://www.youtube.com/watch?v=xkcFJ EDAVgE>
- <https://www.youtube.com/watch?v=J0q2 GKQ14E>

Ի դեպ, միջոցառմանը կարելի է նաեւ նկարչական ունակություններ ունեցող աշակերտներին տալ համաձայնարարություն՝ ստեղծել ճեպանկարներ անձրեւի թեմաներով ու նվիրել ուսուցիչներին: Նվազել ու երգել իմացողներին էլ՝ երգել (օրինակ՝ Արմինե Հայրապետյանի, Ռոբերտ Ամիրխանյանի եւ այլոց երգերից): Տպավորիչ է դասն ավարտել մթնեցված սենյակում՝ անձրեւի բնական ձայների ու հովանոցների տակ, որ ստեպ-ստեպ լուսարձակվում են կայծակի լույսերով...

Ջարուհի ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Արթիկի հ. 3 ավագ դպրոցի
ինֆորմատիկայի ուսուցչուհի

Փորձիր լրացնել

Գիտնականներ, գյուտարարներ, հայտնագործություններ

Յորիզոնական - 1. Ֆրանսիացի գիտնական, ֆիզիկոս՝ ժան .....: **4.** Ամերիկացի գյուտարար: Ստեղծել է «Ֆարվարդյան Սարկ 2», «Ֆարվարդյան Սարկ 3», «Ֆարվարդյան Սարկ 4» համակարգիչները: **6.** Ֆրանսիացի ինժեներ եւ գիտնական, առաջինն է արտածել ուղիղ եւ կոր չորսուների կորացած առանցքի հավասարումը՝ ծոման դեպքում՝ Ամրի .....: **7.** Անգլիացի գիտնական, ֆիզիկոս, եւ մաթեմատիկոս, նրա անունով է կոչվում կինեմատիկական մածուցիկության միավորը: **8.** Ամերիկացի գիտնական, ֆիզիկոս-տեսաբան, Նոբելյան մրցանակակիր՝ Յուզին .....: **9.** Ազգությամբ սերբ գյուտարար էլեկտրատեխնիկայի բնագավառում: Նրա անունով է կոչվում մագնիսական ինդուկցիայի միավորը: **11.** Հայազգի գյուտարար, նրան է պատկանում 1908թ. ներկայացված եւ 1911թ. արտոնագիր ստացած մագերի չորացման սարքի՝ ֆենի գյուտը՝ .....: **Կազանջյան:** **13.** Ռուս էլեկտրատեխնիկ, գյուտարար: Հայտնաբերել է առանց կարգավորիչի աղեղային լամպը՝ էլեկտրական մոնդ՝ Պավել .....: **17.** Գերմանացի գիտնական, աստղաֆիզիկոս՝ Վալտեր .....: **19.** Անգլիացի գիտնական, Նոբելյան մրցանակակիր՝ Ֆրենսիս .....: **21.** Նա 1873թ.-ին Վիեննայում ցուցադրեց մսի պահածոներ պատրաստելու եղանակը՝ .....: **Կոժինա:** **25.** Շվեդ ինժեներ-գյուտարար, Նոբելյան մրցանակակիր, կատարելագործել է գազային տուրբինի օդային կոմպրեսորի կառուցվածքը՝ Նիլս .....: **26.** Անգլիացի ֆիզիոլոգ, գիտնական, աշխատանքները հիմնականում վերաբերում են նյարդային բջիջի ֆիզիոլոգիայի դրդման եւ արգելակման մեխանիզմների հարցերին՝ .....: **Հոջկին:** **28.** Գերմանացի միջուկային ֆիզիկոս, Նոբելյան մրցանակակիր՝ Հանս .....: **29.** Ռուս ջերմատեխնիկ, ջերմային շարժիչի գյուտարարներից, Ռուսաստանում առաջին շոգուծային տեղակայանքի ստեղծողը՝ .....: **Պուլգունով:** **30.** Իտալացի գիտնական, մաթեմատիկոս, փիլիսոփա, աստվածաբան՝ Սարիա .....: **31.** Շվեդ գիտնական, քիմիկոս, գյուտարար: Նա ստեղծել է դիմամիտը, նրա անունով կա նորաստեղծ քիմիական տարր՝ Ալֆրեդ .....: **32.** Ռուս գիտնական, լրագրող եւ գիտալուսավորական գրքերի հեղինակ՝ .....: **Կազանցեա:** **35.** Գերմանացի գիտնական, բժիշկ, քիմիկոս՝ Գեորգ .....: **36.** Իռլանդացի գիտնական, աստղագետ, հայտնաբերել է մետիս աստերոիդը՝ Մետիս Էնդրյու .....: **38.** Նոբելյան մրցանակակիր՝ «Հեռավոր գերմոր աստղերի դիտարկումների միջոցով տիեզերքի արագացմանը ընդարձակումը բացահայտելու համար»՝ Բրայան .....: **41.** Հայազգի գյուտարար, նրան է պատկանում խմիչքների եւ հյութերի համար նախատեսված ճկուն անկյունով ձողիկների ստեղծումը՝ .....: **Հայկյան:** **42.** Հայազգի գյուտարար, ով ստեղծեց օդաչուների համար թթվածնային դիմակը՝ .....: **Բուլբուլյան:** **44.** Ֆրանսիացի գիտնական, ֆիզիկոս եւ մաթեմատիկոս, էլեկտրոդինամիկայի հիմնադիրներից, նրա անունով է կոչվում էլեկտրական հոսանքի միավորը: **46.** Ռուս գյուտարար, մետաղների աղեղային էլեկտրառեակցման ստեղծողներից՝ Նիկոլայ .....: **49.** Հայազգի գյուտարար, գունավոր տպագրության մեքենաների, ինքնաթիռների փոխանցման տուփի գյուտերի հեղինակ՝ Ասատուր Սարաֆյան ՝ Օսկար .....: **50.** Շվեդ գիտնական, բնագետ, կենդանաբանական եւ բուսական աշխարհի իր ժամանակի ամենակատարյալ դասակարգման համակարգի հեղինակը՝ Կառլ .....: **51.** Ամերիկացի գյուտարար, գործնականորեն առաջին շոգեմովի ստեղծողը՝ Ռոբերտ .....: **52.** Ամերիկացի նկարիչ եւ հեռագրության բնագավառի գյուտարար, հայտնագործել է էլեկտրամագնիսական հեռագրական ապառառը իր հատուկ կողով՝ Մենյուել .....: **53.** Ֆրանսիացի գիտնական, մաթեմատիկոս, ֆիզիկոս, նրան են վերագրում ջերմոցային էֆեկտի հայտնագործությունը՝ Ժոզե .....: **54.** Հունգար քիմիկոս, հայտնաբերել է անվտանգ լուցկին՝ Յանոշ .....: **55.** Անգլիացի ֆիզիկոս-քիմիկոս, Նոբելյան մրցանակակիր՝ Ռոլանդ .....:

Ուղղահայաց - 2. Ֆրանսիացի գիտնական, հայագետ, հեղինակ է հայ ժողովրդի պատմության ու հայ իր մատենագրության՝ Վիկտոր .....: **3.** Գերմանացի ֆիզիկոս, Նոբելյան մրցանակակիր, մշակել է ատոմի միջուկի թաղանթային մոդելը՝ Հանս .....: **4.** Ամենահավաքյուտ քիմիական տարր, այն առաջին անգամ արհեստական ճանապարհով ստացել են Գ. Կորսոնը, Կ. Սակնեզին եւ Է. Սերգեն: **5.** Անգլիացի ֆիզիկոս, Նոբելյան մրցանակակիր, նա էռնեստ Ուլլթոնի հետ ստեղծել է պրոտոնների առաջին արագացուցիչը՝ Ջոն .....: **10.** Ռուս ակադեմիկոս ֆիզիկոս, նրան համաշխարհային ճանաչում բերեց ֆոտոէֆեկտի օրենքը՝ Ալեքսանդր .....: **12.** Գերմանացի գիտնական: Մանրադիտակում պատկերների գույացման տեսության հեղինակ՝ Էռնեստ .....: **14.** Գերմանացի գյուտարար: Ռադիոյի եւ տեխնոլոգիայի զարգացման գործում ունեցել է զգալի ներդրումներ՝ Ֆերդինանտ .....: **15.** Ստեղծել է կանացի կրծքակա՝ Էրմինի .....: **16.** Ամերիկացի գիտնական, տնտեսագետ, Նոբելյան մրցանակակիր՝ Ռոբերտ .....: **18.** Գերմանացի ֆիզիկոս. առաջինն է հայտնաբերել ու բացատրել դիէլեկտրիկ թափանցելիության անոմալ դիսպերսիան՝ Պաուլ .....: **20.** Անգլիացի գիտնական, ռադիոքիմիկոս: Մշակել է ռադիոակտիվ տրոհման տեսությունը՝

1		2		3					4		5		
				6					7				
8							9		10			11	
12					13		14				15		16
17			18								19	20	
						21							
					22						23		
		24	25						26				27
28											29		
					30					31			
32			33						34			35	
			36				37			38			
39													40
						41							
42		43									44	45	
						46							
					47						48		
49											51		
						52							
54												55	

Ֆրեդերիկ .....: **22.** Ամերիկացի գիտնական, ֆիզիկոս, տեսաբան: Աշխատանքները վերաբերում են քվանտային մեխանիկային, ատոմային եւ միջուկային ֆիզիկային՝ Ջորջ .....: **23.** Ճարտարագետ եւ գյուտարար, տաբուլյատոր կոչվող էլեկտրական մեքենայի հայտնագործողը՝ Հերման .....: **24.** Ամերիկացի ֆիզիկոս, փիլիսոփա, պարզաբանությունը է բարձր ճշման ֆիզիկայի գծով աշխատանքների համար՝ .....: **Ուիլյամս Բրիջմեն:** **27.** Հայազգի գյուտարար, հայտնագործել է մագնիսական ռեզոնանսային ակտորոշման սքան սարքը՝ .....: **Դամադյան:** **33.** Ամերիկացի գիտնական, հայտնի է որպես Հերոսիմայի եւ Նագասակիի ատոմային ռեպակոնման գիտական դիտորդ՝ Հարոլդ .....: **34.** Հայազգի գյուտարար, Գերմանիայում արտոնագրել է կերոսինային լամպի գյուտը՝ Հովհաննես .....: **35.** Ֆրանսիացի գիտնական, մաթեմատիկոս, գտել է տրված հատվածում հանրահաշվական հավասարման արմատների թիվը որոշելու ընդհանուր մեթոդը՝ Շառլ .....: **37.** Ամերիկացի ֆիզիկոս, հիմնական աշխատանքները վերաբերում են քվանտային մեխանիկային բյուրեղային ցանցի տեսությանը՝ .....: **Գյուպերտ-Մայեր:** **38.** Գերմանացի գիտնական, ֆիզիկոս. հայտնագործել է ատոմների եւ մոլեկուլների դիֆրակցիան՝ Օտտո .....: **39.** Ամերիկացի գիտնական ֆիզիկոս եւ կոսմոլոգ, առաջինն է առաջարկել տիեզերքի գնաճային մոդելի գաղափարը՝ .....: **Գուբ:** **40.** Գերմանացի ֆիզիկոս, առաջինն ապացուցեց էլեկտրամագնիսական ալիքների գոյությունը՝ Հենրիխ .....: **43.** Ֆրանսիացի ֆիզիկոս, Նոբելյան մրցանակի է արժանացել «Լազերային լույսի միջոցով ատոմները ստեղծելու եւ որսալու մեթոդը զարգացնելու համար»՝ Կլոդ Կոեն .....: **45.** Ֆրանսիացի գիտնական, միկրոբիոլոգ եւ քիմիկոս, նրա անունն է կրում իր կողմից հայտնաբերված պաստերիզացում երեւույթը՝ Լուի .....: **47.** Իտալացի ֆիզիկոս, հիշատակելի է նրա աշխատանքը առաջին ատոմային ռեակտորի ստեղծման գործում՝ Էնրիկո .....: **48.** Հայազգի գյուտարար, հայտնագործել է զենիթային հրանոթները՝ .....: Էքսերջյան:

Կազմեց Վոլոդյա ՆԻԿՈՂՈՍՅԱՆԸ

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի «Նորամարզի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ֆիզկուլտուրայի (24 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ) «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),

6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
  8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:
- Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
- Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
- Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Արարատի մարզի Նորամարզի միջնակարգ դպրոցում. հասցեն՝ Գ. Նորամարզ, 17-րդ փողոց, շենք 39:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0236) 6-46-36 կամ (055) 47-87-70 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «Երեւանի Գ.Չաուշի անվան հ. 188 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ինֆորմատիկայի (11 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (13, տղաների խումբ), ֆիզկուլտուրայի (26) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ) «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),

6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
  8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:
- Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
- Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
- Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Երեւանի Գ.Չաուշի անվան հ. 188 հիմնական դպրոցում. հասցեն՝ Երեւան, Հ.Բենյամյանի 5:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 35-32-07 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «Երեւանի Ա.Սպանդարյանի անվան հ. 24 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի դասավարի թափուր տեղի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ) «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),

6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
  8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:
- Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
- Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
- Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Երեւանի Ա.Սպանդարյանի անվան հ. 24 հիմնական դպրոցում. հասցեն՝ Երեւան, Պարոնյան 3:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 58-47-21 հեռախոսահամարով:

Նունե ՆԱԲԻԿՅԱՆ

Աշխատանքային եւ ստեղծագործական գործունեության վերելքին կյանքից հեռացավ շատ սիրելի մարդ, հրաշալի մանկավարժ, բարեխիղճ եւ օրինապահ տնօրեն **Նունե Սուրենի Նաբիկյանը**:

Նունե Նաբիկյանն Արարատ քաղաքի թիվ 1 միջնակարգ դպրոցում աշխատում էր 1995 թվականից, իսկ 2013 թ. հունվարի 9-ից դպրոցի տնօրենն էր:

Մանկավարժական գործունեության 23 տարիների ընթացքում նա իր մեծ ներդրումն է ունեցել հայոց լեզուն եւ գրականությունը դպրոցում բարձր մակարդակով ներկայացնելու, հումանիտար առարկաների մասնախմբի արդյունավետ գործունեությունն իրականացնելու, աշակերտների բարոյական եւ գեղագիտական դաստիարակությունն ապահովելու, ինչպես նաեւ դպրոցաշինության աշխատանքները վստահ եւ ճիշտ կազմակերպելու ուղղություններով:

Նունե Նաբիկյանն անչափ բարի, վեհանձն, զուսպ անձնավորություն էր: Նրա ողջախիտությունը, առիճընդ ու ժպտուն հայացքը, սիրառատ ու ջերմ հոգին շրջապատող մարդկանց սրտերը լցնում էին անթաքայի սիրով ու միկրիվածությամբ: Նրա ազդեցիկ խոսքը, վեհ կեցվածքը աշխատակիցների մոտ միայն հարգանք էին առաջացնում: Նրա սաները դասերի ընթացքում ոչ միայն ստանում էին անհրաժեշտ գիտելիքներ, այլեւ համակվում էին կենսասիրությամբ ու լավատեսությամբ:

- Սիրելի Նունե, դու լավ ընկեր էիր, գերազանց մասնագետ եւ անզուգական մայր թե՛ միմուճար դատերդ եւ թե՛ աշակերտներիդ համար:

Մեր անմոռանալի եւ շատ հարգելի՝ Նունե Նաբիկյան, մենք Ձեզ միշտ կհիշենք, Դուք մեր մեջ կապրեք Ձեր լուսավոր ժպիտով, Ձեր խոհուն աչքերով... Ձեր ճակատագրը աշխատանքի եւ աշխատանքային ընկերների նկատմամբ երբեք չի մոռացվի: Դուք շարունակելու եք ապրել Ձեր աշակերտների մեջ, նրանց մեջ, ում չէք խնայել Ձեր հոգու գանձերը, ում սիրելի ու ճակիրվել եք:

Գնա՛ք խաղաղությամբ, մեր լուսավոր ընկեր, թող Ձեր հոգին թեւածի երկնային բարձունքների լույսերի մեջ:

Արարատի մարզի Արարատ քաղաքի Ի. 1 միջնակարգ դպրոցի մանկավարժական կոլեկտիվ

Նախորդ համարի խաչբառի պատասխանները

- Հորիզոնական - 1.** Սուսա: **3.** Արամ: **5.** Աշոտ: **8.** Քեռի: **11.** Աբգար: **12.** Անհուշ: **14.** Գարուն: **15.** Սեւակ: **17.** Էլի: **18.** Արթուր: **20.** Սասա: **22.** Մանե: **24.** Երիկ: **25.** Կարս: **26.** Մասիս: **28.** Արագվ: **33.** Արաբո: **34.** Պարետ: **36.** Ադամա: **38.** Սողոմոն: **39.** Օրդուբադ: **43.** Եսայի: **44.** Ոսկան: **45.** Եղիշե: **46.** Ենվեր: **48.** Սասնա: **50.** Ատոմ: **52.** Մուկր: **54.** Վանա: **57.** Ռիդա: **60.** Անոն: **62.** Նաիրի: **63.** Անշա: **64.** Ապրիլ: **65.** Իշխան: **66.** Ինտրա: **67.** Չիլի: **68.** Սոսե: **69.** Անալ: **70.** Սխապ:

- Ուղղահայաց - 2.** Այգել: **3.** Ավորդա: **4.** Այա: **6.** Շուշի: **7.** Տիգրան: **8.** Քարլա: **9.** Երասխ: **10.** Պախրի: **13.** Հալիմ: **16.** Վերդայ: **19.** Թերզյան: **21.** Սոս: **23.** Արա: **27.** Ահարոնյան: **29.** Գուդուզյան: **30.** Կոզովիտ: **31.** Օրի: **32.** Նահապետ: **33.** Արծյակ: **34.** Պառլո: **35.** Տիրան: **37.** Արամե: **40.** Կապուտան: **41.** Ակն: **42.** Կիլիկիա: **47.** Վան: **49.** Ասի: **51.** Անի: **53.** Կարեն: **55.** Ազուլիս: **56.** Անրի: **57.** Ռիոն: **58.** Դանիել: **59.** Դավիթ: **61.** Սարքի: **63.** Արտոս:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի «Քաջարանի հ. 1 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի դասավարի (20 դասաժամ), անգլերենի (16), հայոց լեզվի եւ գրականության (20), ֆիզիկայի (20) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ) «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),

6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
  8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:
- Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
- Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
- Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Սյունիքի մարզի Քաջարանի հ. 1 միջնակարգ դպրոցում. հասցեն՝ ք.Քաջարան, հանցյան 7:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0285) 3-21-09 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «Երեւանի Ֆ.Նանսենի անվան հ. 150 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ) «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),

6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
  8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:
- Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
- Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
- Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **հունիսի 12-ին՝ ժամը 13:00-ին**, Երեւանի Ֆ.Նանսենի անվան հ. 150 հիմնական դպրոցում. հասցեն՝ ք. Երեւան, Նոր Նորքի 4-րդ անգլաված, Ալ. Բակունցի 6:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 64-50-00 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի «Մասիս քաղաքի հ. 6 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ֆիզկուլտուրայի (24 դասաժամ), երաժշտության (7) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ) «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),

6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
  8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:
- Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
- Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 09:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
- Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Արարատի մարզի Մասիս քաղաքի հ. 6 հիմնական դպրոցում. հասցեն՝ ք. Մասիս, «Կայարան» թաղամաս, Շիրակի 1:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 09-85-60 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի «Դրախտիկ գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի աշխարհագրության (4 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (4, տղաների խումբ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ ն

Հայտարարություն

ՀՀ Սյունիքի մարզի «Տեղի Ա. Սարգսյանի անվան հ. 1 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի կառավարման խորհուրդը հայտարարում է բաց մրցույթ՝ հաստատության տնօրենի պաշտոնի թափուր տեղը զբաղեցնելու համար:

Հաստատության տնօրենի պաշտոնի համար անցկացվող մրցույթին մասնակցելու պարտադիր պայմաններն են՝

- 1. ՀՀ քաղաքացիությունը,
2. Բարձրագույն կրթությունը,
3. Ուսումնական հաստատության ղեկավարման իրավունքը (հավաստագիր):
Մրցույթին մասնակցելու համար պահանջվող փաստաթղթերն են՝
1. Դիմում՝ հաստատության կառավարման խորհրդի նախագահի անունով,
2. ՀՀ քաղաքացու անձնագրի պատճենը,
3. Հաստատության ղեկավարման իրավունքի (հավաստագրի) պատճենը,
4. Տվյալ հաստատության զարգացման ծրագիրը (ներկայացնել մրցույթից առնվազն 3 օր առաջ),
5. Հրապարակված հոդվածների ցանկը կամ գիտական կոչումը հաստատող փաստաթուղթ (դրանց առկայության դեպքում),
6. Աշխատանքային գրքույկի պատճենը,
7. Հիմնվորական գրքույկի պատճենը:
Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:

Փաստաթղթերը ընդունվում են մայիսի 16-ից մինչև հունիսի 14-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 11:00-ից մինչև ժամը 14:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի: Մրցույթը տեղի կունենա հունիսի 25-ին՝ ժամը 13:00-ին, Սյունիքի մարզի Տեղի Ա. Սարգսյանի անվան հ. 1 միջնակարգ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0284) 67-67-44 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

ՀՀ Արարատի մարզի «Արարատ գյուղի Վ.Սարգսյանի անվան հ. 1 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի կառավարման խորհուրդը հայտարարում է բաց մրցույթ՝ հաստատության տնօրենի պաշտոնի թափուր տեղը զբաղեցնելու համար:

Հաստատության տնօրենի պաշտոնի համար անցկացվող մրցույթին մասնակցելու պարտադիր պայմաններն են՝

- 1. ՀՀ քաղաքացիությունը,
2. Բարձրագույն կրթությունը,
3. Ուսումնական հաստատության ղեկավարման իրավունքը (հավաստագիր):
Մրցույթին մասնակցելու համար պահանջվող փաստաթղթերն են՝
1. Դիմում՝ հաստատության կառավարման խորհրդի նախագահի անունով,
2. ՀՀ քաղաքացու անձնագրի պատճենը,
3. Հաստատության ղեկավարման իրավունքի (հավաստագրի) պատճենը,
4. Տվյալ հաստատության զարգացման ծրագիրը (ներկայացնել մրցույթից առնվազն 3 օր առաջ),
5. Հրապարակված հոդվածների ցանկը կամ գիտական կոչումը հաստատող փաստաթուղթ (դրանց առկայության դեպքում),
6. Աշխատանքային գրքույկի պատճենը,
7. Հիմնվորական գրքույկի պատճենը:
Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:

Փաստաթղթերը ընդունվում են մայիսի 16-ից մինչև հունիսի 14-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 11:00-ից մինչև ժամը 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի: Մրցույթը տեղի կունենա հունիսի 25-ին՝ ժամը 13:00-ին, Արարատի մարզի Արարատ գյուղի Վ.Սարգսյանի անվան հ. 1 միջնակարգ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (094) 38-83-37 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «Երեւանի հ. 22 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի, դասվարի, ֆիզկուլտուրայի, անզերեմի ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակցների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

- 1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Չե 1),
2. Փաստաթուղթ (դիմում)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Չե 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաև զինգրքույկ:
Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
Փաստաթղթերը ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչև հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:
Մրցույթը տեղի կունենա հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին, Երեւանի հ. 22 հիմնական դպրոցում:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 39-11-13 հեռախոսահամարով:

Ê áèù ßǎñÑ³ íáñ³ Ýùç

ՀՀ Սյունիքի մարզի «Վառվառի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի կառավարման խորհուրդը հայտարարում է բաց մրցույթ՝ հաստատության տնօրենի պաշտոնի թափուր տեղը զբաղեցնելու համար:

Աշխատանքի հրավեր

«Բվանտ» վարժարանը ընդլայնվելու կապակցությամբ աշխատանքի է հրավիրում «Ֆիզիկա», «Մաթեմատիկա», «Ինֆորմատիկա» առարկաների փորձառու ուսուցիչների և դասվարների: Մասնագիտական կրթությունը և աշխատանքային փորձը պարտադիր են:

Դիմելու համար անհրաժեշտ է մինչև 16:00 ժամը մայիսի 25-ը www.quantum.am կայքից ներբեռնել դիմում-հայտի ձևը, լրացնել և ուղարկել hr@quantum.am էլ.հասցեով՝ նամակի «առարկա» («subject») հատվածում նշելով այն հաստիքի անունը, որի համար դիմում եք:

Մանրամասների համար զանգահարել (010) 42-22-17 և (091) 23-29-51 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «Երեւանի հ. 99 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի հայրը (լեզվի և գրականության (17 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակցների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

- 1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Չե 1),
2. Փաստաթուղթ (դիմում)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Չե 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաև զինգրքույկ:
Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
Փաստաթղթերը ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչև հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:
Մրցույթը տեղի կունենա հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին, Երեւանի հ. 99 միջնակարգ դպրոցում:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 42-02-91 կամ (098) 42-84-81 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Շիրակի մարզի «Սարակապի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի մաթեմատիկայի (22 դասաժամ), ֆիզկուլտուրայի (9), տեխնոլոգիայի (4) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակցների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

- 1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Չե 1),
2. Փաստաթուղթ (դիմում)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Չե 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաև զինգրքույկ:
Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
Փաստաթղթերը ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչև հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 14:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:
Մրցույթը տեղի կունենա հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին, Շիրակի մարզի Սարակապի միջնակարգ դպրոցում:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 35-83-93 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի «Վառվառի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի կառավարման խորհուրդի կողմից:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակցների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

- 1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Չե 1),
2. Փաստաթուղթ (դիմում)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Չե 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաև զինգրքույկ:
Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
Փաստաթղթերը ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչև հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:
Մրցույթը տեղի կունենա հունիսի 12-ին՝ ժամը 15:00-ին, Սյունիքի մարզի Վառվառի միջնակարգ դպրոցում:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0283) 6-21-86 կամ (094) 31-30-31 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ ԿԳՆ «Երեւանի Բ.Ժամկոչյանի անվան հ. 119 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի կառավարման խորհուրդի կողմից:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակցների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

- 1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Չե 1),
2. Փաստաթուղթ (դիմում)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (Չե 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաև զինգրքույկ:
Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
Փաստաթղթերը ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչև հունիսի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:
Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի:
Մրցույթը տեղի կունենա հունիսի 12-ին՝ ժամը 14:00-ին, Երեւանի Բ.Ժամկոչյանի անվան հ. 119 ավագ դպրոցում:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 57-37-40 հեռախոսահամարով:

Կորել է

Գեւորգ Օճիկի Եղիազարյանի դիմումը՝ 005754 (գրանցման N 41), տրված 21.06.2008թ., Երեւանի պետական ճարտարագիտական (ներկայիս՝ Երեւանի տարածաշրջանային հ. 1 պետական) քոլեջի կողմից: Համարել անվավեր:

«Կրթություն» շաբաթաթերթը բաժանորդագրվելու համար դիմեք մոտակա փոստային բաժանմունքներին:

ՀԻՄՆԱԳԻՐ՝ ՀՀ ԿԳՆ «Կրթություն» թերթի խմբագրություն» ՊԲԲԸ

Գրանցման վկայական՝ 01Ս-049349, Տրված է՝ 11.01.2001թ. Դասիչ՝ 69312, Հասցեն՝ ՏԻԳՐԱՆ Մեծի 67, E-mail: krtutun@yandex.ru ԳեՌ. 57 49 56

Խմբագրությունը ստացված թղթակցությունները և նամակները չի գրախոսում և ետ չի վերադարձնում: Գովազդային նյութերի բովանդակության համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում: Հղումը պարտադիր է:

Տպագրված է «ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾ» հրատարակչության տպարանում: Տպաքանակը՝ 2000: Ծավալը՝ 6 տպագրական մամուլ: Ստորագրված է տպագրության՝ 08.05.2018թ. Գինը՝ 400 դրամ:

Համարի պատասխանատու՝ Գլխավոր խմբագիր՝ Գագիկ ՄԻՆԱՍՅԱՆ